

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

GODINA VIII

Broj 95

TUZLA, RUJAN 2000.

Cijena 1 KM, 4 Kn, 1 DM

**OČI TUZLAKA VEĆ SU NAVIKNUTE NA LJEPOTU
MODERNE RIMOKATOLIČKE CRKVE I FRANJEVAČKOG
SAMOSTANA KOJI SU GRAĐEVINE XXI. STOLJEĆA**

“NE POSTOJI GRAD ČIJE JE LICE NA OVAJ NAČIN OSTALO BEZ SVOJE PREPOZNATLJIVOSTI”

TUZLA, Tonjenje,
Prospekti Turističke zajednice općine Tuzla, 2000

Ova višesmislena rečenica koja je napisana na nekoliko novijih prospekata grada Tuzle, otvara mogućnosti isfrustriranom dijelu tuzlanskih građana da potvrde svoje frustracije i prepoznaju “ovaj način” negiranja vlastite prisutnosti u gradu kao jedan u nizu načina kojima se permanentno ostvaruje projekt putem kojega će grad ostati “bez svoje prepoznatljivosti”.

Turistička zajednica općine Tuzla (u nastavku TZOT) ima najnovije snimke i podatke o nekim značajnim objektima u Gradu, ali kada daje podatke o katoličkoj crkvi, onda čitamo: *Rimokatolička crkva sagrađena je 1893. godine. Porušena je 1987. usljed deformacija izazvanih slijeganjem terena. Izgradnja franjevačkog samostana Svetog Petra i Pavla započeta je 1983. godine.* Da nije značaja što ih ove edicije imaju za strance kojih je sve više u našem gradu, izgledalo bi kao da se autor teksta što se potpisuje TZOT, šali. Iz ovoga podatka saznali smo kada je sagrađena i porušena crkva (1893. - 1987.), i tu se sve završava. O tome gradi li se ili je sagrađena nova i kada, nema niti slova. Nema čak ni fotografije, ničega, što bi informiralo strance, među kojima ima i katolika i kojima je takvo obavještenje o gradu u koji dolaze od posebnoga značaja. Podatak da je izgradnja franjevačkoga samostana započela 1983. ukazuje

da autor teksta ili ne zna ili ne želi znati razliku između samostana i crkve, ali to što se ova razlika privatno ignorira, ne može biti propusnica podacima na jednom prospektu koji svojim dizajnom ima namjere zadovoljiti visoke informacijske kriterije. Nisu rijetke okolnosti, pogotovo u BiH da se franjevački samostan gradi uz župnu crkvu, ali to je uvijek posebno

naglašeno. Fotografija koja prati podatak da je samostan započet 1983. ne pokazuje ništa. Službeni ulaz u samostan i cvjetno dvorište, amaterski snimljen, u odnosu na vrlo profesionalne snimke ostalih arhitektonskih spomenika i suvremenih objekata, doima se kao bilo koji stambeni prostor, ni po čemu obilježen kao katolički ili barem kršćanski. Fotografija stare crkve u čijem zaglavju stoji upisana godina izgradnje i godina rušenja podatak je koji upućuje: **ČA JE BILO TEGA VIŠE NI!** Svima onima koji znaju čitati ovakve projekte, i koji takav materijal dobiju kada stignu u naš grad, ovi prospekti pružit će nepotpune obavijesti.

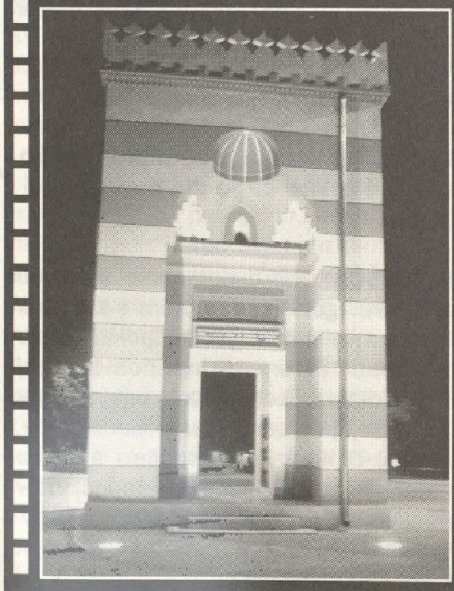
Jednako je tako i sa podacima vezanim za imena pisaca - Hrvata iz našega kraja. Spominje se samo fra Stjepan Matijević, a o fra Blažu Josiću nema spomena. Nije sporan značaj Stjepana Matijevića koji je živio u drugoj polovici 16. i prvoj polovici 17. stoljeća i o kome postoji značajna literatura, od Ivana Franje Jukića iz 1850. do Muh sina Rizvića 1985. Sporno je što nema Blaža Josića koji spada među istaknutije bih. latiniste devetnaestoga stoljeća. Latinisti su ponos svakog europskoga naroda, a latinistička književnost u BiH nije se mogla razvijati kao odraz suvremenih latinističkih europskih zbivanja, nego je rasla u autentičnom franjevačkom krugu, samo uz poticaje antičkih i kasnijih europskih latinista. Zato je Blažu Josiću mjesto u svakom ozbiljnom katalogu koji predstavlja bh. kulturu.

Inače, blago rečeno, ishitreno je i površno proglašavati Potur Šahidiju (Makbul-i ayyf) drugim rječnikom “u europskoj kulturnoj historiji”. Osim što bi svaki bolji gimnazijalac nabrojao nekoliko rječnika iz vremena prije uvaženog Uskufijeva, zanimljivo bi bilo znati koji je jedini priznat kao prvi od strane autora teksta u prospektu TZOT.

Nije precizan podatak o “prvim organiziranim oblicima” školstva i zdravstva. Gradovrh je bio barem vrijedan spomena. Kada se govori o bh. povijesti, franjevci nisu zaobilazni, pa ni u ovakvim dokumentima ne treba zaobići podatke da se počeci školstva i zdravstva u tuzlanskom kraju vezuju za prve franjevačke samostane.

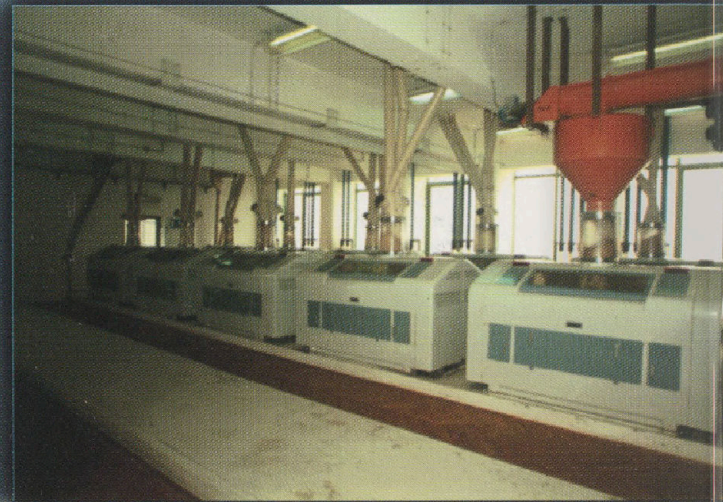
Živa koza koja je uslikana kao simbol grada neukusno je zaoblilaženje umjetničkoga djela akademskoga slikara g. Vene Jerkovića koje stoji skriveno u žbunju ispred hotela Tuzla. Ako taj kip koze nije dobar ili ne odgovara ukusima onih koji su pravili prospekt, onda je krajnje vrijeme da se napravi novi kip, kako bi ta simpatična životinja konačno izašla iz šaljivoga narodnog distiha (Cijela Tuzla jednu kozu muzla, pa se hvali da se sirom hrani) i ušla u naše živote (i buduće prospekte) kao stvarni simbol grada Tuzle. Tada ne bi bilo dvojbe hoće li na prvoj stranici tuzlanskih prospekata biti kipovi Franje Ledera, Husinski rudar Ivana Sabolića, koza Vene Jerkovića, Mujezinović i Selimović Marije Ujević ili portal stare Behrambegove medrese.

MARICA PETROVIĆ

molin ljubache d.d.

"Husinski rudar"

HRVATSKA BANKA d.d. MOSTAR

VAŠA JE BANKA

Poslovna Jedinica Tuzla

Topolica 4

Tel. 075/ 255-523, 255-529

Tel./fax: 075 255-524

**CROATIA
OSIGURANJE D.D.**

MOSTAR

Poslovnica Tuzla

**POSJETITE NAS U TUZLI:
Naselje Sjenjak - blok D-2
I. Mujezinovića bb
Tel. 075 230-991, 230-992**

DAVORIN ZAGORŠČAK

generalni konzul Republike Hrvatske u Tuzli

Gospodin Davorin Zagorščak je u Tuzlu došao 1998. godine. Ovaj Zagorac koji za sebe kaže da je Zagorec širom je Tuzlacima otvorio vrata na zgradi Hrvatskoga generalnog konzulata i time demistificirao ovaj prostor i ljude koji u njemu rade. Odmjeren i suzdržan, uočljivo različitog temperamenta i manira od ranijih domaćina ove kuće, pokazao je koliko je za hrvatskoga diplomata u našoj zemlji važno da nema zavičajnih veza niti predrasuda o bosanskohercegovačkim prostorima i koliko je bitno da taj čovjek tretira Bosnu i Hercegovinu kao cjelovitu državu i tako se prema njezinim građanima ponaša. Ostat će upamćen po kratkom i jezgrovitom obraćanju Tuzlacima u svim, pa i onim najsvečanijim prigodama u kojima nije mogao izbjeći službeni govor. Isto tako, kao kasni, usamljeni šetač, jednostavno, sportski odjeven, samozatajan, bez pratnje.

Za Hrvatski glasnik govorio je mjesec dana prije odlaska iz našega grada.

HG - Je li Tuzla vaše prvo diplomatsko iskustvo i koliko dugo ste u ovoj službi?

ZAGORŠČAK - U diplomatske sam vode ušao 1993. godine. U burnim i kaotičnim vremenima, nimalo laganim, pokušao sam dati vlastiti, skromni, doprinos stasanju Hrvatske države. Jednostavno, priključio sam se poslu koji je predstavljao početke priče o hrvatskoj diplomaciji. Započeo sam kao ministar-savjetnik u našem Veleposlanstvu u Moskvi, od 1993. do 1997. godine, a potom sam istu dužnost obavljao u Sarajevu, tijekom 1997. godine.

HG - Što znači diplomat od karijere?

ZAGORŠČAK - Najjednostavnije rečeno, u hrvatskim prilikama pojmom *karijerni diplomat* označavamo osobu, u diplomatskom statusu, koja je u stalnom profesionalnom odnosu s Ministarstvom vanjskih poslova, za razliku od tzv. ugovornog diplomata, tj. osobe koja u diplomatskoj službi obavlja identične poslove, ali u određenom vremenskom periodu, obično ne dužem od 4 godine, te potom napušta službu u Ministarstvu.

HG - Kakvo je vaše moskovsko iskustvo i jeste li se njime mogli koristiti u BiH?

ZAGORŠČAK - Moje je moskovsko iskustvo istovremeno bilo i lijepo i teško. Došao sam u vrijeme raspada velike unutarnje-političke krize, koja je kulminirala tenkovskom pucnjavom po zgradi parlamenta - Bijelom domu. Teško je bilo predvidjeti kuda će uopće ta velika zemlja tada krenuti, a ni mogućnost građanskog rata nije bila isključena. Život je bio poprilično težak - trgovine uglavnom prazne, stalna prijetnja političkih nereda, gotovo svakodnevne pucnjave i eksplozije, učestala razbojstva i krađe, policijske patrola naoružane dugim cijevima kao dio uobičajene svakodnevice... Kasnije je sve krenulo prema boljem, a Moskva je, uz sve svoje poteškoće, sve više postajala svjetski grad u punom smislu te riječi. Stoga mi je bilo i pomalo teško otići.

Rusija je u to vrijeme imala značajnu ulogu u rješavanju problema na Balkanu, no ruska je politika bila razmjerno jednostrano informirana i gotovo isključivo orijentirana prema

Beogradu. U Hrvatskoj još nije bio riješen problem okupiranih teritorija, a Rusi su nas doživljavali kao separatiste i rušitelje nečega što su oni podržavali. Bilo je teško krenuti sa službenim kontaktima. Razmjerno hladno su nas prihvaćali, a svi mi u Veleposlanstvu bili smo gotovo početnici u diplomaciji. No, čini se da smo ipak unekoliko uspjeli - tijekom vremena dolazilo je do značajnih preokreta a razvoj događanja je postupno vodio prema uravnoteženijoj ruskoj politici prema prostorima bivše Jugoslavije. Stoga smo ubrzo postigli i dobar tretman kod domaćina. U tom kontekstu, i meni osobno je uspjelo razmjerno brzo, i formalno-službeno i čisto prijateljski, uspostaviti prilično dobar kontakt s kolegama iz MVP-a Ruske Federacije, kao i s dobrim dijelom drugih diplomata na službi u Moskvi. Stoga, možda i neskomromno, držim da smo i svi mi koji smo na samim počecima djelovali u Moskvi, ugradili svoj mali kamenčić u sveukupni mozaik pozitivnih pomaka u odnosima dviju država. - Kako je Rusija jedna od ključnih članica Vijeća sigurnosti UN-a, s vrlo razvijenom diplomatskom aktivnošću, to slobodno mogu reći da mi moje moskovsko iskustvo puno znači. Također, htio bih spomenuti da sam u tom razdoblju vrlo dobro surađivao i s kolegama koji su u Moskvi predstavljali Bosnu i Hercegovinu, pogotovu jer su se diplomatski i politički interesi obje države u Ruskoj Federaciji ponajčešće podudarali.

HG - Što ste znali o Bosni kada ste, koncem 1997. imenovani generalnim konzulom u Tuzli? Zašto je ovo radno mjesto neprivačno hrvatskim diplomatima?

ZAGORŠČAK - Nakon što sam desetak mjeseci proveo na dužnosti ministra-savjetnika u našem sarajevskom Veleposlanstvu, imao sam razmjerno dobre informacije o situaciji u Bosni i Hercegovini. Tijekom moskovskog mandata bio sam, naravno, poglavito zaokupljen problemima u Hrvatskoj, a zbivanja u BiH bila su, prirodno, u drugom planu.

Da budem iskren, u Bosnu nisam došao vlastitim izborom, već potrebom trenutka. No to ne znači da mi diplomatska služba u njoj nije predstavljala izazov. - Bosna i Hercegovina je danas, zbog sveukupnosti problema i sudara vrlo različitih interesa, zasigurno jedno od zanimljivijih svjetskih diplomatskih odredišta.

Što se tiče hrvatske diplomacije, znano je da se hrvatska politika prema ovoj državi tek manjim dijelom vodila iz MVP-a, pa stoga naša mjesta ne samo da nisu tretirana kao atraktivna, već su ponekad mogla biti i nezahvalna. I to stoga jer je često na djelu bio svojevrsan selektivno-neselektivni pristup u rješavanju pojedinačnih problema, kako s jedne tako i s druge strane. Kao da nije postojala posvema jasno uobličena slika što

se želi, a što ne! Točnije, nerijetko je aktualni dnevno-politički trenutak određivao i suviše puno. Ili, slikovito rečeno, karta koja je igrala danas, sutra je mogla biti kriva, ili uopće više nije igrala. Stoga se i služba u Bosni i Hercegovini, za hrvatske diplomate, zasigurno može svrstati u red zahtjevnijih. No, usprkos svemu, držim da slobodno mogu pogledati na vrijeme koje sam ovdje proveo u službi svoje Domovine.

HG - Niste imali nikakvih iznenađenja?

ZAGORŠČAK - Apsolutno nikakvih! Tijekom trogodišnjeg vođenja Generalnog konzulata u Tuzli, što zaslugom protoka vremena, što skromnim doprinosom djelatnika Konzulata, uz uobičajeno obavljanje redovnog konzularnog posla, dogodile su se i neke aktivnosti koje su doprinijele otvorenijem zbližavanju ovog dijela Bosne i Hercegovine sa zemljopisno bliskim hrvatskim županijama, na koje bih ovom prigodom htio podsjetiti.

Intenzivirana je suradnja na gospodarskom planu, povećanim prisustvom hrvatskih gospodarstvenika u Tuzlanskom kantonu, te tuzlanskih u Republici Hrvatskoj, pri čemu posebna uloga pripada Privrednoj komori Tuzle. Uz mnogobrojne sporazume o suradnji s hrvatskim Županijskim gospodarskim komorama, početkom 1998. godine u Tuzli je bio potpisan i Protokol o suradnji Tuzlanskog kantona i tri hrvatske županije: Osječko-baranjske, Brodsko-posavske i Vukovarsko-srijemske. Time je, u to vrijeme u Hrvatskoj politički gotovo zabranjenoj temi - regionalnom povezivanju, dano zeleno svjetlo, pa je iste godine uspostavljena i suradnja triju regija iz triju država: Tuzlanskog kantona (BiH), Osječko-baranjske županije (Hrvatska) i Županije Pečuh (Mađarska), danas poznata pod nazivom "Euroregionalna suradnja Dunav-Drava-Sava". Također, potpisan je i Sporazum o suradnji Osječčkog i Tuzlanskog sveučilišta, čime je ionako dobra suradnja na području visokoškolskog obrazovanja izdignuta na novu kvalitativnu razinu. Usto, i kulturna je razmjena dosegla višu razinu, pri čemu su češća bila gostovanja hrvatskih umjetnika u Tuzli, a u tom je razdoblju, u Zagrebu, bilo priređeno i prvo opsežno predstavljanje Tuzlanskog kantona izvan granica BiH. Također, želio bih spomenuti da je zamjetnu ulogu u povezivanju kultura dviju država odigrao i tuzlanski HKD "Napredak", čijim je aktivnostima Konzulat nastojao, u okvirima svojih mogućnosti, pružiti svekoliku potporu.

Naravno, bilo je i momenata za koje bih volio da smo ih mogli zaobići. Među njima se svakako izdvaja nesretan i nespretni zastoj u izradbi putovnica tijekom 2000. godine - bilo je razdoblje u kojima se moralo čekati i trostruko duže od zakonom propisanog roka. I premda je uzrok ležao izvan naše kuće, tj. problem je bio posljedica određene neorganiziranosti u Zagrebu, a njegov neugodan odraz osjećali su jednako svi naši državljani diljem svijeta, bez obzira na to u kojem su diplomatsko-konzularnom predstavništvu nastojali riješiti svoj problem, osobno se osjećam dužnim ispričati se svima na taj način oštećenima. Želja mi je da se takvo što više ne ponovi!

Također, ovom bih prigodom želio spomenuti nešto što držim svojim velikim neuspjehom. Naime, u klasifikaciji hrvatskih diplomatsko-konzularnih predstavništava, 3 hrvatska generalna konzulata u Bosni i Hercegovini službeno su rangirana u 3 različite vrijednosne kategorije. GK u Mostaru u prvu, GK u Bihacu u drugu, a GK u Tuzli u treću kategoriju. Sve vrijeme boravka ovdje, držao sam da je takvo različito vrednovanje, iz mnogih razloga, teško shvatljivo, te da dopušta i neke ne odveć sretne interpretacije. Stoga sam i višekratno pokušao utjecati da se navedeno ispravi, tj. da se hrvatski generalni konzulati u BiH, i njima pripadajuća područja nadležnosti, tretiraju jednakovrijedno. Ali, usprkos svim mojim nastojanjima, staro je stanje bilo dodatno "zacementirano", i odlukom vlasti prije 3. siječnja 2000. godine, i odlukom vlasti nakon tog datuma. No, usprkos tome, ipak bih želio vjerovati da se Hrvate u Bosni i Hercegovini time nije željelo podijeliti u različite vrijednosne kategorije, kako bi netko možda mogao i iščitati iz navedenog!

HG - Kada ste, kao treći po redu konzul došli u naš grad, mislili smo da počinju naša "konzulska vremena". Sada do nas dolaze glasi da bi Konzulat mogao prestati s radom? Vi odlazite!?

ZAGORŠČAK - Prvi čelni hrvatski diplomat u našem tuzlanskom diplomatsko-konzularnom predstavništvu, u zvanju konzula, bio je moj prethodnik g. Alerić. Ja sam tom logikom drugi, ali, formalno gledajući, ujedno i prvi sa zvanjem generalnog konzula u Tuzli. Prije uspostavljanja Konzulata, 1. srpnja 1996. godine, hrvatsko je predstavništvo u Tuzli djelovalo u rangu Ureda, koji je vodio činovnik bez diplomatskog zvanja i statusa.

U svezi s budućnošću, moje iskustvo govori mi da ova Kuća ima svoje opravdanje te da će opstati. Upitan je samo formalni oblik. Moguće je da se sada smanji broj zaposlenih, zbog potrebe štednje. Isto tako, moguće je da u Tuzli bude imenovan i tzv. počasni konzul, iz reda državljana Bosne i Hercegovine. No, ja trenutno ne raspolazem nijednom konkretnom informacijom!

Moj mandat prestaje 31. listopada ove godine. Razriješen sam "u paketu" s 35 konzula i veleposlanika, zbog jednog od tri razloga što ih je naveo MVP - "Odluka o razrješenju donijeta je zbog isteka mandata, ili približavanja roka isteka mandata; zbog stečenih uvjeta za mirovinu; te na temelju potrebe dinamiziranja hrvatske vanjsko-političke aktivnosti u pojedinim zemljama, a u vrijeme promijenjenih unutarnje-političkih i gospodarskih okolnosti u Hrvatskoj". Osobno, nisam dobio obrazloženje, što nije ni bilo potrebno.

HG - Kako ste doživjeli tuzlanske Hrvate?

ZAGORŠČAK - Zadaća diplomata je obuhvatiti cjeli spektar života države u koju dolazi. Pokušao sam uočiti ljude i komunicirati s njima. Naravno, ne po partijskoj ili

nekoj drugoj pripadnosti, kako neki sada, nazovi visoki dužnosnici, nekih, nazovi demokratskih stranaka, imputiraju svim ljudima koji su u vrijeme predsjednika Tuđmana bili u hrvatskoj diplomatskoj službi.

U Tuzli sam naišao na potvrdnu moć uvjerenja da je, bez obzira na lutanja ili namjerna usmjerenja, najvažnije očuvati prostore na kojima Hrvati u Bosni žive. Naime, osobno ne vidim logike u političkom djelovanju u kojem se jedan subjekt povlači, a za uzvrat, ili ne traži ništa, ili traži nešto što je već po samoj definiciji njegovo. Držim da je ostatak i opstanak Hrvata u Bosni i Hercegovini u interesu obiju država.

Dolazeći u Tuzlu, mislio sam da bi bilo dobro neformalno okupiti Hrvate, i one sa stranačkom pripadnošću i one koji nisu imali potrebu formalno se politički identificirati, no čini se da ili ja nisam bio dorastao toj zamisli, ili nije bilo vrijeme za takvo što. Jednostavno, trebalo je snažnije i više jednoznačno artikulirati uvjerenja i stavove koji su, nedvojbeno, zajednički svim Hrvatima na području Bosne i Hercegovine, ali da to ne učini netko izvana, nego oni sami. Po mom sudu, učinkovitije je trebalo rješavati i pitanja jezika i kulture, prvo na prostoru Federacije, a onda i cijele BiH, u jednom partnerskom, snošljivom odnosu, u kojem treba uvažavati i neke apsolutne brojke. U tom smislu, npr., vidim i još uvijek neostvarenu ideju Hrvatske općine Soli.

Tuzlansko područje mnogi drže tolerantnijim od ostalih, premda poneki puta i ne nalazimo bespogovornog opravdanja za tako blagonaklon stav. - Jedna od tema koja provjerava tu tvrdnju je zasigurno i Katolički školski centar, koji kao zgrada kasni pet godina, zbog banalnih imovinsko-pravnih problema, i to u okolnostima kada se ta problematika rješava, nerijetko, od prilike do prilike. Objekt koji će nesumnjivo biti bogatstvo za grad već i kao sama građevina, da ne govorimo šire, opstruira se u samoj izgradnji, reže se u temelju. Naravno, to i začuđuje i obeshrabruje, pogotovu ako se zna da sredina u kojoj se takvo što zbiva inicijalno teži europskim i svjetskim dosezima. Također, spomenuo bih i situaciju iz, ako se ne varam, 1997. godine, kada se, ne odveć spretno, u školama pokušala organizirati nastava na materinskom jeziku. - Rabljene su teške riječi, spominjan je i nacizam i segregacija, te razni termini i uvrede iz nesretnog razdoblja Drugog svjetskog rata. A istodobno se i olako prelazilo preko činjenice da brojniji narod, u pravilu, diktira opseg i realizaciju prava onih kojih ima manje, te da on istodobno preuzima i odgovornost za eventualnu uskratu tih prava. - Na žalost, čini mi se da problem jezika nije moguće riješiti parcijalno, kako bi neki to možda i željeli, već sinkronizirano uz toleranciju ili, pravilnije rečeno, snošljivost. Jednostavno, pojedincu treba pružiti mogućnost vlastitog odabira. Držim da se upravo na taj način, tj. mogućnošću slobodnog izbora, možemo približiti rješenjima situacija zamršenih poput ove s pravom na vlastiti jezik. Npr., - na školi stoji natpis - *Ovdje se nastava izvodi na hrvatskom jeziku*. Svi oni koji žele pohađati nastavu u toj školi slobodno se u nju upisuju i školuju, bez obzira na nacionalnu pripadnost. Naravno, logično je

BREŠKE 2000.

očekivati da će takvu školu većinom odabrati djeca čiji je materinji jezik hrvatski, ali i ona čiji nije. I obrnuto. Nacionalna prava se tako ne isključuju, ali se time, onima koji to žele, omogućava da svoja građanska prava, tj. prava pojedinca, u najmanju ruku izjednače s dijelom onoga što se danas na ovim prostorima imenuje nacionalnim pravima. Općenito, držim da treba ustrajati u jednakom vrednovanju prava na jezik i obrazovanje na nacionalnom jeziku, pa čak i onda kada se situacije ne čine odveć izgledne.

HG - Kada spominjete KŠC, recite, kako gledate na ulogu katoličke crkve u rješavanju ovih problema i hoće li sav taj posao biti prepušten Crkvi?

ZAGORŠČAK - Govorim sada o Tuzli konkretno. Držim da je trebalo naći u gradu i okolici škole u kojima će se nastava izvoditi na hrvatskom jeziku. Zadaća je politike izboriti se da državne škole imaju mogućnost izvođenja nastave i na hrvatskom jeziku. Rekao sam već da tu nastavu ne trebaju pohađati isključivo djeca hrvatske nacionalnosti. Kao što je to slučaj i obratno. Dapače, bilo kakva unaprijed zadana ekskluzivnost predstavlja lošu ideju, ideju kojom mnogi, izlišno, plaše javnost kod ustroja takvih škola.

Izuzetno je velika stvar da je katolička crkva krenula u izgradnju KŠC-a u Tuzli. To je bez sumnje sjajno jezgro oko kojeg se može okupiti i sve ono što nosi pridjev hrvatski. I dobro je da se ne inzistira na nacionalnoj ekskluzivnosti, što bi bez sumnje vodilo i u neku vrstu nacionalne getoizacije, već se otvara svima koji se žele u njemu školovati. Međutim, ovaj Centar nikako ne bi trebao biti i supstitut za sva ona prava koja Hrvati, kao konstitutivan narod, u Bosni i Hercegovini imaju.

HG - Govorili ste o odgovornosti brojnijeg naroda i političara. Kolika je odgovornost pojedinaca koji su u ovim vremenima bili na značajnim mjestima? U području prosvjetno-pedagoške problematike previše je tehničke inteligencije ili ljudi izvan struke. Ljudi koji razumiju školstvo, pitanje jezika i kulture rijetko su bili u situaciji sudjelovati u kreiranju ove

ostaje nam pričekati. Govore da je vrijeme najbolji sudac.

HG - Iako je, prema broju Bosanaca u Hrvatskoj, zanemarivo mali broj na uglednim političkim i diplomatskim mjestima (ovo se ne odnosi na Hercegovce!), to se nekako može pravdati, ali kako pravdati mali broj Zagoraca?

ZAGORŠČAK - To je, vjerojatno, pitanje mentaliteta. S malo gorčine, moram reći da sam dugo vremena bio jedini diplomat iz županija sjeverozapadne Hrvatske. Mislim da i sada situacija za Zagorce nije puno povoljnija.

HG - U modi je ispričavanje. Ispričavaju se svi svima. Hoće li se itko ikada, od Hrvata u ime čije ste Vi politike ovdje bili, ili onih koji danas predstavljaju Hrvatsku, ispričati bosanskim Hrvatima zato što su najbrojniji u Haagu? Jesu li to stvarni krivci i jesu li, zbilja, imali ikakvu odlučujuću ulogu u zločinima za koje im se sudi?

ZAGORŠČAK - Za Hrvatsku i Hrvate, Haag je veliko iskušenje. Opet kao da se nameće neka kolektivna krivnja, koja je dugo bila prisutna na ovim prostorima. Slučajevi se nerijetko promatraju izvan konteksta. Kao da samo "veliki narodi" imaju pravo na kontekst, a "malima" se to pravo negira. Hrvatima se, moguće, ponovno pripisuje nepromjereno velik dio odgovornosti. A što se tiče isprika, više se no dobro zna tko je krivac za tragična zbivanja proistekla tijekom raspada bivše nam zajedničke države.

Haag je, nesumnjivo, bolno pitanje za Hrvate i Hrvatsku. Osobno, u potpunosti prihvaćam da svatko tko učini bilo što protivno zakonskim i općeljudskim načelima za to treba i mora odgovarati. Stoga ne postoji ni dilema treba li, ili ne, sudski procesuirati i one koji su osumnjičeni za ratne zločine.

U svezi sa sudskim procesima pred Tribunalom u Haagu, i predobro znamo da je na prostorima Hrvatske i Bosne i Hercegovine početkom 90-ih bjesnio krvavi rat. Mnogobrojne nemile pojedinosti zauvijek su ostale neizbrisivo utisnute u sjećanjima onih koji su preživjeli ratne strahote. I s te je strane posvema razumljiva njihova želja za pravdom. Ponavljam, osobno u potpunosti podupirem nastojanje da svatko tko je kriv za to snosi i posljedice. No, u ratu postoje agresor i žrtva. Stoga razumijem i one koji teško prihvaćaju da su Hrvati u Haagu razmjerno najviše zastupljeni. Danas, kao da mnogi više ni ne pamte da su, prema vjerodostojnim podacima stranih obavještajnih službi, srpske postrojbe krive za oko 90% svih ratnih zločina počinjenih na području bivše Jugoslavije. Danas kao da mnogi više ne pamte jesen 1990. godine i zbivanja koja su potom uslijedila. Kao da više ne pamte politička i druga kretanja u vrijeme raspada bivše zajedničke države. Kao da više ne pamte razaranje Vukovara, Dubrovnika, Osijeka i drugih gradova i sela u Hrvatskoj. Bezbrojne pokolje, od kojih je onaj nakon pada Vukovara zasigurno najtragičniji. Danas kao da više uopće nije važno što je u vrijeme

početka tragičnog i krvavog rata u Bosni i Hercegovini oko 1/4 Hrvatske već bilo okupirano. Da je ta okupacija podupirana i sa dijelova Bosne i Hercegovine pod srpskom kontrolom. Kao da više nitko ne pamti stotine tisuća izbjeglih i prognanih Hrvata. Kao da više nitko ne pamti stotine tisuća izbjeglih i prognanih iz ratom zahvaćenih područja Bosne i Hercegovine koji su u ratom razorenoj Hrvatskoj našli spas i privremeno utočište. Naravno, moglo bi se još puno toga nabrojiti. No, želio bih samo podsjetiti na kontekst. Kontekst koji je nesumnjivo važan za razumijevanje zbivanja i pojava u tom tragičnom periodu naše novije povijesti. U tome i vidim teret Haaga. Teret koji proizlazi iz težnje Tribunala za pravdom, dok bi stradalnici uz pravdu željeli i pravednost. Nužno je korektno sagledavanje svake pojedinačne krivnje, u svoj sveobuhvatnosti tragičnih ratnih zbivanja. Razlikovanje žrtve od agresora, kao i razlikovanje motiva u postupcima napadača i branitelja. A bojim se za to do sada i nije postojalo previše dobre volje. - Ne bih htio da me se pogrešno shvati, ali pri ruci mi je tekst kojim je jedan američki veleposlanik, nekada aktivni sudionik Vijetnamskog rata u redovima Zelenih beretki, vrlo elegantno relativizirao rat u kojem je pobijeno oko 3 milijuna ljudi, a nakon njegova završetka još ih je oko 40 tisuća poginulo od zaostalih minsko-eksplozivnih sredstava. "Bila bi velika pogreška gledati na intervenciju SAD-a u Vijetnamu bez sagledavanja dviju bitnih činjenica: želje Vijetnamaca za nacionalnim ujedinjenjem i oružane agresije kojoj je bio cilj širenje komunizma", navodi on. Povijesno iskustvo nas uči da se, ukoliko se nekome po okončanju rata i sudilo, sudilo se samo onima koji su rat započeli i izgubili. Sudili su im, naravno, pobjednici. Haag je u tom pogledu nešto novo. Nešto novo što bi možda trebalo postati i novim modelom uljudenog ponašanja suvremenog svijeta. Ali, uz trenutnu nacionalnu zastupljenost okrivljenih, kod mnogih može ostati dojam da se u Haagu, osim želje za pravdom zamjećuje i određena politička nakana.

Moguće je da su i Hrvati u ratu ponegdje prekoračili granice normi međunarodnog ratnog prava, no pri donošenju suda o tim događajima ne smije se izostaviti povijesni kontekst, tj. zanemariti uzročno-posljedične veze. Usto, svaki potencijalni krivac mora imati i svoje ime i prezime. Također, civilizirane norme nalažu da nitko nema pravo, prije pravednog sudskog postupka, ikoga proglašavati krivim, te da je svatko nevin dok mu se krivnja ne dokaže pravomoćnom sudskom presudom. No, na žalost, neki političari ponekad pribjegnu i rješenju kojim u cilju vlastitog probitka «pale» emocije stradalnika i obitelji žrtava. A od toga pa do pomisli da je u nekom procesu zanemaren osjećaj za pravednost i pravdu tek je mali korak.

HG - Ako nije previše privatno pitanje - kamo ćete poslije ovoga mandata?

ZAGORŠČAK - Ne, nije. Kamo i kako ću, ne znam. Činovnik sam MVP-a Republike Hrvatske, u zvanju ministra-savjetnika. Čekam raspored, gotovo bez ikakvih osobnih ambicija.

MARICA PETROVIĆ

UDRUGA OBITELJI POGINULIH BORACA PODRUŽNICA SOLI TUZLA

Broj: 45/2000.
Tuzla, 26. rujna 2000. godine

U povodu Obavijesti u svezi izjavljene žalbe na Rješenje o odobrenju za građenje izdano od strane Općine Tuzla, Službe za prostorno uređenje i zaštitu okolice od 20. 09. 2000. godine i zabrane izvođenja radova na izgradnji Spomen-obilježja na lokalitetu Husino, Udruga obitelji poginulih boraca podružnica Soli Tuzla oglašava se:

SAOPĆENJEM ZA JAVNOST

Općina Tuzla, služba za prostorno uređenje i zaštitu okolice, kao nadležan organ, rješavajući po zahtjevu Udruge obitelji poginulih boraca donijela je Rješenje o odobrenju za građenje Spomen-obilježja poginulim braniteljima u domovinskom ratu 1992.-1995. godine na zemljištu u naselju Husino. Rješenje je doneseno 24. svibnja 2000. godine pod brojem 06-23-002265-200-SS. Rješenje o odobrenju za građenje postalo je pravomoćno lipnja mjeseca 2000. godine.

Ista služba "konstatira" da je, dakle, na pravomoćno Rješenje, izjavljena žalba 15. rujna 2000. godine koju organ koji je donio pravomoćno Rješenje prihvaća, šalje na rješavanje drugostepenom organu i zabranjuje izvođenje radova na izgradnji Spomen-obilježja, grubo kršeći sve zakonske odredbe.

Na ovaj način došlo je do povrede ljudskih prava i sloboda utvrđenih Ustavom BiH i aneksima Općeg okvirnog sporazuma za BiH, Ustavom F BiH i u instrumentima Aneksa Ustava F BiH, kao i povrede ljudskih prava i sloboda utvrđenih Ustavom Tuzlanske županije, te povrede prava koja proizlaze iz Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima.

S obzirom da ovo Rješenje o zabrani građenja Spomen-obilježja nema uporište u zakonu, izražavamo svoju najdublju zabrinutost i razočarenje načinom na koji se općinska vlast u Tuzli, točnije njezina Služba za prostorno uređenje i zaštitu

okolice odnosi prema onomu što je, ne samo za nas i naše članove, nego za sve ljude tuzlanske regije najsvetije, a to je odavanje počasti poginulim braniteljima koji su svojim životima omogućili ne samo našu budućnost nego i postojanje vlasti koja im to uzvraća na ovakav način. U izgradnji spomen-obilježja nismo očekivali opstrukcije od strane općinske vlasti, ali ovakav vid opstrukcije i nama šalje jasnu poruku, koju ne možemo i ne želimo prihvatiti.

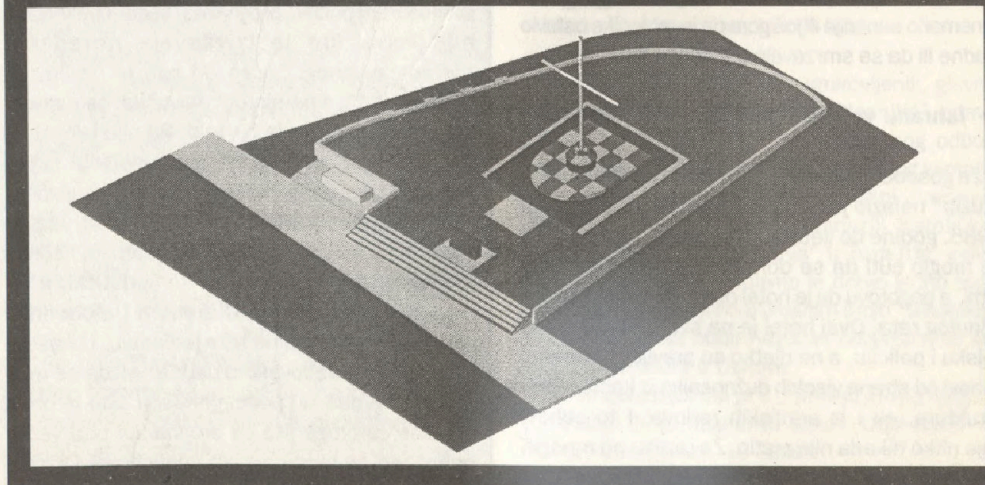
Na kraju izražavamo svoju nadu da će se cijeli ovaj slučaj riješiti na najbolji način te da će spomen-obilježje na Husinu, poput onih u Živinicama i Driječici biti ono što nas spaja, a ne, kao što bi neki voljeli, ono što nas razdvaja.

Zahtijevamo sankcioniranje ovlaštenih službenih osoba Službe za prostorno uređenje i zaštitu okolice koji su očigledno zlorabili ovlaštenja na štetu svih naroda koji žive na ovom prostoru.

S poštovanjem

**UDRUGA OBITELJI POGINULIH
BORACA
PODRUŽNICA SOLI TUZLA
Predsjednik Ivo Josipović**

P. S. Saopćenje je dostavljeno svim medijima. Isto ovakvo priopćenje dala je i Udruga dobrovoljaca i veterana domovinskog rata HVO BiH i Županijski odbor HDZ Soli!

DRŽAVNI DUGOVI VEĆI OD HOTELSKIH KREDITA

Jozu Grgića, bivšeg direktora tuzlanskog hotela "Bristol", a sada direktora Turističke zajednice Tuzla i vijećnika u Općinskom vijeću Tuzla i Zdenka Radoševića, umirovljenika inače bivšeg direktora hotela "Tuzla" i vrsnog ekonomista, optužuju da su krivi što ove dvije turističko-ugostiteljske kuće duguju milijunske kredite. Nitko ne spominje koliko je država dužna ovim hotelima i u koje svrhe su krediti potrošeni

Dva milijuna maraka kreditnog duga hotela "Bristol" i oko 2,5 milijuna maraka duga hotela "Tuzla" su nesporne cifre. I u jednom i u drugom slučaju direktori - Jozo GRGIĆ, u "Bristolu" i Zdenko RADOŠEVIĆ, u hotelu "Tuzla", su spomenute kredite podigli za potrebe poslovanja tvrtki kojima su bili na čelu. Dok su Grgić i Radošević bili na direktorskim funkcijama o tome se nije govorilo, a ti krediti nisu bili ni meta medijske pozornosti. Međutim, otkako su i jedan i drugi na čudan način maknuti s funkcija, krenula je lavina napada, optuživanja i okrivljavanja.

Za Grgića se čuju tvrdnje da je potpisivao štetne ugovore, a za Radoševića da je nedomaćinski poslovao, da je smještajni dio hotela stavio pod hipoteku za kredite, koje je uzimao u Komercijalnoj banci Tuzla, u kojoj je 2. kolovoza 2000. godine uvedena privremena uprava, na čudan i drzak način.

Nepotpune informacije

Sve te tvrdnje imaju dio istine, ali su informacije nepotpune. Naime, tijekom minulog rata u "Bristolu", odnosno Lječilištu "Slana banja" su boravili ranjenici, a u motelu "Kiseljak", poslovnoj jedinici Lječilišta, prognanici koji su ovaj objekt ostavili devastiranim. Od strane Okruga Tuzla (kasnije Tuzlansko-podrinjskog kantona), dobivana su čvrsta uvjerenja da će sav taj trošak "Bristolu" biti nadoknađen. Međutim, rat je završen, a od obećanja ni traga ni glasa. Vlada Tuzlansko-podrinjskog ili Tuzlanskog kantona je zbog toga tužena i donesena je presuda u korist Lječilišta "Slana banja" i "Bristola", ali je žalba odložila izvršenje. Tako, "Bristol" duguje oko dva milijuna kredita, a država - Vlada Tuzlanskog kantona ili Vlada Federacije BiH - "Bristolu" duguje oko tri milijuna maraka.

Osim troškova za smještaj ranjenika i prognanika, znatna sredstva su utrošena za sanacije od brojnih granatiranja, ali ni taj trošak nitko ne priznaje. Nameće se pitanje što bi se Grgiću desilo da je zanemario sanacije ili još gore da je ranjenike ostavio gladne ili da se smrzavaju u hladnim sobama.

Ishranu vojske i policije nitko nije platio

Za gospodina Radoševića, koji se na čelu hotela "Tuzla" nalazio još od izgradnje, pa od otvaranja 1985. godine do ljeta 2000. godine, mnogo puta se moglo čuti da se domaćinski ponaša prema firmi, a pogotovu da je hotel dobro sačuvao tijekom minulog rata. Ovaj hotel je na svoj trošak hranio vojsku i policiju, a ne rijetko su pravljani zamašni cehovi od strane visokih dužnosnika iz kantonalnih struktura, ali i iz armijskih redova. I to cehovi koje nitko nikada nije platio. Za razliku od mnogih drugih firmi, djelatnici hotela su tijekom rata

gotovo redovito dobivali pakete i prehranu, a radili su u toplim prostorijama. Jedno vrijeme i Narodno kazalište Tuzla je našlo svoje pribježište u prostorima ovoga zdanja. Znatna sredstva su potrošena za održavanje elektro i plinskih instalacija, a obavljeno je i saniranje štete od granatiranja. To što se ne slažu računice o vrijednosti hotela čijim je temeljem uračunata hipoteka i one po kojoj je izračunata vrijednost za privatizaciju, sasvim je

sigurno da Radošević i njegovi suradnici nisu krivi. Uostalom i u ovom slučaju veći je dug države prema hotelu, nego što je iznos kredita.

Izgleda da su gospoda Grgić i Radošević krivi zato što su domaćinsku brigu brinuli o ovim hotelima, ali im nešto nije adekvatno na ovim prostorima i u ovim vremenima.

N. J. IVANOVIĆ

Povodom premlaćivanja prognanika u naselju Bare

PISMO IZ 1920.

Dokle god mentori Policije u nama budu vidjeli isto što i 1992. teško da će nam se uvažiti pravo na građansko dostojanstvo, koje proizlazi iz sigurnog života

Fatmir ALISPAHIĆ

Osamdeset godina poslije Husinske bune režimski policajci su u Tuzli opet udarili na bjedoruk narod. Scena pendrečenja žena i djece u naselju Bare gadošću podsjeća na filmsku inscenaciju događaja iz 1920. kada su brkati žandari bajunetama jurišali na šljivike, štale i kaljave zaseoke. Kraljevska vlast tada je mlatila narod jer su rudari tražili da budu više ljudi, a manje životinje. Prognanici u Barama traže da makar poput stoke imaju krov nad glavom, stajski, kakavgod, dok ojađeni iščekuju povratak kućama. Nadležni Zakon im garantira zamjenski smještaj. Njihovo izbacivanje pod hladno jesensko nebo nema ovozemaljskog uporišta. Kao da će ratovati s nadzemaljskim bićima, dok istjeruju bijedu na golet, policajci su se nakindurili pancirima i šljemovima. Da bi umirili svoj strah od ugaraka u očima žene i djece povelu su četu vučjaka, da reže na dimije i kosti izgladnjelih dječaka; da laju u mrcvarenju izmrcvarenog. Ta militarigrafija je nenormalna! Izuzev ako nije imala teatarsku svrhu s ciljem udovoljavanja ukusu vladara koji su od uvijek imali svoje komedijante. Ali i žrtve.

S pravnog stanovišta reklo bi se da je država prekoračila državna, a narod narodna prava. Kao što policija nije smjela upotrijebiti silu dok se ne ispuni pravo prognanika na zamjenski smještaj, tako ni narod nije smio upotrijebiti kamenje u svojoj nakani da spriječi policajce u obavljanju svoga posla. Međutim, policija nije obavljala svoj posao! Bez zakonskog uporišta za ono što čine, ljudi u policijskim uniformama su bili grupa siledžija koja je nasrnula na ljudska prava prognanika. To anulira prekršaj koji su u samoobrani počinili prognanici. Većina policajaca nije kriva što je izvršavala naređenje pretpostavljenog. Jedan od njih je uzvikivao: "Pusti keral!", s namjerom da vučjak čeljustima zaustavi ženu koja je bježala. Pa nije kriv ni taj milicionerski krvolub što u zloupotrebi zvijeri vidi sredstvo svoje karijerističke dopadljivosti. Kriv je sistem protektorskih vrijednosti koji je od državne, a time i policijske hijerarhije, načinio mehanizam čiji kompas su karijeristički, a ne moralni i etički aršini. U sretnim i slobodnim zemljama ove osobine teže jedinstvu. U našem kroničnom orwellovskom usudu, vazda se moć gradi servilnošću i podčinjenošću. Što je briga državne čatologe što će prognanici pod vedro nebo! Što ne mogu svojim ognjištima! Državni

funkcionari fotelju ne brane suosjećanjem. Oni su voljni i zakon prekršiti kako bi Velikom Bratu dokazali odanost. Ignoriranjem prava beskućnika na zamjenski smještaj oni dokazuju bezgranično podaništvo. Evo, i kerove ćemo povesti na narod samo nas smatrajte podobnima!

Glasnogovornici OHR-a malo što nisu počeli komentirati i fudbalske utakmice, ali ne nalaze za shodno da progovore o pendrečenju naroda u Barama i Banovićima. Bit će da to tako treba. Po provjerenom pravilu komitetskog išareta ne oglašava se ni demokratska alternativa. SDA traži odgovornost ministra Dautovića, kao da on nije njen kadar. Oglasile su se tek dvije manje stranke koje nemaju što izgubiti u proročanstvu o rezultatima izbora. Glas nekoliko podrinskih udruženja svakako se ne uklapa u geopolitičku grafiju buduće BiH. Reklo bi se da reinkarnacija tuzlanskog pendreka iz 1920. nije nikakvo zlo koje bi trebalo otvoriti pitanje moraliteta vlasti i uloge policije.

Zapravo, treniranje sile nad nesretnim narodom konstrasno otvara bezdan siledžijstva i kriminala na koje policija ne reagira. U džungli nespunog nasilja građanin je sveden na instinkt slabijeg, i poniženog. Neki dan je jedan policajac morao lokalnim siledžijama pjevati pjesme po narudžbi. Kakvo poniženje! O tome nije izvjestio svoje nadređene. Jer ne bi imao njihovu zaštitu. Nedavno kada je ranjena građanka u pucnjavi kod "Sirana", policajac se nadvirio nad nju i otišao. Nije lud da joj pomogne pa da ga neko uveže u mutan vez; ima i on obitelj i mračan haustor. Problem je u nadređenima čije karijere ne ovise o zaštiti policajaca i građana. Koji to još funkcionar Policije može prosperirati ganjajući vinovnike prometnoga nasilja ili premlaćivanja ljudi iz čejfa? Funkcionari su u ovoj zemlji nesretnih čuda zabavljeni kurentnim poslovima. Poput ovog u Barama i Banovićima.

Nema tog poštenog građanina koji bi bio protiv agresivnijeg udara policije na siledžije i kriminalce. Narodu ne treba manekenska policija, već obučena, hrabra i odlučna sila zaštite koja će mlatiti one što mlate, pljačkaju i ponižavaju običnog narodnika. Dokle god mentori Policije u nama budu vidjeli isto što i 1992., teško da će nam se uvažiti pravo na građansko dostojanstvo, koje proizlazi iz sigurnog života. Policija će do daljnjeg služiti služenju, kao monarhistički poslužavnik iz 1920.

JALOVE IZJAVE I DŽIGARA-PARTYI

Romeo KNEŽEVIĆ

Filozofija je jedna od duhovnih ili, ako netko baš hoće i znanstvenih djelatnosti (iako je upravo to u užim filozofskim krugovima prijemno) koja, u takozvanom "običnom čovjeku" izaziva, vjerojatno, ambivalentna osjećanja: istovremeno je shvaćena, bar in nuce, kao nešto duboko i neobično vrijedno ali i teško i, s druge strane suprotno, kao nešto i poluozbiljno i nekorisno i što izaziva porugu kao najobičnije "pametovanje" (kao izraz sujete).

Suprotno je međutim istina da je ona još od antike smatrana nekakvom ezoteričnom djelatnošću rezerviranom za uske obrazovane krugove, koja nema baš veze sa prosječnim čovjekom i njegovim mnijenjima, ali se može tako shvatiti u određenom smislu i danas. Moglo bi se naime filozofsku djelatnost etiketirati i tako, ezoteričnom, na zastarjeli način i uvjetno: samo onda kada se bavi isključivo svojim u punom smislu te riječi, filozofskim temama, našeg vremena i na njoj primjenom, metodološkoj i teorijskoj razini. Tada ona osvještava globalna kretanja čovječanstva i u tome nalazi raison d'être cjelokupne stvarnosti, kao i same sebe.

No, moje podsjećanje već na početku na mišljenja koja ima većina, odnosno prosječni, obični čovjek o filozofiji, upućuje na drugačije shvaćanje filozofije o kojem će ovdje biti riječ. Moje je mišljenje da filozofija (slično psihologiji) u razvijanju svojih stavova mora poći od nečega što se naziva javno mnijenje, "većinsko mišljenje" javnost, ili "raspoloženje" naroda i slično, i u tome naći svoje najšire uporište.

Poći od javnog mišljenja u filozofiji važno je zbog niza antropoloških, metodičkih, etičkih, političkih i drugih razloga. Jer: zamislimo, kakvu

bi vrijednost imalo filozofsko i kritičko mišljenje kada bi zanemarilo to svakodnevno, toliko raznoliko i bogato "more" stavova o najrazličitijim stvarima života i duha? Skoro nikakvu ili nikakvu! Nadalje, riječ je i o stavovima s kojima se treba ući u dijalog ako se nastoji razvijati u kritičkom mišljenju, te da se čovjek ne može "korijenski" odvojiti od sebe kao rodnog miselnog ljudskog bića

Moj stav o razvoju u filozofiji sukladan je s tim shvaćanjima. Ona se najprije javlja pojedinačno i kolektivno, na razini JAVNOG MNIJENJA; zatim, kao razvijeniji oblik na razini SVJETONAZORA; i konačno, na najvišem stupnju, kao KRITIČKO MIŠLJENJE s kojim počinje filozofija, ali i svaki drugi ISTINSKI OBLIK ODNOSA spram stvarnosti u životu, znanosti, umjetnosti ili religiji.

S obzirom na potrebe jedne novinske crtice iz duha filozofije, ove filozofske mrvice nikada neće prelaziti razinu mojih svjetonazora i prema tome uvijek će biti načelno ili konkretno, dijaloški otvorene spram većine čitateljstva.

Nimalo optimistično u politici prevladavaju poznata, usprkos nekim rijetkim nastojanjima pojedinaca, populistička, postsocijalistička, naivnopragmatistička, trivijalna politička mnijenja ili raspoloženja kroz koja se uglavnom baza; a, umjesto toga - da "se (politički) prohoda"... trebat će još mnogo, mnogo prljave Jale proteći. Da bude gore, sve zanimljivo u tom mnijenju zapravo, nalazi se iza tog mnijenja ili javnosti, pri akterima odnosno političkim funkcionarima kao sasvim žalosna, prizemna, netolerantna, mutna/netransparentna i politički neprobavljiva/korumpirana politička volja.

U takvom javnom mnijenju će se na primjer čuti ocjene o Silajdžiću i njegovoj stranci, koja je "za cijelu BiH i sa svima koji su za to i nije važno koje je tko nacionalnosti". Svaka iole ozbiljnija ali i površna politička analiza otkrila bi da su ovakve izjave glede vremena njihova postanka, pune političkog voluntarizma i konformizma, populističkog usuglašavanja s većinskom političkom narodnom voljom i karizmatičkim vođom i u rezultatu, politički neproduktivne, jednom riječju, jalove.

Narodnjačko mnijenje pokazuje se i kroz "džigara"-raspoloženja u glazbi. Nedavno sam na zidovima jedne zgrade primijetio grafit koji poziva na džigara-party. Ta raspoloženja bez sumnje preovladavaju u kolektivnim raspoloženjima ovog Kantona ("a i šire" - kako bi rekli naši post-socijalistički političari), kod svih generacija i u najvećem broju prilika. Iz ovakvog ukusa može se zaključivati na štetne načine ponašanja i mišljenja u mnogim sferama života, politici, kulturi, religiji, običajima, navikama, itd. Jer su "tu" sve vrijednosti "jeftine": i ljubav i brak i osjećanja i pamet, itd.; ili se - što je češće i gore - na tobože "viši" umjetnički način vrlo prizemno slave negativne vrijednosti: nesreća, preljub, laž, opijanje, itd...

I na kraju, u svakodnevnom životu se može čuti jako mnogo izjava ovakve vrste: (o švercu) - "obrće se" novac; (o pasivnosti) - "ma baš me briga za svejedno mi je"; (o tužaljicama) - "Što ćeš, što možeš, nemaš se kome žaliti"; (o prostituciji) - jesi li je okrenuo, a?"; (o psokvama) - "lopovi, p... im m..."; i tako dalje.

(Nastavit će se)

U krivom ogledalu

TLAKOMJER, TENZIMETAR I PRITISKOMETAR

Prigodom nedavnog susreta sa jednim znancom koji nikako da prihvati moje pisanje na hrvatskom jeziku, rekao sam mu da idem liječniku radi kontrole krvnog tlaka. On me priupitao zašto ne bi kontrolirao pritisak.

Odgovorio sam mu da nemam ništa protiv pritiska, ali sam ga usput priupitao kako on naziva instrument za mjerenje pritiska. Kao iz topa, odgovorio je - TLAKOMJER.

Ukoliko bude pročitao ovaj broj "Hrvatskog Glasnika" i rubričicu "Krivo ogledalo" priopćavam mu da taj instrument može nazvati i tenzimetar, ali nikako pritiskomjer.

Poslije uvođenja privremenih mjera ili bolje i poštenije rečeno prinudne uprave u Komercijalnoj banci Tuzla, bez ikakvog objašnjenja suspendiran je generalni direktor **Željko RIČKA** i još pet njegovih suradnika. Nepun mjesec privremeni upravnik je bio **Miralem BABAJIĆ**, a od početka rujna vrući krumpir bačen je u ruke **Nikoli FABJANIĆU**.

Upućeniji u zbivanja u i oko ove banke tvrde da je Fabijanić na tu dužnost imenovan da se "vlasi" ne bi dosjetili, odnosno da ne bi bilo prigovora da u svemu ima i nacionalnih obućuna.

Nakon što je moj prijatelj **Vladislav VLAJIĆ**, zvani **Vlaja**, šef Foruma škole kompjutera u Tuzli i sin

pokojnog tuzlanskog glumca **Boška VLAJIĆA** saznao da sam jedan od šest kupaca "FRONTA SLOBODE" prozva me "Kutić", asociirajući na uhićenog novinskog magnata Kutlu iz Hrvatske.

Nadam se da neću završiti iza rešetaka.

U jednom od brojeva "FRONTA SLOBODE" pročitao sam sitno prepucavanje ministra bez lisnice i bez portfelja **Ivice MARINOVIĆA** - HDZ i **Ekrema Avdića** - Stranka za BiH (Kao da mi ostali nismo za BiH?! Jesmo, ali ne za onakvu kakvu Ekrem zagovara).

Naime, prigodom rasprave na sjednici Vlade Tuzlanskog kantona o kupovini skilifta u Kladnju, ministar Marinović je rekao da podupire kupovinu skilifta. E. Avdić je dobacio da se na hrvatskom jeziku ne kaže skilift, nego vučnica.

P. S.

Lako je Ekici (Ekremu Avdiću), kada je hrvatski jezik dobro naučio dok je bio dopisnik "Večernjaka" i Sportskih novosti", a obnovio prigodom utemeljenja "HRVATSKOG GLASNIKA".

Gospodin **Slavko VEŠARA**, koji se bavi, između ostalog i astrologijom, prognozirao je da će naš suradnik **Anto CIGELJEVIĆ** - Cigelj živjeti čaak 135 godina. Uz tu prognozu rekao mu je da će se još jednom oženiti. Zbog te druge vijesti Cigelj nije imao

snage proslaviti prvu, nego je samo priupitao kako bi s tom (ne)srećnicom izdržao 85 godina, kada i sam sa sobom jedva izlazi na kraj.

Pažljiviji gledatelji Televizije OBN i "Teleringa" koji uređuje i vodi **g. Mato ĐAKOVIĆ**, zaključili su da je postalo opasno gostovati u ovoj emisiji.

Malo, malo pa neki od gostiju, poslije gostovanja, podnesu ostavke (pod pritiskom) ili budu smijenjeni od strane Visokog predstavnika ili poluprotektora **Wolganga Petrića**.

Mato, ispričavam se, nisi Ti kriv!

Gospodin **Juraj NOVOSIEL**, umirovljenik, glavni i odgovorni urednik "Hrvatskog Glasnika", glavni tajnik HKD-a "Napredak", član Upravnog odbora Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona, povremeni i među đacima omiljeni predavač latinskoga jezika u Općoj gimnaziji Katoličkog školskog centra "Sveti Franjo" u Tuzli (Uh, koliko funkcija i dužnosti), nedavno je dobio jedno toplo pismo, što je objavljeno u prošlom broju "Glasnika", ali i pozivnicu da bude nazočan obilježavanju 40. obljetnice mature u Đakovu.

Ne smijem napisati je li u pitanju jubilej njegove generacije ili su obljetnicu slavili Jurini đaci. No, nek' je veselo i nek' se slavi!

Krivo (o)gledao: Nikola J. IVANOVIĆ

Stevan Dedić: vrijeme je da Tesle i Bošković naprave nešto u svojoj zemlji

Mi nismo svjesni kuda svijet ide. Globalizacija je na sceni u punom smislu te riječi. Danas imamo globalizaciju znanosti, tehnike, ekonomije, obrazovanja... Mi moramo razumjeti te tokove u svijetu. Dok to ne uspijemo razumjeti, Hrvatska je gotova, a i ja kao Srbin u Hrvatskoj, kaže **Stevan Dedić** za Slobodnu Dalmaciju.

• **Bili ste angažirani na projektu "Budućnost Hrvatske". Zašto taj projekt nije nikad ostvaren?**

Vidite, to je bilo vrijeme rata i nitko nije imao vremena za razmišljanje o budućnosti, a trebao je. Međutim, danas ne možemo dopustiti da svijet tolikom brzinom bježi ispred nas. Moramo razmišljati kako ćemo ići ukorak sa svijetom, pa čak i o tome kako ćemo nadoknaditi dosadašnji zaostatak, što znači da bismo sada morali ići i brže nego što ide ostatak razvijenog svijeta. Ako ne riješimo taj problem, mi ćemo u svijetu biti težak i država lijepih ljudi koja vani izvozi sposobne kadrove, koja vani izvozi pamet. Sve će nam pokrasti, kao što su nam krali kroz povijest. Tesla, Bošković i drugi su sve napravili vani, ništa u svojoj zemlji. Zar nije vrijeme da to zaustavimo. Najveći doprinos razvoju atomske teorije napravili su Demokrit, Newton i Bošković. Baš je Bošković izmislio ono što je svijet pokrenulo naprijed, a to je da čestica ima težinu i električni naboj, a nema veličinu. Zamislite koja je to genijalna ideja iz 18. stoljeća. Zločin je danas mlade ljude puštati da zbog egzistencije odlaze vani. Tu Predsjednik hrvatske države mora uzeti glavnu riječ.

• **Krajem listopada u Dubrovniku će biti održan kongres na kojemu će sudjelovati neki od vodećih svjetskih stručnjaka u obavještajnom poslu. Možemo li njihovu prisutnost iskoristiti za ostvarivanje kontakata, odnosno za njihov savjetodavni angažman? Je li organiziranje te konferencije u Dubrovniku znak da se mijenjaju dosadašnje navike?**

Ako je talijanski Predsjednik izjavio da se najvažniji obavještajni poslovi vode na ekonomskom polju, onda to nešto znači. Miroslav Tuđman je imao promociju svoje knjige na kraju je pozvao Mesića, Račana, Tomčića, pozvao je sve stranke i političke opcije. Međutim, došli su Pašalić i ljudi s kojima je Tuđman do tada surađivao. Mene su slikali u društvu s Miroslavom Tuđmanom i onda me počeli napadati i postavljati pitanja što ja radim s njim u društvu. Ja samo želim objasniti što se događa u obavještajnom svijetu. Miroslav Tuđman je organizator konferencije o kojoj govorite i koja se održava na engleskom jeziku. Pazite sad, njega su počeli optuživati da on osniva neku novu desnicu ili nešto slično. Moj je utisak da je on pravi socijaldemokrat.

BESTIDNI OWEN

• **Zašto nekima ipak smetaju hrvatski nacionalni simboli? Čini mi se da ih u Evropi najteže podnose Britanci.**

Britanska politika Johna Majora na Balkanu bila je pogrešna. Putovao sam s lordom Owenom od Zagreba do Ciriha i došao sam u iskušenje da ga mlatnem. On se nije stidio javno izjaviti, čak je to i u svojoj knjizi napisao, kako je rekao Miloševiću da

Hrvati moraju pobijediti osjećaj manje vrijednosti!

Hrvati ne smiju dopustiti da im se nameće osjećaj manje vrijednosti. Glup je i taj kompleks da su Hrvati mali narod. Nema malih naroda. Finaca ima koliko i Hrvata, ali u Finskoj je stvorena mobilna telefonija, finska nokia je najbolji uređaj na svijetu.

neće imati veliku Srbiju, ali da će imati malo veću. Danas Blair vodi drukčiju politiku. Kod Hrvata postoji osjećaj manje vrijednosti, a to nije potrebno. Ne smijemo dopustiti ni da nam nameću takav osjećaj. Tko je počinio ratni zločin, neka bude kažnjen. Takve ne treba štiti, jer oni koji su u uniformi Hrvatske vojske počinili zločin uvrijedili su cijeli Domovinski rat. Hrvati moraju svoje poslati u Haag, ali kad im ne bude moguće dokazati krivnju, tražiti milijunske odštete za nanесenu nepravdu. U Švedskoj su svi patrioti koji imaju švedske zastave i mašu njima, a postoji samo mala grupa ludaka koji su nacionalisti.

• **Vi ste svojedobno izjavili da su nacionalisti ljudi koji svoju naciju guraju u sukob s drugim civilizacijama.**

Oni je ne guraju, oni svoju naciju dovode u taj sukob. Nationalist ne trpi druge narode. Danas su stranci 15 odsto švedskog stanovništva. Oni razmišljaju kako da dovedu što više talenata i stručnjaka. Nedavno je Europska unija raspisala nagradu za najbolje inovacije. Prve tri nagrade su pripale Švedima, a gdje je bila Hrvatska? Nije istina da mi nemamo talenata. Glup je i taj kompleks da su Hrvati mali narod. Nema malih naroda. Finaca ima koliko i Hrvata, ali u Finskoj je stvorena mobilna telefonija, finska nokia je najbolji uređaj na svijetu. Zašto to nisu Hrvati napravili?!

Tuđman i Mesić

• **Šta mislite o predsjedniku Mesiću i o prvom predsjedniku Hrvatske Franji Tuđmanu?**

Franjo Tuđman je od komunista postao hrvatski nacionalist. S golemom voljom i pameću, te razumijevanjem težnji hrvatskog naroda, on je napravio dva čuda i stvorio ovakvu Hrvatsku kakva je danas.

Prvo čudo je bilo da je on usred agresije jedne od najvećih vojski Europe na Hrvatsku uspio stvoriti Hrvatsku vojsku, i ne samo obraniti Hrvatsku, već i do nogu potući JNA. On je uspio ujediniti cijelu naciju u borbi za nezavisnost od Srbije. Mnogi poluintelektualni protivnici kažu - da nije on, netko bi drugi. To možeš onda reći i za **Isusa i Einsteina**.

Drugo čudo koje je napravio je bilo da je stvorio državu - takvu kakvu je. Ali, Franjo Tuđman se držao ideja komunista o kapitalizmu iz 30-ih godina. On je rekao kako, primjerice, Vrdoljak tvrdi da treba stvoriti 200 bogatih obitelji u Hrvatskoj pa će sve biti dobro. Mi danas živimo u doba prosvijećenoga kapitalizma. To je kapitalizam s jakom socijalnom dimenzijom, svi moraju imati posao, zdravstveno osiguranje, školu i ulivati slobodu govora, kretanja, kritike bez razlike na spol, boju kože, nacionalnost, vjeru, itd. U tom pravcu danas idu ne samo SAD i Europska unija, već i sve bivše komunističke zemlje od Rusije do Pekinga. To, nažalost, Tuđman unatoč svojoj veličini nije shvatio niti nam je to igdje rekao.

Predsjednik **Mesić** je narodni tribun. Na žalost, on želi biti mirođija u svakoj čorbi. On daje izjave o svemu bez pripreme, pa često govori gluposti. Njegov glavni zadatak nije da se miješa u dnevnu politiku, već da kaže običnim ljudima Hrvatske, Hrvatima i Srbima, kuda ide svijet, a gdje smo mi.

• **U svijetu se Hrvatsku optužuje za kršenje ljudskih prava, posebno kad su Srbi u pitanju. Osjećate li se Vi ugroženim u Hrvatskoj?**

Nikako. Režem na sve strane gdje stignem i kažem što mislim. U sebi sam slobodan čovjek. Ja sam Srbin koji želi dobro Hrvatskoj jer ja tu živim.

• **Vratimo se na temu Haškoga suda. Uporno se inzistira na zapovjednoj odgovornosti. To je međunarodni sud koji bi trebao imati kriterije koji važe za cijeli svijet. Je li kriterij da hrvatski general odgovara za nedjelo pijanog ili poludjelog vojnika ili je kriterij da britanski zapovjednik koji je na Falklandima naredio strijeljanje argentinskih zarobljenika - uopće ne odgovara?**

Hrvati vode lošu propagandu o sebi. Hrvati se nisu potrudili i objavili Srbima da su ih NATO-ovi avioni napali za kaznu zbog zločina koje su počinili po Hrvatskoj i BiH. Hrvati šute kao da ih se to ne tiče, kao da nije bilo agresije iz Srbije. Stvar je u tome da Britanci imaju vrlo jaku propagandu i oni su stvorili kriterije kakvi njima odgovaraju. Morate voditi računa i o tome da su zapadni političari u rukama imali literaturu koja je bila velikosrpska i šovinistička, ali se netko potrudio da oni to dobiju u ruke, da to čitaju i da se po tome ravnaju. A što su Hrvati napravili?

VRIJEĐANJE NARODA

• **Cijelo stoljeće zapadne sile nisu mijenjale svoju politiku prema području bivše Jugoslavije. Oni se danas drže onoga što je 1912. godine pisao Vaš otac Jęfta, a to je da Srbija mora biti centralna država Balkana. Zašto je to tako?**

Treba uzeti u obzir vrijeme u kojemu je to pisano. On je napravio i jednu pogrešku, jer je kao kriterij uzeo činjenicu da Srba ima više nego drugih, a po tome se nikad ne možemo ravnati. Poštujem oca koji je jako puno radio. Ipak, osjetio sam potrebu i pisao sam mu posthumno u Slobodnoj Dalmaciji. Rekao sam da su njegove ideje dva puta upropastile Srbiju. Pisao sam da će se to dogoditi i treći put, što su na kraju učinili Milošević i Čosić. Na žalost, i danas na Zapadu postoje oni koji to ne razumiju. Mesić isto tako ne razumije kako stoji stvar kad izjednačava Miloševića i Tuđmana. To vrijeda sav hrvatski narod i sve ono što je narod imovao za svoju slobodu. I onda Mesić ode na Mirogaj, na Tuđmanov grob i prekrsti se. Tako je napravio i drugu laž pjer nitko neće vjerovati da je iznenada postao veliki vjernik.

• **Bave li se moderni obavještajci pronalazanjem kadrova u nerazvijenim zemljama, koje onda odvođe u svoje države?**

Nego što! Što mislite, da se razne stipendije daju zato da bi lijepi momci i cure putovali svijetom? Glavni pokretač razvitka je natjecanje tko će izmisliti bolji proizvod. Da bi se napravili bolji proizvodi, trebaju i mladi stručnjaci.

U Švedskoj svake godine predstavnici poduzeća razgovaraju sa studentima i biraju svoje potencijalne zaposlenike. Kod nas talentirani studenti već odu vani kad se otkrije da su bili natprosječni. Jedan moj student u Švedskoj ima konzultantsku tvrtku koja se bavi prikupljanjem i prodajom poslovnih podataka. Nama treba tako nešto. Hrvatski Predsjednik ne treba pričati o obitelji Tuđman. On treba pronalaziti načine da se zaustavi odljev mozgova.

*Razgovor s g. Dedićem objavljen u Slobodnoj Dalmaciji, a prenjelo Oslobođenje, 29.IX. 2000. god.

OBILJEŽAVANJE DESETE OBLJETNICE HRVATSKE DEMOKRATSKE ZAJEDNICE - HDZ - NA PROSTORIMA SOLI

Deseta obljetnica HDZ BiH svečano je obilježena u vremenu od 22. do 24. rujna 2000. godine prema utvrdnom programu.

U petak, 22. rujna održan je sastanak s dužnosnicima HDZ BiH na Husinu, na kojem su prisustvovali svi dužnosnici Županijske organizacije HDZ BiH. Tema sastanka je bila: Važna pitanja za opstojnost Hrvata na prostorima Soli i Strategija predizborne kampanje HDZ BiH za izbore u studenom 2000. godine.

U subotu, 23. rujna položeni su vijenci i zapaljene svijeće palim braniteljima na Spomen-obilježju u Živinicama.

Istog dana otvoren je malonogometni turnir na Husinu uz sudjelovanje četiri ekipe.

Navečer su održane mise zadušnice za sve umrle članove HDZ i za poginule branitelje na prostorima Soli. Mise zadušnice su služene u svim crkvama Tuzlanskog kraja, na kojima su bili prisutni svi članovi općinskih odbora i Županijskog odbora HDZ BiH Soli po mjestu prebivališta.

U nedjelju, 24. rujna, nakon slavljenе svete mise u župnoj crkvi u Drijenci, položeno je cvijeće i zapaljene su svijeće na Spomen obilježje poginulih branitelja ovoga kraja. Prisutnim mještanima i posjetiteljima obratio se g. **Mijo Krešić**, predsjednik Županijskog odbora HDZ BiH Soli, kao i g. **Pejo Banović**.

U svom govoru su istakli da je HDZ prva prepoznala teško ratno vrijeme i u tom razdoblju

uspjela organizirati svoj narod. Istaknuta je hrabrost poginulih i njihov doprinos u obrani svojeg doma i domovine. Zasluge 115. HVO brigade "Zrinski" su neprocjenjive i to se nikada ne može niti smije zaboraviti...

Poslije podne održana je svečana sjednica Županijskog odbora HDZ BiH Soli. Sjednica je održana u kongresnoj dvorani Hotela Tuzla. **G. Mijo Krešić**, predsjednik Županijskog odbora HDZ u pozdravnom govoru zahvalio se svim prisutnima na svečanosti u povodu desete obljetnice HDZ BiH

Soli. Govorili su i g. **Ivo Andrić Lužanski**, g. **Pejo Banović** i drugi. Posebno su istaknute zasluge ljudi koji su radili na osnivanju i snaženju organizacije HDZ BiH Soli. Istaknuti su dosadašnji rezultati, kao i slabosti, te planovi za budućnost. Pozdrave i čestitke uputili su mnogi gosti koji su bili prisutni na ovoj svečanosti.

Navečer je bilo narodno veselje u Ljepunicama, na kojima su nastupili narodni svirači i folklorne skupine iz Ljepunica, Husina, Dognja, te tamburaši HKD Napredak Tuzla.

U Bosni i Hercegovini će se 11. studenoga održati Opći izbori

Na izborima u studenome birači registrirani za glasanje u Federaciji BiH moći će glasovati za sljedeće razine vlasti:

- * Kantonalne skupštine
- * Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH
- * Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH, za članove koji se biraju s teritorija Federacije BiH.

KANDIDATSKЕ LISTE ZA OPĆE IZBORE TUZLA

HDZ - HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BiH KANTON 3

BANOVIĆ PEJO	PEŠTIĆ ŽELJKO
PETROVIĆ MIROSLAV	MIŠIĆ GORAN
CVJETIĆ MARA	BABIĆ NADA
KREŠIĆ MIJO	MAZIĆ ŠIMO
PETROVIĆ DRAGAN	JOKIĆ GABRIJEL
TADIĆ RUŽICA	BANOVIĆ IVANA
ANDRIĆ MARINKO	PAVLOVIĆ IVAN
TUNJIĆ BOŽO	JURIĆ ANTO
KEROŠEVIĆ JANJKA	MILIČEVIĆ IVANA
JURIĆ GORAN	PAVIČIĆ MARKO
ČAJIĆ BOŽO	KREŠIĆ FRANJO
MARKOVIĆ BOŽANA	MARTIĆ VIKICA
JOZIĆ BRANKO	PAVLOVIĆ STJEPAN
VAREŠKIĆ IVICA	MILJANOVIĆ ANTO
ILIĆ RENATA	

ZASTUPNIČKI DOM PARLAMENTA F BiH - IZBORNA JEDINICA 3

MARINOVIĆ IVICA	CERIĆ VUK
MADŽAREVIĆ VLADO	FRANKOVIĆ MARIJA
VIJANOVIĆ GORANKA	TOMIĆ JOSIP
UNGER ZLATKO	

ZASTUPNIČKI DOM PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH IZ FEDERACIJE BiH - IZBORNA JEDINICA 5

ANDRIĆ LUŽANSKI IVO	KOVAČEVIĆ IVO
ŽUPARIĆ BLAŽ	ŽIVKOVIĆ ANA
BOŽIĆ IVKA	MATUZOVIĆ ĐURO
AMIDŽIĆ MARKO	

HSS BiH - HRVATSKA SELJAČKA STRANKA BiH KANTON 3

TUNJIĆ SREČKO	MOTT ŽELJKO
KRIŽAN JAKOB	ILJKIĆ JELENA
ZONIĆ BILJANA	DIVKOVIĆ MLADEN
CVJETIĆ RADO	

ZASTUPNIČKI DOM PARLAMENTA F BiH - IZBORNA JEDINICA 3

CVJETIĆ RADO	ZONIĆ BILJANA
KRIŽAN JAKOB	DIVKOVIĆ MLADEN

NOVA HRVATSKA INICIJATIVA - NHI KANTON 3

ŠESTAN FABIJAN	PETROVIĆ VLADIMIR
JURIĆ MILENKO	POPOV DRAGICA
OREĆ IVANA	MUJIĆ DALIBOR

ZASTUPNIČKI DOM PARLAMENTA F BiH - IZBORNA JEDINICA 3

STJEPIĆ NIKOLA	MUJIĆ MILORAD
----------------	---------------

ZASTUPNIČKI DOM PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH IZ FEDERACIJE BiH - IZBORNA JEDINICA 5

JURIŠIĆ MARKO	JOVIĆ ANTUN
ANDRIĆ JELA	JURIŠIĆ MATO

SDP - SOCIJAL DEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE - SOCIJALDEMOKRATI KANTON 3

BEŠLAGIĆ SELIM	HALILČEVIĆ MIRZA
BEČIROVIĆ HASAN	KRASNIĆ SALIH
HUSARIĆ MIRALEMA	MALEŠKIĆ SUVAD
JOZIĆ RAFO	SUBAŠIĆ SAMIRA
ČUŠEVIĆ SEAD	HUSIĆ SEAD
MAHMUTOVIĆ NIHADA	OMEROVIĆ HASAN
BEČIROVIĆ DENIS	GAZIBEGOVIĆ SENADA
GRBIĆ STJEPAN	MEHIĆ BESIM
KLOPIĆ BESIMA	BRISTRIĆ RAZIM
SIMIĆ SIMO	OSMIĆ VIKTORIJA
RAJNER IGOR	OSMIĆ MAHIR
USTAVDIĆ NUSRETA	BRKIĆ MUHAMED
HRVANOVIĆ NEVRES	SILAJDŽIĆ SAMKA
VIDOVIĆ TOMO	MUJEZINOVIĆ IBRAHIM
BAKALLOVIĆ MEDIHA	SERHATLIĆ NEVRES
MILADINOVIĆ ŽARKO	SULJIĆ MIRELA
ZAHIROVIĆ RAMIZ	DEDIĆ HALIL
DŽULABIĆ DANICA	KUNOŠIĆ ŠEFKET
TALETOVIĆ TIFAGA	GADŽO MILOSAVA
HRNJIĆ AHMO	

ZASTUPNIČKI DOM PARLAMENTA F BiH - IZBORNA JEDINICA 3

DIVKOVIĆ IVO	PUŠKAR NINOSLAV
AHMEDINOVIĆ REFIK	TOMIĆ DRAGAN
MUHAREMAGIĆ MIRSA	KURBATIĆ JOSIPA
MUFTIĆ EDHEM	SALKIĆ NUSRET
FAZLIĆ ABDURAHMAN	BABIĆ TOMO
REDŽIĆ ASJA	

ZASTUPNIČKI DOM PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH IZ FEDERACIJE BiH - IZBORNA JEDINICA 5

AVDIĆ SEAD	MAŠIĆ DAMIR
KUŠLUGIĆ MIRZA	MARAS NIKOLAJA
KAMBEROVIĆ VIOLETA	HERCEGOVAČ JUŠUF
MILIĆ MILIVOJE	

Nastavit će se

POZIV NA SMIRIVANJE TENZIJA

Pozivamo sve političke subjekte da ne poduzimaju ništa što bi ugrozilo državu, što bi bilo protivno zajamčenim vrijednostima i što bi imalo prizvuk omalovažavanja žrtava podnesenih za domovinu.

Potaknuti aktualnim zbivanjima u hrvatskoj političkoj i društvenoj stvarnosti koja su u znaku zabrinjavajućeg polariziranja i zaoštravanja stavova, sve do prijetnje nasiljem, mi biskupi Hrvatske biskupske konferencije, okupljeni na 21. redovitom zasjedanju u Poreču, od 18. do 21. rujna 2000. godine, želeći pridonijeti izbjegavanju nereda, smirivanju tenzija te sigurnosti i stabilnosti u Hrvatskoj, obraćamo se javnosti sljedećom porukom:

1. Hrvatski se narod plebiscitarno opredijelio za samostalnu hrvatsku državu, a to je tijekom domovinskog rata uz velike žrtve i ostvario. Zahvaljujemo Bogu i svima onima koji su pridonijeli da je stvorena država u kojoj su svim njezinim građanima Ustavom zajamčena temeljna ljudska prava, dostojanstvo svakog čovjeka, socijalna sigurnost, sloboda, demokratski pravni predak i mir. Pozivamo sve političke subjekte da ne poduzimaju ništa što bi ugrozilo državu, što bi bilo protivno zajamčenim vrijednostima i što bi imalo prizvuk omalovažavanja žrtava podnesenih za domovinu.

2. Samostalna hrvatska država od svojih početaka našla se na udaru neprijatelja koji su je ne samo političkim nego i oružanim sredstvima željeli uništiti. To nisu uspjeli zahvaljujući hrabrim braniteljima i hrvatskom političkom vodstvu. Ako naša domovina još nije u stanju vrednovati i nagraditi najzaslužnije za uspostavu hrvatske države, ipak ne smije ničim pokazati da ne cijeni njihove žrtve.

3. U obrani su učinjena herojska djela ljubavi prema domovini i prema narodu, ali čini se da je bilo slučajeva - kako to biva u svakom ratu - da su ponegdje prekoračene "granice nužne obrane". To konstatiramo sa žaljenjem.

Pravna država mora osigurati i štititi pravo svih svojih građana, što znači i onih kojima su tim mogućim prekoračenjem učinjene nepravde.

Djela protivna međunarodnom ratnom pravu ne mogu biti na čast ni jednom, pa ni hrvatskom narodu, nego su djela koja bi svi trebali osuditi u redovnom sudskom postupku i u javnosti.

4. Očekujemo da se pri donošenju suda o događanjima u domovinskom ratu vodi računa o povijesnom kontekstu, da se ne zaboravi kojim je sve nepravdama hrvatski narod bio izložen i što je sve morao pretrpjeti, između ostalog da je više stotina tisuća Hrvata bilo prepušteno višegodišnjoj sudbini prognanika i izbjeglica. Kod prosudbe pojedinih djela treba voditi računa i o tome

što je bilo prije, a što poslije, što je uzrok, a što posljedica. Zlo se čini, također, i onda kada se "knjižna zlodjela" rata lista po nekim određenim političkim potrebama i naredbama, kada se po takvim kriterijima bira koga će se i kako suditi.

Time se i među onima koji su nas požrtvovano i pošteno branili i obranili od agresora potiče strah da i nad njima visi mač osvete, a oni ne znaju hoće li i kada će on na njih pasti.

5. Nitko nema pravo prije pravednoga sudskog postupka ikoga proglašavati krivim, pogotovo ne ratnim zločincem. Isto tako nitko nema pravo ikakvim oblikom prisile sprječavati pravedni postupak legitimnih sudskih državnih organa.

Žalimo što je nedavno privođenje osumnjičenih izvedeno s toliko demonstracije sile, neprimjerene demokratskom društvu. Stječe se dojam da se takvim postupcima, kao i iznošenjem "afera" i otkrivanjem "dossiera" više želi zastrašiti narod i skrenuti njegovu pozornost od neriješenih socijalnih i gospodarskih problema.

6. Pozivamo sve političke subjekte i voditelje udruga proizašlih iz redova hrvatskih branitelja da se suzdrže od radikalne politizacije domovinskog rata te da se sva pitanja, a osobito politička, rješavaju na demokratski način, putem legitimnih stranačkih predstavnika u Hrvatskom državnom saboru.

7. Pozivamo sve koji raspolažu silom i političkom vlašću da ne nasjedaju političkim provokatorima, kojima nije na pameti dobro hrvatskog naroda ni ostalih hrvatskih građana, nego stanoviti pojedinačni, stranački ili usko nacionalni interesi.

Isticanje prava jednih na štetu drugih, jednog naroda na štetu drugoga, nipošto ne vodi nacionalnom i međunarodnom pomirenju i skladnom suživotu, na čemu svi trebamo raditi.

8. Pozivamo hrvatske medije da se čuvaju svakog senzacionalizma i pristranosti, pri čemu često stradavaju nevine osobe, ili se njihovo dostojanstvo teško ugrožava. Optužbe ili osude koje ne polaze od objektivnih, provjerenih i vjerodostojnih činjenica, javna su kleveta i teška povreda etike izvješćivanja, jer svaka osoba ima pravo na dobar glas dok joj se ne dokaže suprotno.

9. Pozivamo odgovorne na vlasti da u skladu sa svojim obvezama i u duhu svojih predizbornih obećanja ne smjenjuju nikoga zbog drukčijih uvjerenja, da nastoje otvarati nova radna mjesta za sve građane, bez obzira na njihovo političko uvjerenje i nacionalnu pripadnost, da se pobrinu kako bi se svi prognani i izbjeglice, koji to žele, mogli vratiti u svoj zavičaj i u svoje kuće.

Protjeranim i izbjeglim Hrvatima iz drugih država neka pruže učinkovitu pravnu i materijalnu pomoć. Onima koji se žele vratiti u svoj zavičaj neka pomognu u ostvarivanju njihovih ljudskih i građanskih prava i sloboda. Svakako, u jednom i u drugom slučaju treba paziti da zbog nesigurnosti pred budućnošću ne budu prisiljeni na odlazak iz zavičaja i domovine.

Dok razmišljamo o tim važnim pitanjima, svjesni težine riječi psalmista koji veli: **"Ako Gospodin grada ne čuva, uzalud stražar bdi"** (Ps 127,1), pozivamo naše vjernike na molitvu za domovinu, osobito u mjesecu listopada, kada ćemo s krunicom u ruci moliti Blaženu Djevicu Mariju, Odvjetnicu Hrvatske, za mir i pomirenje.

U Poreču, 21. rujna 2000.
Vaši biskupi

P. S.: Tekst poruke objavljujemo u cjelosti s obzirom da su u tisku objavljeni izvodi. Čitatelji Glasnika su to tražili.

PROSLAVA MALE GOSPE U TUZLANSKOM KRAJU

U svim evanđeoskim tekstovima Marija je u prvom redu Isusova majka. To je njezino vrhunsko dostojanstvo i čast. U tom je sadržana sva njena uloga u povijesti spasenja. Kršćani je iz štovanja zovu Blažena Djevica Marija i iskazuju joj posebnu počast. U molitvama je zazivamo Isusovom i našom majkom.

Naš narod je Mariji u čast podigao mnoge crkve - svetišta, kamo vjernici rado hodočaste, osobito na Marijine blagdane. Tako je bilo od davnina i u našim krajevima. I ove godine na blagdan **ROĐENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE** ili **MALA GOSPA** - (8. rujna) posebno se svetkovalo na **HUSINU**, **LIPNICI** i u **SOLINI**.

HUSINO

Uoči blagdana Male Gospe - patrona župe, na Husinu je trodnevnicom svečano proslavljen blagdan rođenja Blažene Djevice Marije ispred

Župarića, preč. Šimu Janjića, dekana i svećenika susjednih župa, te velikog broja vjernika.

Svetište Male Gospe na Husinu ima dugu i bogatu tradiciju. Tijekom nekoliko stoljeća, Mala Gospa je okupljala brojne vjernike koji su je štovali. Proslava blagdana Male Gospe na

Misno slavlje predvodio je vlč. Ivan Ravlić

kapelice. U misnom slavlju koje je predvodio vlč. Ivan Jukić, kapelan iz župe Živinice, uz koncelebraciju domaćega župnika vlč. Veselka Župarića i svećenika okolnih župa tuzlanskog dekanata, sudjelovao je velik broj vjernika iz Husina i susjednih župa.

Nakon misnog slavlja vjernici su u procesiji nosili sliku Gospe do župne crkve, gdje je nastavljena vjerska svečanost uz molitvu i pjesmu.

Na sam blagdan rođenja Blažene Djevice Marije - Malu Gospu, 8. rujna, misno slavlje je predvodio vlč. Ivan Ravlić, župnik župe sv. Ane, Žabljak, uz koncelebraciju župnika vlč. Veselka

Husinu veličanstveni je nastavak daleke tradicije.

LIPNICA

Najstarije Gospino svetište u ovom kraju, Gospa lipnička je živa uspomena pobožnosti i svetkovanja u čast rođendana Blažene Djevice Marije.

U crkveno-organizacijskom smislu, Lipnica se spominje 1768. godine, kada je posjećuje tadašnji biskup fra Marijan Bogdanović i te godine drži krizmu. U Lipnici su boravili apostolski vikar fra

Marko Dobretić (1776.) i biskup fra Augustin Botoš-Okić (1785.). Iz niza povijesnih izvora može se zaključiti da je Lipnica dugo vremena bila sjedište tuzlanskog župnika i da je nekoliko biskupa za vrijeme turske vladavine odsjelo u Lipnici, gdje su obavljali obred krizme. Lipnica je prvobitno bila sjedište lokalne kapelanije, kasnije je postala župa, a potom je sjedište župe preneseno u Breške.

U Lipnici se nalazi veoma stara i poznata slika Majke Božje, koja je smještena u kapelici. Slika se po predanju nalazila u starom tuzlanskom samostanu. Kada su franjevci morali napustiti samostan radi progonstva 1690. godine, slika je ostala zaključana u crkvi. Prije nego što će Turci porušiti samostan, beg Nuragić je ovu sliku prenio u svoj hambar i čuvao kao svetinju. Kasnije je župnik otkupio sliku i postavio na oltar u Lipnici. Fra Rafo Barišić bilježi: "Raznimi milostimi iz dana u dan ova je slika sve to znamenitijom postajala, a osobito joj štovanje pokazivahu ne samo mjestni vjernici, nego i iz udaljenijih mjesta tamo je svijet gmo, te su mnogi bolesnici pomoć lipničke Gospe zadobili."

I ove godine Lipničani su tri dana dolazili slaviti svoju Gospu. Velik broj ispovijedi, vjernika koji "obilaze" kapelicu, a na sam blagdan rođenja Blažene Djevice Marije, misno slavlje je predvodio fra Blažan Lipovac, župnik brežakački, uz koncelebraciju domaćeg župnika župe Šikara fra Franje Martinovića i svećenika susjednih župa, te mnogo vjernika.

SOLINA

Na Malu Gospu bilo je još jedno slavlje u tuzlanskom kraju u Solini ispod Gradovrha, u kapelici u čast rođenja Blažene Djevice Marije.

Kada su Turci 1533. razorili franjevački samostan sv. Marije u Zvorniku, franjevci su se preselili u Gornju Tuzlu, a zatim u Gradovrh. U novoizgrađenu crkvu na Gradovrhu prenesena je čudotvorna Gospina slika što je nekada bila u zvorničkom samostanu, pa zatim u Gornjoj Tuzli, da bi po razaranju samostana na Gradovrhu bila prenesena u Bač, gdje se i danas nalazi.

Gradovrški samostan jedan je u nizu samo-stana iz XV. i XVI. stoljeća iz ovoga dijela Bosne, koji su razrušeni i nestali (Zvornik, Srebrenica, Koraj, Gornja Tuzla, Modriča, Donja Tuzla).

I ove godine svetkovalo se u Solini u uvjerenju da će se opet izgraditi svetište Majke Božje Gradovrške. Misno slavlje kojemu je prisustvovalo mnogo vjernika iz Tuzle i iz drugih župa predvodio je fra Ivo Pavić, vikar tuzlanske župe.

EUHARISTIJSKI KONGRES U ZENICI

U Zenici je 2. rujna na stadionu Bilino Polje svečano proslavljen Euharistijski kongres vrhbosanske nadbiskupije pod geslom "Ja sam s vama".

Vjernici su se počeli okupljati već oko 9 sati i do 11 sati kada je započela sveta misa pratili su prigodni program posvećen ovom velikom događaju. U 10.30 sati krenula je svečana procesija iz crkve sv. Ilije do stadiona u kojoj su sudjelovali ministranti, vjernici u narodnim nošnjama, svećenici i biskupi. Misno slavlje, pred oko 20.000 okupljenih vjernika, uz koncelebraciju biskupa mons. Ćirila Kosa, umirovljenog biskupa đakovačkog, mons. Stanislava Kočevara, biskupa beogradskog, mons. Ilije Janjića, biskupa kotorskog, mons. Franje Komarice, biskupa banjalučkog, mons. Ratka Perića, biskupa mostarsko-duvanjskog i trebinjsko-mrkanskog, mons. Pere Sudara, pomoćnog biskupa vrhbosanskog, te oko 200 svećenika, predvodio je nadbiskup vrhbosanski uzoriti kardinal Vinko Puljić. Bio je ovo najveći skup vjernika Vrhbosanske nadbiskupije od posjeta Svetog Oca Sarajevu.

U propovijedi je kardinal Puljić najprije pojasnio važnost održavanja ovoga kongresa baš na ovom mjestu. Na tom istom mjestu Kulin ban i okupljeni puk ispovjedio je 1203. godine vjeru u Krista pred Papinim delegatom Ivanom de Casamarisom i obećao vjernost Petrovu nasljedniku. "Tu ćemo i mi danas obnoviti vjeru svojih otaca. Obnovit ćemo svoju vjernost Kristu i Crkvi. Postat ćemo svjesni Kristove prisutnosti među nama koji nije dopustio da se baklja vjere ugasi na ovim prostorima. Postanimo puni nade, Krist je živ, Krist je među nama", istaknuo je kardinal Puljić i nastavio: "Svojim ćemo životima omogućiti da svaki čovjek bude čovjek, gradit ćemo sretniju budućnost suživota sa svima. U ovoj misnoj žrtvi želimo utkati sve boli i patnje ljudi koji su kročili ovom grudom i Krista Bogom priznavali. Živimo vjerujući u pobjedu istine, ljubavi, dobra i pravde. Iz te vjere želimo pomoći čovjeku pored sebe koji je u potrebi".

Govoreći o važnosti euharistije u životu vjernika kardinal je rekao: "Želimo se hraniti tobom Kriste koji si ostao trajno nazočan među nama u otajstvu kruha, kako bismo bili putnici duha i nositelji nade". Kardinal Puljić potaknuo je okupljene na oživljavanje svetosti u obitelji: "Ova Crkva, izmučena i izranjena želi vjerovati u uskrsnuće naših duša i u uskrsnuće naših obitelji. Moramo odgajati generacije u odgovornosti. Ti si Isuse onaj koji je volio čovjeka i rodio se u obitelji. Ostavio si nam svoju majku kao svetu tajnu da nas prati u hodu za tobom. Ti si Kriste, onaj koji uspostavlja savez čovjeka

i Boga". Ističući teškoće u kojima živimo kao posljedica rata kardinal je poručio: "Ohrabri nas Kriste, da gradimo budućnost po istini, povjerenju, pravdi i ljubavi. Ne bojte se nas, koji vjerujemo u Isusa. Mi samo želimo jednakopravnost i izgradnju boljeg društva, ne mimo nas i bez nas nego s nama". Završavajući propovijed kardinal Puljić je zamolio Krista u čije su se ime okupili toliki vjernici: "Osposobi nas da od tebe živimo i s tobom sretniju budućnost gradimo".

Nakon propovijedi, kardinal Puljić je u ime svih okupljenih ispovjedio vjeru sljedećim riječima:

"U ime vječnoga Boga, Stvoritelja svega i otkupitelja ljudskog roda, godine dvijetisućite od Kristova utjelovljenja, dvadeset i druge godine pontifikata pape Ivana Pavla II. mi biskupi, svećenici, redovnici i redovnice i sav puk Božji Vrhbosanske nadbiskupije, na Bilinu Polju drugi rujna obećavamo pred Bogom i njegovim svetima da ćemo

ostati vjerni naredbama i zapovijedima Njegove svete Rimske crkve u životu i vladanju našem kao i da ćemo slušati i živjeti prema Njegovim zapovijedima i crkvenim odredbama. Jamčimo u ime sviju koji pripadaju Vrhbosanskoj crkvi ustrajnost u vjernosti Isusu Kristu, kako to učiniše naši pradjedovi prije osam stoljeća i mi danas.

Ispovijedamo svoju vjeru u Isusa prisutnoga u Euharistiji, te obećavamo s vjerom i ljubavlju pripravna vjernička srca pristupati Njegovu Stolu u slavljenju svete Mise po primjeru naših otaca. Obdržavat ćemo dan Gospodnji i blagdane od Crkve određene. Prihvaćamo spremno činiti pokoru za svoje grije i držati propisane postove. Obavljat ćemo osobnu i obiteljsku svakodnevnu molitvu.

Ispovijedamo vjeru u jednu svetu, katoličku i apostolsku Crkvu i očitujemo puno zajedništvo sa Svetom Stolicom. U svim našim župnim zajednicama podizat ćemo crkve kao mjesta okupljanja zajednice vjernika, slavljenja sakramenata a napose Euharistije, toga živog crkvenog izvora zajedništva u Kristu.

Naviještat ćemo i živjeti cjeloviti poklad vjere, sadržan u Objavi Staroga i Novog zavjeta, i sve ono što naučava Rimska crkva. Obnavljamo svećenička obećanja da ćemo izvršavati svoje trostruko poslanje: pastira, učitelja i posvetitelja u jedinstvu sa svojim natpastirom. Obećavamo vjerno živjeti redovničke zavjete i ustrajno čuvati obiteljsku ljubav, svetost braka i života.

Obećavamo dužno poštovanje svojih pokojnika, čuvajući s pijetetom grbove svojih predaka i za svoje pokojne moliti čekajući s nadom u uskrsnuće mrtvih.

Vjerni zavjetu naših otaca čuvat ćemo baklju vjere od njih dobivenu i plam ljubavi prema ovoj zemlji od njih naslijeđenu kako bi ih na pragu trećeg tisućljeća predali novim naraštajima.

Obećavamo sve više i vjerodostojnije prihvaćati Isusov poziv da ga slijedimo jer nam je On Put, Istina i Život. Molimo da nas zahvati njegova ljubav i u pomoć pritekne Njegova milost da uzmognemo ljubiti Boga iznad svega, a braću i sestre kao sebe same. Ovdje pred svima javno očitujemo svoju spremnost, uz milost Božju, ustrajati na Božjem putu vršeci Njegove zapovijedi i graditi suživot, slogu i mir u ovoj zemlji naših pradjedova na dobro svih i u zajedništvu sa svim ljudima dobre volje.

Neka nam u izgradnji civilizacije ljubavi pomogne Trojedini Bog, Blažena Djevica Marija i svi sveci Božji.

Dano kod rijeke Bosne na Bilinu Polju u Zenici 2. rujna 2000.

Nakon što je kardinal Puljić pročitao u ime svih ovu ispovijest vjere svi okupljeni biskupi su je na oltaru i potpisali.

Pred kraj misnog slavlja svečanom procesijom s Presvetim u pratnji svih biskupa i 200 svećenika na četiri mjesta, koji označavaju sve strane svijeta obavljen je blagoslov i time završeno ovo veliko vjerničko okupljanje Vrhbosanske nadbiskupije u ovoj Jubilarnoj godini.

Kongres je pobudio i veliku pozornost medija o čemu svjedoči niz akreditiranih novinara iz BiH i susjednih zemalja, a cijeli je događaj izravno prenosila RTV BiH (KTA)

Euharistijskom kongresu u Zenici prisustvovali su vjernici sa svojim svećenicima iz svih župa tuzlanskog dekanata. Izvorna skupina "Ljepunički zvuci", Društvo "Hrvatski dom" iz Tuzle sudjelovalo je u prigodnom programu. Na Euharistijskom kongresu bili su učenic i profesori Katoličkog školskog centra "Sveti Franjo" iz Tuzle.

OTVOREN SAMOSTAN SESTARA KARMELIČANKI U SARAJEVU

Misom zahvalnicom uz koncelebraciju Apostolskog nuncija u BiH mons. Giuseppea Leanza, biskupa mostarsko-duvanjskog i trebinjsko-mrkanskog mons. Ratka Perića te oko 50 svećenika nadbiskup vrhbosanski kardinal Vinko Puljić otvorio je 23. rujna u sarajevskom naselju Stup samostan sestara karmelićanki.

U uvodnom pozdravu župnik župe Stup vlč. Luka Kesedžić, u čijoj se župi gradi ovaj samostan, istaknuo je da je ovo dolazak nekoga tko istinski voli ovu našu razapetu zemlju. Mons. Leanza je pozdravljajući okupljene, na poseban način veliki broj sestara karmelićanki iz Brezovice, naglasio da je "apostolsko djelovanje važno za Crkvu, a ono ne može napredovati ako nije praćeno kontemplativnom molitvom".

U propovijedi je kardinal Puljić izrazio zadovoljstvo što je konačno došao dan koji se trebao ostvariti prije osam godina, ali je zbog ratnih

strahota odgođen sve do danas. Karmel Stup, utemeljen od onoga iz Zagreba, kanonski je ustanovljen 12. lipnja 1991. godine, teško oštećen u ratnim sukobima koji su izbili u proljeće te iste godine, sada je u fazi ubrzane rekonstrukcije započete 13. ožujka 1999. godine. Hrabreći okupljene da izdrže u vremenu zatrovanom mržnjom, lažima i prevarama kardinal Puljić je istaknuo da mi "Imamo svijetlo koje je Krist. On je središte života svakog čovjeka. On je središte ovoga samostana i ove zajednice. On je izvor života. Sestre su odabrale svakim se danom prikazivati Bogu kao ugodan miris. One uče od Marije kako se riječ Božja prihvaća i živi. Svojim će molitvama širiti blagoslov da nas ne stigne kazna za grijehe".

Pri kraju mise pročitao je dekret o osnutku samostana u kojemu kardinal Puljić piše: "Ovaj samostan je ustanovljen na već u slavu Božju i duhovnu dobrobit hrvatskog i katoličkog puka i svih žitelja ove zemlje kao trajan spomen

Jubilarne 2000. godine od Isusova rođenja... pouzdano se nadam da će ovaj samostan biti oaza Božjeg blagoslova i kuća molitve". Riječ pozdrava i zahvale uputio je provincijal otaca karmelićana ističući posebnu važnost molitve i obdržavanja šutnje u ovom samostanu. Časna majka sestara karmelićanki s. Ilijana Terezija izražavajući i riječ zahvale i pozdrava istaknula je: "Kao što je Isus u svoje vrijeme obilazio gradove i sela da bi navješćivao evanđelje o kraljevstvu Božjem, tako i danas prolazi ovim mučeničkim gradom Sarajevom po prvim sestrama karmelićankama da bi se zaustavio u njegovu predgradu, na Stupu u Karmelu".

Po završetku misnog slavlja ispred ulaza u karmel kardinal Puljić izmolio je posvetnu molitvu i zajedno s mons. Leanzom i mons. Perićem blagoslovio prostorije novoga samostana.

Zajednica novog samostana čini osam sestara.(KTA)

FRA FILIP LASTRIĆ OČEVAC TRISTOTA OBLJETNICA ROĐENJA

Fra Filip Lastrić (1700.-1783.) pisao je svoja djela latinskim i hrvatskim jezikom. Djela koja je pisao hrvatskim su pobožne sadržine, a na latinskom je napisao povijest svoga naroda u Bosni. Lastrić spada u plodnije i raznovrsnije pisce. Začetnik je kritičke historiografije u Bosni i Hercegovini. Uživao je veliki znanstveni ugled, a bio je vrlo popularan pisac. On je prvi znanstveni bosanskohercegovački historiograf. Godine 1760. je boravio u Tuzli pomažući župniku.

List Vareških Hrvata **Bobovac** u broju 67. - srpanj 2000. godine objavio je zbornik radova napisanih u povodu 300. obljetnice rođenja fra Filipa Lastrića. Mi ćemo u ovom broju Hrvatskoga Glasnika pokušati dati kratke izvode svih autora koji su objavili radove u listu BOBOVAC.

U uvodnoj riječi **fra Mato Topić** naglasio je, da je malo nedostajalo da ova značajna obljetnica - 300 godina od rođenja fra Filipa Lastrića Očevca - ostane nezapažena i potpuno zaboravljena. Zahvaljujući jednoj grupi entuzijasta, uglavnom okupljenih oko lista Bobovac, Ivici Mlivočiću, fra Mati Topiću, Željku Ivankoviću i Čedomiru Jeliću, ipak će ostati zabilježen trag na ovaj događaj.

Peti dani hrvatske kulture u Kraljevoj Sutjesci i Varešu, akademije u Očeviji i Varešu 10. lipnja, akademija u Kraljevoj Sutjesci 21. lipnja u povodu otvaranja muzeja, a u organizaciji fra Stjepana Duvnjaka, te simpozij u Mostaru 12. lipnja u povodu Mostarskih dana hrvatskoga jezika, u organizaciji fra Andrije Nikića, učinili su onoliko koliko je u okvirima institucija organizatora bilo moguće. O ovoj obljetnici svjedočit će i spomen-obilježje s Lastrićevim likom postavljeno u fra Filipovu rodnom mjestu Očeviji...

Dr. fra Andrija Nikić u članku "Kratki životopis velikog franjeva - fra Filip Lastrić i njegovo djelo" - u zaključku piše:

Nepoznati Martin Jakovović, a poznati fra Filip Lastrić (...) bio je veoma cijenjen i utjecajan franjevac u Bosni. Znao je naučiti, braniti i poučiti svoj puk, te mu pokazati pravi put prema sretnijoj budućnosti. Bio je, nadalje, poznat zbog učenosti i svojih djela. Zauzeo je vodeće mjesto u osamnaestom stoljeću, kao aktivni sudionik u crkvenom, kulturnom i političkom životu Bosne.

Uz to bio je veoma poznat kao vrstan poznavatelj pokrajinske prošlosti. Kao povjesničar i to prvi pisac franjevačke povijesti u Bosni, dobio je priznanja od svojih suvremenika. Ni njegovi nasljednici nisu zaboravljali njegove zasluge i doprinos boljem upoznavanju franjevačke Provincije i svoje domovine.

U vremenskoj distanci od preko dva stoljeća mora se diviti čovjeku Lastrićeve ustrajnosti i jakoj volji u radu tijekom dugogodišnjeg života. Njegov život bio je ispunjen napornim radom i borbom za opstanak provincije Bosne Srebrene. Lastrić je bio veoma odlučan u svojim nastojanjima. Kada je izgledalo da su gotovo svi protiv njega, išao je naprijed. Pored brojnih visokih dužnosti koje je vršio u Provinciji, Lastrić je uspijevao naći vremena i za znanstveni i književni rad. Tako je napisao i objavio više vrijednih djela...

Fra Stjepan Lovrić u članku "Vrijeme Filipa Lastrića" piše da je on bio svjedokom burnih i dalekosežnih promjena u Bosni. Lastrićevo doba

se smije nazvati "sudbonosnim stoljećem" u povijesti franjevaštva i katoličanstva u Bosni (Stoljeće ratova, Preustroj Bosne Srebrene).

Prof. dr. fra Marko Karamatić u članku "Fra Filip Lastrić - dobri duh Bosne" - zaključuje, da je fra Filip Lastrić, "jedan od najznačajnijih ličnosti u hrvatskoj kulturnoj baštini Bosne i Hercegovine" (Andrija Zirdum), bio je i ostao veliki privrženik svoje Bosne i svoga naroda, komu je misao o Bosanskom kraljevstvu uvijek oživljavala nadu u slobodu i samostalnost. On ju je volio i porobljenu i prezrenu, napuštenu i pogaženu, volio ju je kada su je drugi ostavljali i pozivali na selidbu u zemlju Cesarovu, volio ju je i onda kada su njega i katolički mu puk stizale najveće nevolje i stradanja, kada su navaljivali "žešće i neronskije" i kada su ga ranili "iz kubure kroz pukotine vrata", volio ju je i kada su podmuklo napadali "danju, a često i noću", pa i onda kada su iznuđivali "uz hranu i piće i novčane takse kako im se sviđi". Fra Filip je volio narod i svoju Bosnu, "očinstvo svoje", i onda kad je kroz nju valjalo "putovati sve sa strahom", i ne "brez pogibli", ikad "se ne zna mlogo puta dan ni noć: konak, ni postelja, ručak, ni večera", kada je trebalo tražiti "zgrada i Pojata, ili načinjati kolibice pod dubjem, te kabanicom pokrivši Misu govoriti", da bi se vjernike "po daleku rastrkane", koji su "inače ljudi težaci i Siromasi", duhovno poslužilo, i da bi im se bilo od svake druge pomoći. Takav je bio fra Filip Lastrić - čovjek Bosne, njezin dobri duh!

Fra Bernardin Matić u članku "Lastrićev Čizmar":

Čudan naslov! Na prvi bismo pogled pomislili da se radi o nekom obrtniku u službi Lastrića. Ali ne! Radi se o propovjedničkom priručniku, kojemu takav nadimak nije dao Lastrić, nego fratri.

Radi se, dakle, o dva Lastrićeva djela: NEDILJNIK DVOSTRUK I SVETNJAK u kojima su donesene 108 + 52 pučke propovijedi za nedjelje i blagdane. Za svaku nedjelju donesene su po dvije pa je stoga u naslovu: "Nedj. dvostruk". Propovijedi su pisane za svećenike-dušobrižnike na selima. Djelu su dali nadimak "Čizmar" vjerojatno zbog toga što su dušobrižnici kojima je namijenjen išli na teren slaviti mise s pukom na grobljima ili zabitnim mjestima, a redovito su morali ići u čizmama. A propovijedi su tako pregledne i laganog stila da se svećenik mogao spremati za propovijed dok mu momak čisti i zagrijava čizme...

Željko Ivanković, književnik, piše u članku "Fra Filip Lastrić - književnik"

Opće je poznato da je fra Filip Lastrić (1700.-1783.) otac bosanskohercegovačke historiografije. To je čašno ime stekao svojom knjigom Pregled starina bosanske provincije, te suradnjom u znamenitom Farlatijevu djelu Illyricum sacrum, no nas ovdje zanima književni aspekt njegova djela i po čemu to danas o njemu možemo govoriti kao o književniku, dakle kao o nekomu tko je uz velike zasluge za historiografiju, za ponovno uzdizanje Provincije Bosne Srebrene, za katolike u BiH, zaslužan i za ono što zovemo hrvatska književna tradicija u Bosni i Hercegovini...

Lastrićeva književna relevancija, nikad sporna, danas nam se čini još razvidnijom budući da je u

posljednjih trideset i nešto godina istražena, ponajprije književno-historijski i jezično, a onda i komparativno, što je Lastrića iz pozicije eminentno historika, čak oca historiografije u nas, mada to sam skromno niječe, otkrilo i u svjetlu jednog od literarnih rodonačelnika, a njegovo djelo učinilo paradigmatičnim za proučavanje bosanskoga varijeteta u cjelini onoga što danas tako difuzno znači i vrijednosno jest —hrvatski jezik i hrvatska književnost(II) bosanski jezik i bosanska književnost.

Književnik **Ivan Lovrenović**, priredio je "Fragmenti iz fra Filipa Lastrića" - malo scensko kazivanje.

Desanka Franković priredila je recital: "I ptice će čuvati tvoju starinu".

Dr. fra Ignacije Gavran, u članku pod naslovom: "Srcem za Boga, pa za Bosnu (Fra Filip Lastrić)" piše:

Među bosanskim franjevcima 18. stoljeća bez sumnje se najviše ističe fra Filip Lastrić, čestit i učen redovnik i svećenik, razborit poglavar, revan propovjednik i topao, duševni pisac. Osim zauzetosti za Božju stvar, osobito ga odlikuje ljubav prema Bosni.

Više od jednog stoljeća djelovao je Lastrić kao odgojitelj na bosanski puk preko svećenika koji su se služili njegovim knjigama i koji su se držali njegovih naputaka. Nastojao je da svaki svećenik shvati da je njegova služba sveta služba, nešto o čemu ovisi i njegovo vječno spasenje; da se svaki treba ponizno ugrađivati u djelovanje svojih predšasnika i suradnika, unoseći čitavo srce i um u svoj rad i nastojeći svojom dobrotom, susretljivošću i blagošću biti vjerniku brat i otac. Takvom radu i valja zahvaliti plodove kojim se je dičio katolicizam u Bosni "poput ružice... među proštrim trnjem turske žestine brez pristanka cvatuće" (Iz posvete djela "Testimonium bilabium")...

Ivica Mlivočić u članku "Fra Filip Lastrić - Farlatijev suradnik"

Historiografska djela fra Filipa Lastrića najznačajniji su njegov prinos hrvatskoj kulturi i znanosti u Bosni i Hercegovini i općoj hrvatskoj kulturi, što se nažalost redovito zaboravlja i zaobilazi u Zagrebu. Lastrić se naslanja na tradiciju franjevačkih kronika Bosne Srebrene, onih koje su pisali Lašvanin, Bogdanović, Margitić, Šipračić, a s fra Bonom Benićem je suvremenik i suradnik na istom poslu. On njih nadilazi svojom suvremenom metodologijom, svojim uvažavanjem pristupom izvorima i svojim znanjem i marom. Kod njega je u dobroj mjeri razvijen duh kritičnosti i on je prvi u Bosni i Hercegovini baveći se poviješću shvatio da svoja istraživanja i djela mora temeljiti na povijesnim izvorima i njihovoj kritičkoj valorizaciji... Pisati o Lastriću kao povjesničaru ne može se a da se u središte toga zanimanja ne stavi njegova suradnja s talijanskim isusovcem Danielom Farlatijem (1690.-1773.) u stvaranju kapitalnog djela za našu povijest *Illyricum sacrum*...

O Bosni Lastrić piše veoma kritički. Za njega je njegova domovina u "ropstvu pod kojim stenjemo do dana današnjega". A on je oduševljen svojom domovinom, njenim ljepotama i bogatstvima. Povijesna građa koju je predao Farlatiju bila je velika i veoma vrijedna, a to su geografsko-topografski podaci, opisi bosanskih gradova, opisi prirodnog bogatstva i prirodnih ljepota Bosne,

podaci o političkoj i crkvenoj povijesti njegove domovine...

Lastrić je dobio veliko stručno i znanstveno priznanje kad je pozvan da piše o Bosni za Farlatijev *Illyricum sacrum*. Farlati je pak jasno napisao da mu je Providnost poslala tako marljiva i učena čovjeka. Oni pak koji se bave historiografijom Bosne i Hercegovine prešućuju činjenicu da je Lastrić na početku kritičkog istraživanja i pisanja povijesti svoje domovine...

Fra Petar Anđelović, piše u članku "Lastrićevi neizbrisivi tragovi u Bosni (Srebrenoj)":

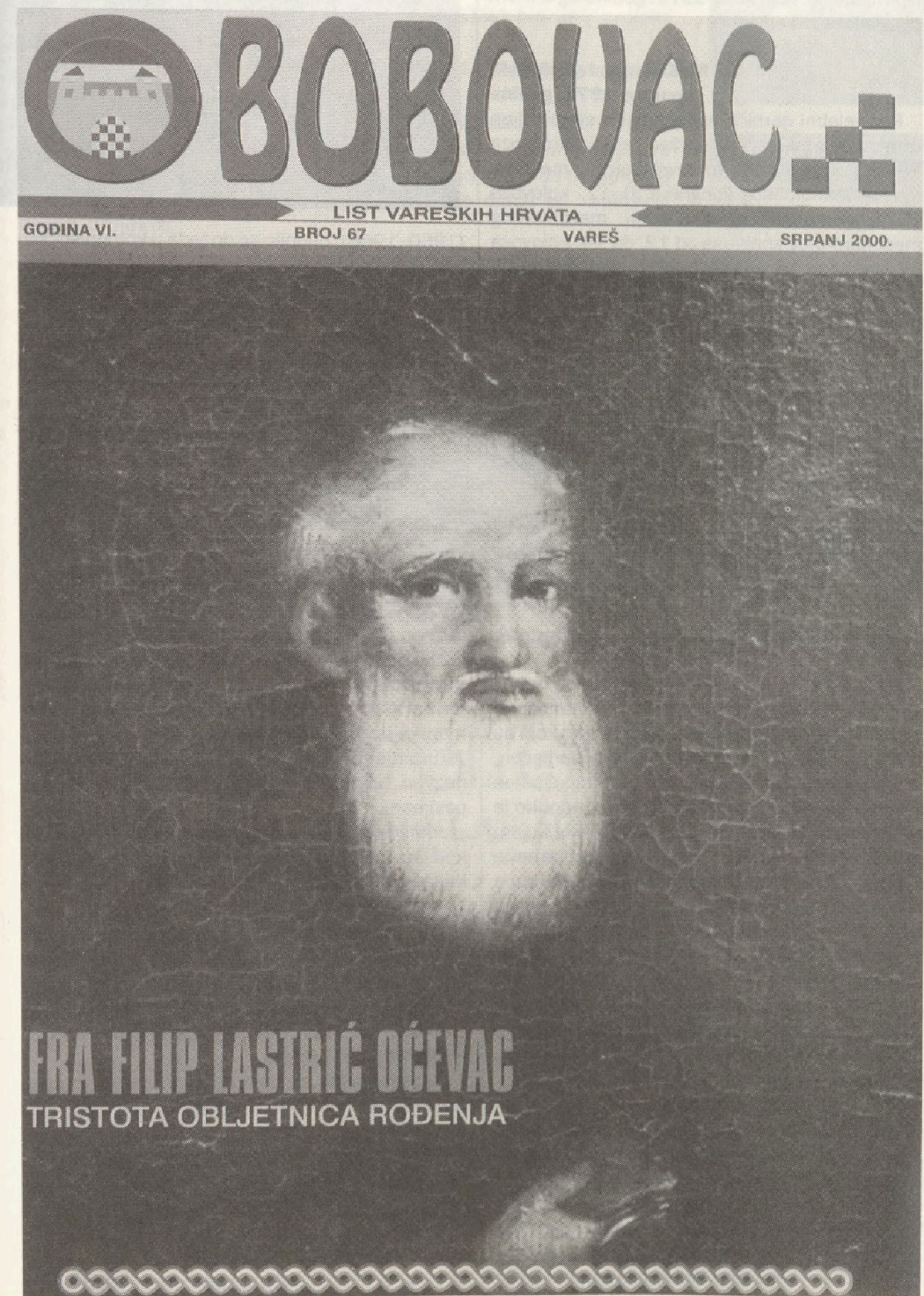
Fra Filip Lastrić je veliki dio života proveo izvan Bosne, no Bosni se uvijek vraćao mislima, riječima i faktično. Ostalo je zapisano svjedočanstvo da ju je cijelu prošao pješice. U VII. poglavlju Pregleda starina bosanske provincije navodi kako je "neki ozbiljni povjesničar rekao da je za svakoga čovjeka sramota ako ne pozna kraja u kojem boravi, ako ne zna kako je u njega došao i od kojih je preda potekao" (s. 143). Zato Lastrić nastoji prije svega utvrditi naziv i postanak Bosne, ispitati tko su bili "njezini upravljači", da bi poslije toga opširnije govorio o bosanskim kraljevima i o Bosanskom kraljevstvu...

U svom zalaganju za Bosnu i za Bosnu Srebrnu Lastrić se strogo držao postojećih pravila. Posebno je nastojao ne kršiti crkvena pravila. Ako je trebao postići neko rješenje nije mu bilo teško pisati ili čak putovati u Rim. Tako 1734. godine piše Propagandi opširno pismo u kojem opisuje stanje u Bosni. Teško je zbog postupaka turske vlasti ali i zbog nedefiniranog crkveno-pravnog položaja katolika i franjevac...

Prof. dr. fra Andrija Zirdum u članku "Lastrićevo pismo iz Venecije 30. lipnja 1755." piše:

U kulturnoj povijesti svaki novi izvor unosi više svjetla te bolje obrazlaže ono što je od ranije bar djelomice bilo poznato. Tako je to i s popratnim pismom što ga je Filip Lastrić Očevac, uz svoje djelo *Testimonium bilabium* (Dvojezične propovijedi), 30. lipnja 1755. poslao iz Venecije u Foligno (središnja Italija)! Ono nam otkriva nove pojedinosti o školovanju toga najplodnijeg starijeg bosanskohercegovačkog franjevačkog pisca i upotpunjuje sliku o njegovoj djelatnosti...

I ovo Lastrićevo pismo iz Venecije još bolje ilustrira njemu svojstvenu tvrdnju: "Nije mi nedostajala prilika, nego sam ja nedostajao prilici".

Stvarno, u svojoj širokoj i plodnoj djelatnosti u prvi je plan stavio očuvanje i rast bosanskohercegovačkih katolika Hrvata nakon pustoši koju su doživjeli tijekom i nakon Bečkoga rata (1683.-99.). Sve drugo, ma koliko bilo vrijedno, Lastrić je stavio u drugi plan. S tim i takvim idealima postao je, ipak, najplodniji stariji franjevački pisac, a uz to raznolik i kvalitetan.

Povjesničar **Dubravko Lovrenović** u članku "Fra Filip Lastrić u ogledalu suvremenosti" piše:

Prošlost i sadašnjost - sijamski blizanci jedne te iste ljudske povijesti - ne mogu se odvojiti: "Prošlost se mora sadržavati u sadašnjosti u obliku poruka i znakova" (A. Heler). Postavlja se pitanje: znamo li "čitati", znamo li dekodirati te poruke i te znakove? Naše iskustvo, međutim, svjedoči o trijumfu paklenoga paradoksa: zaključujući se u prošlost i često joj slijepo robujući iz ruku nam neprestano klizi *povijesna budućnost* a iracionalne akcije - ispod čijeg se teksta ponovno nazire "fus nota" neprobavljene prošlosti - našu sadašnjost pretvaraju u prirepak i upalni proces nedovršene povijesti. Postaje već pomalo monotono, rekli bi cinici.

Svojedobno pasionirani povjesničar, Lastrić je svojim djelom i sam postao dio povijesti, a na nama je da mu u toj povijesti s osloncem u sadašnjosti pronađemo adekvatno mjesto...

Lastrićevo XVIII. stoljeće - stoljeće je golemih političkih, socijalnih i demografskih mijena u Bosni i njezinom bližem okruženju. Rat, kaos, nasilje, neizvjesnost, crkvene podjele... Na sve te izazove vremena ne odgovara Lastrić isključivo samostanskom kontemplacijom - povlačenjem iz svijeta - nego djelatnom akcijom. On je odgojitelj - profesor filozofije u Požegi i učitelj novaka i daka u Sutjesci - kustos Bosanske provincije, provincijal Bosne Srebrene, ne ustručava se ni sukoba s biskupom Dragičevićem, na sudskoj je raspravi s pravoslavnim patrijarhom u Travniku, Lastrić piše filozofska, književno-teološka i povjesnička djela, surađuje s učenim Danielom Farlatijem, djeluje prosvjetiteljski na kler i narod. Svugdje ga ima: u talijanskim štamparijama gdje na proputovanjima tiska svoja djela, a u austrijskim karantenama, na propovjedaonici i u ispovjedaonici, u franjevačkom poslanstvu upućenom Mariji Tereziji u Beč...

Ne znam kako to vide i osjećaju drugi, ali ja se ne mogu oteti dojmu da živimo u tragičnom nesporazumu s vlastitom poviješću, da smo iz djelatne opozicije prešli u stagnirajuću poziciju. Bilo bi dobro da nas ovakve svečane prigode potaknu na "Koristan nauk dlovati molitvu od pameti". Ne treba sklanjati pogled s neuralgičnih točaka, ne treba izbjegavati sudare, jer bi upravo iz tog trenja i "varničenja" mogla zaplamsati vatra sposobna da zagrije promrzle nade. Na toj se vatri - rođenoj u akciji - u svoje vrijeme grijao i naš fra Filip Lastrić iz Očevije.

Ivica Mlivočić u članku "Očevija - kulturološki fenomen" piše:

Slikovita i gorovita, mala Očevija, selo u vareškom kraju, po broju kuća i svojih žitelja kulturološki je fenomen već tri stoljeća, i to širih razmjera. Unutar katoličanstva Bosne i Hercegovine, hrvatske pismenosti i kulture uopće, unutar Franjevačke provincije Bosne Srebrene, Vrhbosanske nadbiskupije i Mostarsko-duvanjske biskupije posebnost je po svojim ljudima, bisku-pima, fratriba, piscima i majstorima kovačkog zanata.

Očevija je Bosni i Hercegovini, hrvatskom narodu i Katoličkoj crkvi podarila dva biskupa, još jednog biskupskog kandidata, više svećenika i pisaca, među kojima oca kritičke historiografije u Bosni i Hercegovini. Oni su iza sebe ostavljali trajni trag, kao što su i kovački proizvodi Očevaca i danas poznati nadaleko...

Priredio: J. NOVOSEL

MAJKA BOŽJA BISTRIČKA

HRVATSKO NACIONALNO MARIJINO SVETIŠTE

"Rajska Djevo, Kraljice Hrvata,
naša Majko, naša zoro zlata,
odanih ti srca primi dar,
primi čiste ljubavi nam žar"

Drugi svjetski rat i bistričko svetište

Za vrijeme Drugoga svjetskoga rata, uz izvjesne teškoće, hodočašća u Mariju Bistricu održavaju se redovito. U to vrijeme, nadbiskup blaženi Alojzije Stepinac dovodi 1942. godine Pavline iz poljskoga nacionalnog Marijinog svetišta Jasne Gore u Čenstohovi sa željom da obnovi, za Hrvatsku veoma zaslužni, stari Pavlini red, te da Pavlini preuzmu duhovnu brigu oko svetišta. Zbog ratnih okolnosti oci Pavlini ubrzo su napustili Mariju Bistricu.

Bistričko svetište u doba komunizma

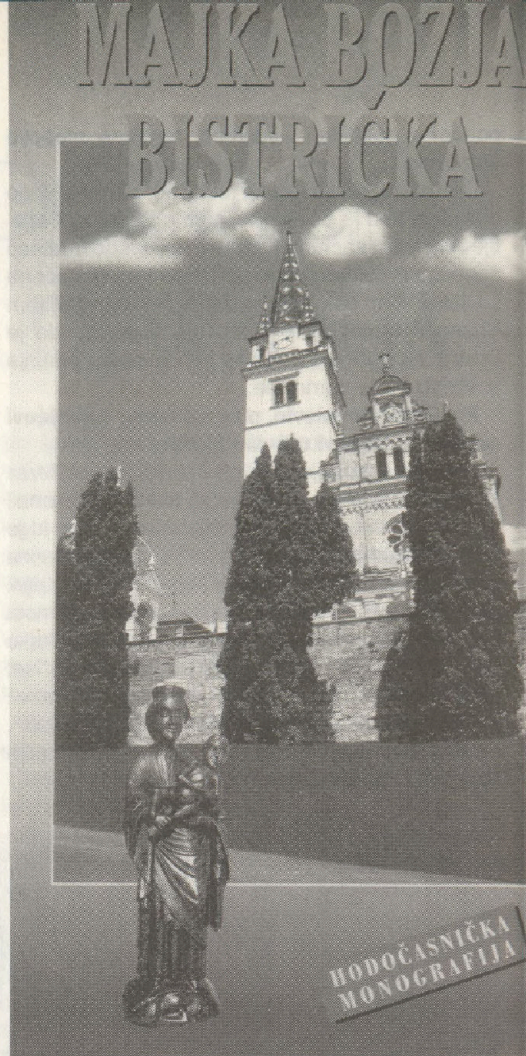
U poslijeratnim previranjima, u vrijeme stvaranja komunističkog socijalizma, komunistička vlast često ometa i progona bistričke hodočasnike. Iako je narodna vlast zabranjivala procesije, pobožni je ipak običavao u procesijama dolaziti u Mariju Bistricu. Mnogi ratnici, napose preživjeli povratnici s raznih poslijeratnih križnih putova, izvršavali su svoje zavjete obilazeći na koljenima Marijin oltar ili čak čitavu baziliku s vanjske strane, u znak zahvalnosti što su ostali živi. Zbog toga je bilo proganjanja, batnanja i zatvaranja hodočasnika. Hodočasnička događanja od 1945. pa sve do konca šesdesetih godina 20. stoljeća bila su svedena samo na crkveni prostor bistričkoga prošteništa: baziliku, cinktor s arkadama, župni dvor, kapelu svetoga Petra i Kalvariju. Trgovina uspomena, a djelomično i noćenje hodočasnika bilo je također u crkvenom prostoru.

Nakon što je papa Pio XII. (1939.-1958.) na svetkovinu Svih Svetih, 1. studenoga 1950. godine, svečano proglasio dogmu o Marijinu uznesenju u nebo dušom i tijelom, akademski slikar Zlatko Šulentić slika na trijumfalnom luku fresku Marijina uznesenja u nebo (1952.-1953.). U to vrijeme uređuje se unutrašnjost crkve, sakristija se seli s južne na sjevernu stranu. U kapelama uz glavni oltar podižu se dva oltara, lijevo jeruzalemskom mučeniku svetom Nikoli Taveliću (1340.-1391.), a desno, na mjestu stare sakristije, svetom mučeniku Marku Križevčaninu (1580.-1616.). U to vrijeme obojica hrvatskih svetaca tada su bili štovani samo kao blaženi. Godine 1963. zagrebački nadbiskup kardinal Franjo Šeper posebnom okružnicom poziva za pomoć kako bi se izgradio zaseban prostor za ispovijedanje, koje se do 1971. godine uglavnom obavljalo ispod arkada.

Međunarodni marijanski kongres 1971. godine

Prvi velebitni vjernički hodočasnički skup nakon Drugog svjetskog rata održan je 15. kolovoza 1971. godine. Bio je to završetak VI. međunarodnog mariološkog kongresa (6.-12. kolovoza 1971. godine u Zagrebu) i XIII. marijanskog međunarodnog kongresa od 12. do 14. kolovoza u Zagrebu, te 15. kolovoza 1971. godine u Mariji Bistrici. Oba kongresa organizirala je Papinska marijanska akademija iz Rima na čelu s njezinim dugogodišnjim predsjednikom hrvatskim franjevcem o. Karlom Balićem.

Na Euharistijskom slavlju, koje je predvodio posebni izaslanik pape Pavla VI., kardinal Franjo Šeper, pročelnik Kongregacije za nauk vjere (1968.-1981.) i bivši zagrebački nadbiskup

(1960.-1968.), okupilo se do tada u komunističkim zemljama neviđeno mnoštvo od oko 150.000 hodočasnika.

Za vrijeme slavlja okupljenim se hodočasnici radio-porukom preko Vatikanskog radija obratio sam sveti otac Pavao VI. (1963.-1978). Isti papa darovao je bistričkom svetištu zlatni kalež.

IZ HODOČASNIČKE MONOGRAFIJE

FRA BLAŽ JOSIĆ

Ispricati život fra Blaža Josića u svjetlu njegova rodnog kraja i njegove Bosne i svega onog što ga je s tim u svezi oblikovalo, znači pronaći u tomu svemu one duševne i idejne vrijednosti koje su ga formirale kao čovjeka, svećenika, znanstvenika i jednog od najistaknutijih humanista svoga vremena. Međutim, to je veoma teško obraditi u jednom kratkom osvrtu na njegov život i rad.

Fra Blaž Josić (Rapače kod Tuzle 2. III. 1820. - Kraljeva Sutjeska 24. XII. 1868.), osnove pismenosti je stekao kod mjesnog župnika O. Stjepana Marinovića, koji ga je poslao na školovanje u Kraljevu Sutjesku, gdje je 1835. započeo novicijat. Filozofsko-teološki studij je završio u Vesprenu (Mađarska) 1842. godine s odličnim uspjehom. Za svećenika je zaređen 1843. godine. Kao svećenik bio je u Kraljevoj Sutjesci učitelj novaka, zatim župnik u Zoviku i u Dubravama, te tri godine ravnatelj bosanskog sjemeništa u Đakovu. Biran je za definitora i provincijala Bosne Srebrene (1863.-1866.).

Poslije smrti apostolskoga vikara biskupa Sebastijana Frankovića, a 1864. vršio je službu apostolskog provikara. Kad god su mu prilike dozvoljavale dolazio je u svoj rodni kraj. Po povratku iz Rima 1866. godine, se razbolio, te je neko vrijeme boravio u Cerniku, a potom u

Kraljevoj Sutjesci, gdje je i umro na Badnjak 1868.

Godine 1840. došao je s Jukićem i još nekim studentima Bosne Srebrene u Bosnu s namjerom da podigne ustanak, ali je, zbog nepriklada koje su iz toga mogle proisteci za Provinciju, spriječen, te se vratio u Ugarsku i nastavio studij. Godine 1854., dok je bio gvardijan u Đakovu, odobrio je rad Zbora redovničke mladeži bosan-ske, kojem je darovao neke muzealne predmete. Josić se bavio i socijalnim nevoljama naroda. Za Posavske bune posredovao je u ime seljaka. Nije se nikada slagao s okupacijom Bosne niti od strane Turaka ni od strane Austrije, i cijeli svoj život bio je njihov protivnik. Brinuo se o prosvjećivanju naroda, tako je 1864. godine pisao austrijskom konzulu: "Mi svi želimo, ne samo da se podignute škole usavrše i bolje rašire, nego da se barem podignu u svakoj župi, kako bi se svi mogli školovati".

Blaž Josić je za vrijeme studija živio u Ugarskoj i među Mađarima, gdje nije mogao slobodno govoriti hrvatskim jezikom, niti je mogao spomenuti hrvatski rod, a vratio se pun ljubavi prema rodu i domu svome. Pisao je na latinskom i hrvatskom jeziku. Spada među najistaknutije latiniste Bosne Srebrene 19. stoljeća. Pod utjecajem klasika i ideologa ilirstva pjeva ode, elegije

i druge prigodnice više crkvenim nego običnim jezikom, iz kojih se vidi da je bio klasično dobro naobražen. Josić je bio književnik velikog formata, koji je gotovo nadvisio sve svoje suvremenike i po kvantitetu i po kvalitetu svojih djela. Jedna njegova pjesma ima 1.164 stiha. Nju je nazvao Tužnom pjesmom. Sadržaj te pjesme je povijesni.

Josić je pripadao krugu bosanskih franjevaca koji su na čelu s Jukićem nastojali osnovati književno društvo u Bosni. Njegove pjesme spadaju u knjižnične raritete. Njegova djela su izraz i potreba vremena i trenutka, ali njihove ideje su ostale u narodu i u njemu žive. Treba imati na umu da Josić predstavlja cijeli jedan književni pokret u Bosni i da su uz njega stasali ljudi koji su nastavili njegovo djelo i postali istaknuti književnici.

Značaj Josića se najbolje vidi po obimnoj literaturi koja je objavljena o njegovim djelima. Ne može se zamisliti ni jedna studija povijesti književnosti Bosne i Hercegovine, iz bibliografije i kulture franjevaca Bosne Srebrene, a da se ne ocrta Josić. O njemu su pisali studije: J. Matković, J. Jelenić, G. Gavrančić, Ž. Puratić, K. Georgijević i A. S. Kovačić.

Pripremio: Juraj NOVOSIL

PRVI FESTIVAL UČENJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Prvi festival učenja u Bosni i Hercegovini održan je u Tuzli, 8. rujna 2000., u organizaciji AMICA - EDUCA. Suorganizator HUG ZEMLJA DJECE, a generalni pokrovitelj VLADA TUZLANSKOG KANTONA.

Sudionici prezentacije novih pristupa učenja u nastavi bili su: PREZENTACIJA KROZ GLAZBU I PJESMU - Opća gimnazija Katoličkog školskog centra "Sveti Franjo" Tuzla, Religijska kultura - pokret i ples, Osnovna škola Solina, Svatko ima svoju boju - dječji izgrokaz, Osnovna škola Jala, Plesne točke - plesna grupa HUG Zemlja Djece, Rad u mirotvornom razredu - projekt Civitas, PREZENTACIJA KROZ GLAZBU I PJESMU - Dječja igraonica Udruga "Hrvatska žena" - Društvo "Hrvatski dom" Tuzla, Dječji cirkus - prezentacija, Zemlja Djece, Alisa i ruža - predstava, glumački ansambl BKC. Uz projekt NOVI PRISTUP UČENJU U NASTAVI bio je i projekt EDUKATIVNE RADIONICE.

Autori organizacije OPĆE GIMNAZIJE, prof. Marica Petrović, a DJEČJE IGRAONICE, prof. Evica Cerić.

Prvi festival učenja, uz angažman i entuzijazam volontera te primjerenu organizaciju AMICA - EDUCA je uspio, te smo uvjereni da će se organizirati slijedeći Festival učenja na kome će sudjelovati više ekipa i pokazati nove mogućnosti naše djece pri realizaciji ovoga projekta.

Promocija knjige

KNJIŽEVNI NOBELOVCI SVIJETA

- PORUKE HUMANOSTI I LJUBAVI

autora prof. dr. Asima Halilovića

U organizaciji Bošnjačke zajednice kulture "Preporod" i Bosanskog kulturnog centra Tuzla održana je promocija knjige dr. Asima Halilovića, redovitog profesora Filozofskog fakulteta u Tuzli (u mirovini). Promocija je održana u maloj dvorani BKC, 27. rujna 2000. godine.

Sudionici promocije su bili: Muhidin Pašić, voditelj, Meliha Terzić prof. i prof. dr. Nedžad Pašić, promotori, te autor prof. dr. Asim Halilović - slovo o Nobelu.

Knjiga je izdana u povodu stogodišnjeg jubileja Nobelove nagrade. Izdavač knjige je PrintCom Tuzla, a tiskana je na 694 stranice. Autor je obradio 96 nobelovaca, koji su primili nagradu za književnost od 1901. do 1999. godine. Recenzenti su bili sveučilišni profesori Filozofskog

fakulteta u Sarajevu dr. Lamija Hadžiosmanović i dr. Tvrtko Kulenović.

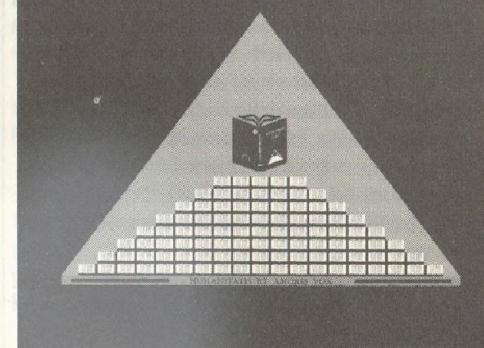
Ovo djelo autora dr. Asima Halilovića, po riječima recenzenata, pokazuje da je priređivač uradio vrlo mukotran istraživački posao koji je iziskivao i puno znanja i puno napora. Autorova inventivnost pokazala se realiziranjem ove ideje, što će ovi tekstovi, između ostalog, postati priručna literatura profesorima svjetske književnosti, studentima, učenicima i svim ljubiteljima lijepe knjige. **Treba naglasiti da je ovo jedinstveno dijelo u našoj literaturi**, pa i šire. Odabrani tekstovi mogli bi izdržati i najkritičniji antologijski izbor. Poruke imaju univerzalan značaj, jer ovaj inventivni naslov asocira na najdublje i najplemenitije ljudsko osjećanje - ljubav (...).

KNJIŽEVNI NOBELOVCI

Poruke humanosti

SVIJETA

i ljubavi

MICHELANGELO IZ TUZLE

- Da, da, zemljače... Jednostavno, ne mogu bez Tuzle - povjerio mi se nostalgично, iz dna duše. - U Tuzli sam odrastao, naslikao svoje prve slike...

- Mora da ste rano počeli slikati? - osjećao sam.

- Već u gimnaziji - odgovorio je. - I modelirao sam, muzicirao na violini, pisao pjesme...

Čutao je zanos i polet za sve lijepo. No, je li bio u samome vrhu svog razreda iz svih predmeta?

- Sigurno ste i dobro učili? - zavirivalo mi se u njegove ocjene.

- Najbolje vjeronauk, kemiju i francuski jezik - izdvojio je svoje najdraže, ili one školske predmete koje je savladavao s najviše uspjeha. Imao je jak vjerski poriv, kao da se pripremao postati svećenikom.

- A kada ste položili ispit zrelosti, maturirali?

- Na svoj rođendan, 28. veljače 1921. radosno će.

- Sa zakašnjenjem? - primijetio sam.

- Pune dvije godine. Zbog Prvoga svjetskog rata - objasnio je. - Gimnaziju je zaposjela vojska.

- Kuda ste onda otišli, gospodine Krekoviću?

- postao sam radoznao i nestrpljiv.

- U Beč. Zemaljska vlada u Sarajevu dodijelila mi je stipendiju za studij ekonomije...

- Što, zanimala Vas je ekonomije? - činilo mi se nelogičnim.

- Ni najmanje - odmahnuo je rukom. Umjetničke su ambicije u njemu žestoko plamtjele. - Upisao sam se na ekonomiju, ali me slikarstvo neodoljivo privlačilo pa sam obilazio galerije, muzeje, izložbe, gledao slike starih majstora, posebno Rembrandta, Tiziana, Michelangela...

- Lutali ste, znači? - našalio sam se, kroz smijeh.

- Prilično dugo - potvrdio je isto tako veselo. - Kao da sam se vrtio ukrug, ponavljao. Nisam mogao napustiti svoj poziv, ono što jesam.

Njime su upravljali osjećaji, a nisu okolnosti upravljali osjećajima. I umjesto da uči, studira, pravi karijeru ekonomista, jer je to bilo izglednije, mnogo praktičnije, on se žudno zanimao za sve što je likovna umjetnost. Svaki ga se od tih slikara dojmio poput besmrtnika, a njihova platna kao nešto neponovljivo i nestvorivo. U njima je vidio budućnost, nešto veliko. Upijao ih je. Koliko god je mogao. To je bio svijet kojemu je pripadao i nije bilo ničega što ne bi učinio da i on postane dio toga svijeta.

- Slikarstvo je za mene bilo alfa i omega, početak i kraj, moja fantazija, i želio sam da postane stvarnost, po svaku cijenu - odlučio je nepokolebljivo.

- Kako ste to uspjeli?

Jedan je nauk zamijenio drugim, bez razmišljanja, bez dvojbe.

- Napustio sam ekonomiju, izgubio stipendiju, jedina sredstva za život - snosio je posljedice - samo da bih ostvario svoj slikarski san.

- Vrijedilo je toliko rizikovati?

- Tko ne rizikuje, ništa i ne postiže - podsjetio je ne kajuci se. - Prešao sam na Akademiju der Bildenden Künste, potkraj 1921. Došao sam u školu Karla Sterra, uočio sam Picassov kubizam.

Stil svog dvadeset godina starijeg kolege rodnom iz Málaga, u Španjolskoj, koji je od svog djetinjstva živio u Parizu!

- Svidao Vam se taj smjer u slikarstvu, nastao sa početka ovog stoljeća u Francuskoj? - pomislio sam.

- Ne, ja ga uopće nisam podnosio! - negodovao je instinktivno ga odbacujući od sebe. Želio sam drukčije, praktično, nešto što je realno - tražio je vlastiti put.

- Kako ste ga onda učili? - čudilo me.

- Po želji mog profesora - razjasnio je. - Privatno sam radio po vlastitom osjećaju, prema prirodi i klasicizmu. Istodobno sam se borio sa svom mogućom studentskom bijedom i neimaštinom.

- Da - iskusili su to, znao sam, mnogi veliki stvaraoci - ako želiš biti umjetnik, onda izabereš život bijede i neimaštine?

- Osim ako nemaš bogate roditelje. Ja...

On ih nije imao, njegovi su bili siromašni, te je patio i trpio. To je cijena uspjeha? Put do

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Osjećao sam se, nekako, kao s Dámoklovim mačem nad glavom... Sreća da se tu našao stari Paja Jovanović - spomenuo je s olakšanjem, kao da se neočekivano domogao spasa. - Mislim, kao od Boga! On je, znate, prvi srpski slikar koji se proslavio u Europi, a bio je i bogat, kao rijetko koji umjetnik. Po njemu, ja sam se isticao među mladim kolegama i zasluživao materijalnu potporu, koja mi je bila životno potrebna.

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Osjećao sam se, nekako, kao s Dámoklovim mačem nad glavom... Sreća da se tu našao stari Paja Jovanović - spomenuo je s olakšanjem, kao da se neočekivano domogao spasa. - Mislim, kao od Boga! On je, znate, prvi srpski slikar koji se proslavio u Europi, a bio je i bogat, kao rijetko koji umjetnik. Po njemu, ja sam se isticao među mladim kolegama i zasluživao materijalnu potporu, koja mi je bila životno potrebna.

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Osjećao sam se, nekako, kao s Dámoklovim mačem nad glavom... Sreća da se tu našao stari Paja Jovanović - spomenuo je s olakšanjem, kao da se neočekivano domogao spasa. - Mislim, kao od Boga! On je, znate, prvi srpski slikar koji se proslavio u Europi, a bio je i bogat, kao rijetko koji umjetnik. Po njemu, ja sam se isticao među mladim kolegama i zasluživao materijalnu potporu, koja mi je bila životno potrebna.

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Osjećao sam se, nekako, kao s Dámoklovim mačem nad glavom... Sreća da se tu našao stari Paja Jovanović - spomenuo je s olakšanjem, kao da se neočekivano domogao spasa. - Mislim, kao od Boga! On je, znate, prvi srpski slikar koji se proslavio u Europi, a bio je i bogat, kao rijetko koji umjetnik. Po njemu, ja sam se isticao među mladim kolegama i zasluživao materijalnu potporu, koja mi je bila životno potrebna.

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Osjećao sam se, nekako, kao s Dámoklovim mačem nad glavom... Sreća da se tu našao stari Paja Jovanović - spomenuo je s olakšanjem, kao da se neočekivano domogao spasa. - Mislim, kao od Boga! On je, znate, prvi srpski slikar koji se proslavio u Europi, a bio je i bogat, kao rijetko koji umjetnik. Po njemu, ja sam se isticao među mladim kolegama i zasluživao materijalnu potporu, koja mi je bila životno potrebna.

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Osjećao sam se, nekako, kao s Dámoklovim mačem nad glavom... Sreća da se tu našao stari Paja Jovanović - spomenuo je s olakšanjem, kao da se neočekivano domogao spasa. - Mislim, kao od Boga! On je, znate, prvi srpski slikar koji se proslavio u Europi, a bio je i bogat, kao rijetko koji umjetnik. Po njemu, ja sam se isticao među mladim kolegama i zasluživao materijalnu potporu, koja mi je bila životno potrebna.

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Osjećao sam se, nekako, kao s Dámoklovim mačem nad glavom... Sreća da se tu našao stari Paja Jovanović - spomenuo je s olakšanjem, kao da se neočekivano domogao spasa. - Mislim, kao od Boga! On je, znate, prvi srpski slikar koji se proslavio u Europi, a bio je i bogat, kao rijetko koji umjetnik. Po njemu, ja sam se isticao među mladim kolegama i zasluživao materijalnu potporu, koja mi je bila životno potrebna.

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Svidao Vam se taj smjer u slikarstvu, nastao sa početka ovog stoljeća u Francuskoj? - pomislio sam.

- Ne, ja ga uopće nisam podnosio! - negodovao je instinktivno ga odbacujući od sebe. Želio sam drukčije, praktično, nešto što je realno - tražio je vlastiti put.

- Kako ste ga onda učili? - čudilo me.

- Po želji mog profesora - razjasnio je. - Privatno sam radio po vlastitom osjećaju, prema prirodi i klasicizmu. Istodobno sam se borio sa svom mogućom studentskom bijedom i neimaštinom.

- Da - iskusili su to, znao sam, mnogi veliki stvaraoci - ako želiš biti umjetnik, onda izabereš život bijede i neimaštine?

- Osim ako nemaš bogate roditelje. Ja...

On ih nije imao, njegovi su bili siromašni, te je patio i trpio. To je cijena uspjeha? Put do

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Osjećao sam se, nekako, kao s Dámoklovim mačem nad glavom... Sreća da se tu našao stari Paja Jovanović - spomenuo je s olakšanjem, kao da se neočekivano domogao spasa. - Mislim, kao od Boga! On je, znate, prvi srpski slikar koji se proslavio u Europi, a bio je i bogat, kao rijetko koji umjetnik. Po njemu, ja sam se isticao među mladim kolegama i zasluživao materijalnu potporu, koja mi je bila životno potrebna.

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Osjećao sam se, nekako, kao s Dámoklovim mačem nad glavom... Sreća da se tu našao stari Paja Jovanović - spomenuo je s olakšanjem, kao da se neočekivano domogao spasa. - Mislim, kao od Boga! On je, znate, prvi srpski slikar koji se proslavio u Europi, a bio je i bogat, kao rijetko koji umjetnik. Po njemu, ja sam se isticao među mladim kolegama i zasluživao materijalnu potporu, koja mi je bila životno potrebna.

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Osjećao sam se, nekako, kao s Dámoklovim mačem nad glavom... Sreća da se tu našao stari Paja Jovanović - spomenuo je s olakšanjem, kao da se neočekivano domogao spasa. - Mislim, kao od Boga! On je, znate, prvi srpski slikar koji se proslavio u Europi, a bio je i bogat, kao rijetko koji umjetnik. Po njemu, ja sam se isticao među mladim kolegama i zasluživao materijalnu potporu, koja mi je bila životno potrebna.

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Osjećao sam se, nekako, kao s Dámoklovim mačem nad glavom... Sreća da se tu našao stari Paja Jovanović - spomenuo je s olakšanjem, kao da se neočekivano domogao spasa. - Mislim, kao od Boga! On je, znate, prvi srpski slikar koji se proslavio u Europi, a bio je i bogat, kao rijetko koji umjetnik. Po njemu, ja sam se isticao među mladim kolegama i zasluživao materijalnu potporu, koja mi je bila životno potrebna.

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Osjećao sam se, nekako, kao s Dámoklovim mačem nad glavom... Sreća da se tu našao stari Paja Jovanović - spomenuo je s olakšanjem, kao da se neočekivano domogao spasa. - Mislim, kao od Boga! On je, znate, prvi srpski slikar koji se proslavio u Europi, a bio je i bogat, kao rijetko koji umjetnik. Po njemu, ja sam se isticao među mladim kolegama i zasluživao materijalnu potporu, koja mi je bila životno potrebna.

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Osjećao sam se, nekako, kao s Dámoklovim mačem nad glavom... Sreća da se tu našao stari Paja Jovanović - spomenuo je s olakšanjem, kao da se neočekivano domogao spasa. - Mislim, kao od Boga! On je, znate, prvi srpski slikar koji se proslavio u Europi, a bio je i bogat, kao rijetko koji umjetnik. Po njemu, ja sam se isticao među mladim kolegama i zasluživao materijalnu potporu, koja mi je bila životno potrebna.

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

- Osjećao sam se, nekako, kao s Dámoklovim mačem nad glavom... Sreća da se tu našao stari Paja Jovanović - spomenuo je s olakšanjem, kao da se neočekivano domogao spasa. - Mislim, kao od Boga! On je, znate, prvi srpski slikar koji se proslavio u Europi, a bio je i bogat, kao rijetko koji umjetnik. Po njemu, ja sam se isticao među mladim kolegama i zasluživao materijalnu potporu, koja mi je bila životno potrebna.

- Život Vam je bio težak? - suosjećao sam se s njim.

- Doslovce sam gladovao - priznao je. - Roditelji su se trudili da me školuju, ali oni nisu imali mogućnosti, nikakvih!

- Gladne godine šegrtovanja u slikarskom zanatu visjele su nad Vama kao lešinar, kao stalna opasnost? - zaključio sam sa zebnjom, isuviše zabrinut.

dugovao. Kao njegov sin. I više od toga. Očuvao je uspomenu na njega. I uvijek će tako biti. Poštovat će ga i biti mu zahvalan za njegovo doista silno dobročinstvo, dok god bude živ, vidio sam to po izrazu njegovog lica i osjetio u njegovom glasu.

- Usprkos nevoljama i ispaštanju, brzo ste napredovali u svome životnom pozivu - konstatirao sam zadovoljno, također moralno obavezan prema humanosti ovoga velikog umjetnika i rijetkog čovjeka.

- Sve zaslugom gospodina Jovanovića - naglasio je ponovno. - Onda je išlo lako... Zapazio me profesor Hellmer, poznat po obradi povijesnih motiva i radu dekorativne plastike palača Panfoli u Trstu i na Bečkom sveučilištu, te javnim spomenicima Schindleru, Goetheu, Mozartu, Johanu Straussu. On me nagovorio da prijedem kod profesora Tichya...

U četvrtoj je godini priredio pravu samostalnu izložbu svojih djela u Durrer-Bundu. Bio je to prvi bljesak koji su likovni kritičari svesrdno podržali.

Prvi dojam koji ostaviš je najvažniji! Ako se publici ne sviđi prvi put, nikada neće doći da te vidi drugi put. Morao je biti spreman na rizik. I bio je!

Onda je otišao u Francusku, zemlju romantike, ljepoticu svijeta. U njezin glavni grad - grad prijestolnicu kulture, ali i vječne ljubavi. Montmartre i slikarskim atelijerima načičkani krovovi Pariza su ga opčinili, djelovali mu obećanim, dok ih je gledao bistrih misli.

Darovit, ambiciozan i vrijedan.

- Školovanje sam produžio na Ecole nationale superuere des Beaux-arts, kod profesora Laurensa, poznatog kipara i grafičara, koji mi je odao priznanje. Usporedo sam studirao i arhitekturu. Želio sam i projektirati, stvoriti nešto veličanstveno, nešto što će sav svijet vidjeti...

- imao je snove, imao je vizije.

Učio je brže i bolje od svih koje su ovdje poznavali i pred njim su se otvarali novi horizonti, nove mogućnosti...

Nakon završetka Akademije lijepih umjetnosti, 1925., nastanio se u Parizu. Tu će, s prekidima, ostati do 1939. godine i proslaviti se kao portretist. Svoje je radove odmah izlagao u Zimskom salonu, a na međunarodnoj izložbi u Bordeauxu nagrađen je za sliku "Parižanka sa psom", dvije godine kasnije. Uspjeh je bio munjevit. Život mu je postao lakši, jer su se njegovi portreti dobro plaćali, a više njih se pojavilo i na francuskim razglednicama.

Razgledajući ih, poredane na stoliću ispred sebe, zastao sam i pročitao natpis ispod jedne od njih:

- "Stare bosanske kuće"! - Neočekivano sam se i previše uzbudio, ugodno iznenađen, i pogledao ga. - Gle! Pa... ovo je... dio naše Tuzle... Mosnik... naselje iznad Jale... - Iako sam prepoznao.

Ne samo ta njegova slika 1925.! Na razglednice se Francuske preselila i "ulica u Dubrovniku", 1926. Pa, godinu poslije, "Pastirica iz Bosne" - hrvatska djevojčica u narodnoj nošnji s jaganjcima.

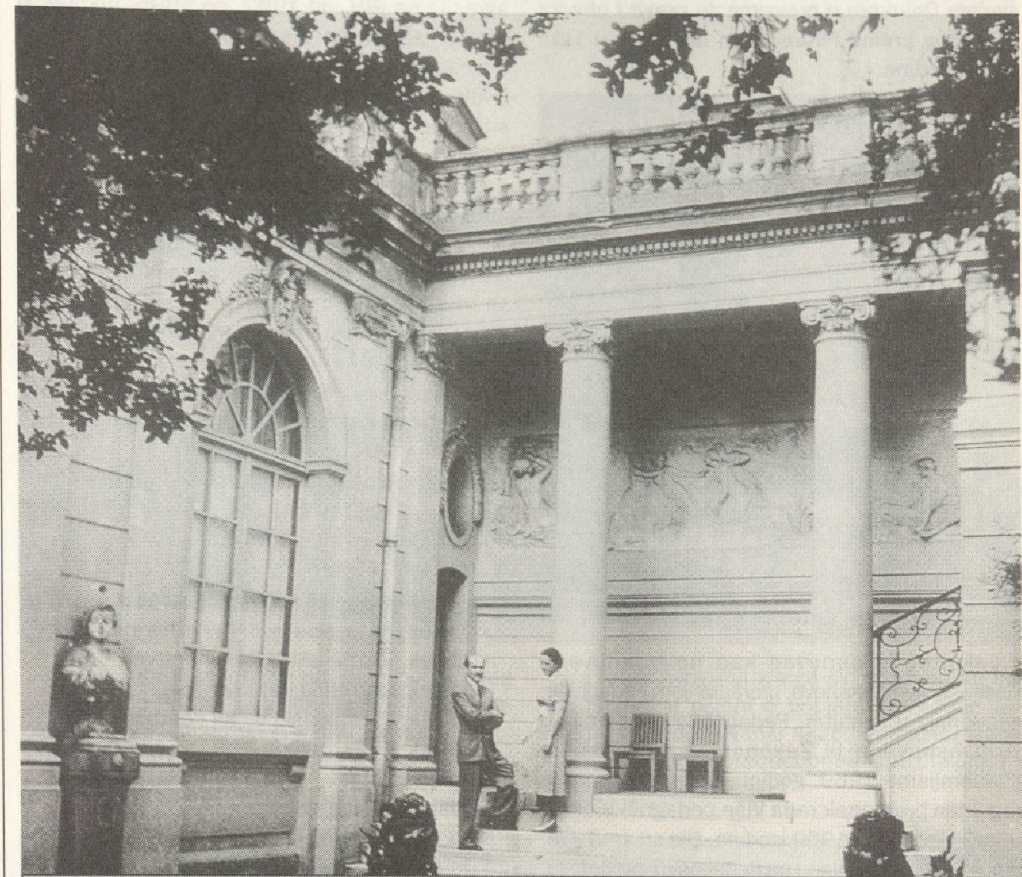
- U stvarnosti - objasnio je - to je ulje na platnu, 130 sa 100 centimetara. U lipnju 1927. je izložena u otmjenom pariškom klubu Pasia i u umjetničkom pariškom Salonu, i tu bila vrlo zapažena i pohvaljena, te odmah postala francuskom razglednicom. U Umjetničkoj galeriji Bosne i Hercegovine u Sarajevu je, mislim.

Zamislite, počeo sam se diviti u sebi, slikar iz Bosne, tuzlanski mladić od tek dvadeset koju godinu, još prije više od pola stoljeća

pojavo se na francuskim razglednicama! I to s bosan-skim i hrvatskim motivima! Potpisanim i na našem i na francuskom jeziku...

- Bosnu ste, gospodine Krekoviću, i njezine ljude te Dubrovnik još tada predstavili Europi na najpopularniji i najtrajnlji način - oduševio sam se, pun ponosa i zahvalnosti.

- To sam - nasmijao se Kreković pokazujući mi i druge razglednice - uspio i s "Groficom de Caylom", "Gđicom Mimi, kćerkom grof D'Alauziera", "Djevojčicom sa golubovima"...

Bračni par Kreković, Kristijan i Zina, rođena Pevsner, snimljeni ispred svoje rezidencije u Parizu prije Drugoga svjetskog rata

- Nakon toga, započeli ste uspješnu međunarodnu karijeru? - pretpostavljao sam sa sigurnošću.

- Pa ne baš odmah! - nije se složio sa mnom, onako preskroman, kao uostalom i svi veliki ljudi, iako je kao mlad slikar, veoma uspješno, svoje radove izlagao gotovo po cijeloj Europi.

Nije uživao u svome trijumfu. Bio je samokritičan. Od 1925. do 1930. živi isključivo u Parizu. Iako uistinu vrtoglavi, početni mu uspjesi nisu poslužili ni kao povod za opuštanje, a kamoli da su mu udarili u glavu, opili ga. Znao je da za pravu umjetničku karijeru treba puno strpljenja i usavršavanja. Osobito u Parizu, pozomici na kojoj se tradicionalno odmjeravaju sposobnosti najboljih slikara svijeta. Slikarstvo je bila utrka koja se igrala po krutim pravilima, na kojoj je pobjeđivao bolji igrač, a on je čvrsto odlučio da bude bolji igrač. Posjećivao je izložbe, razgovarao sa iskusnim kolegama, slušao njihova mišljenja, nove ideje. Satima je ostajao u velikim muzejima, dane provodio u galerijama, a tek, koliko je vremena proboravio u francuskoj palači baroka - u nizu međusobno povezanih umjetničkih salona, proučavajući znamenita slikarska djela. Razgledao ih je, pamtio. Bio je poput spužve: brisao je nevažno, a upijao ono što je udovoljavalo njegovom ukusu. Pariz je bio škola, a on je bio vrijedan učenik. Upran u radu i zanijet u ideal, stvorio je visoko mjerilo slikarskog poziva i poslije višegodišnjeg lutanja Pari-

društvu stekao glas već svojim prvim portretima. Dobar. Najbolji. Poseban. Možda ne baš takav, ali sve više tražen.

- Portretirali ste ministre i državnike? - pretpostavljao sam.

- Ne samo njih - širio se, stalno, krug njegovih kandidata za portretiranje. - Portretirao sam po cijeloj Francuskoj. Poduzimao sam putovanja u razne krajeve starog svijeta, naročito u Italiju. Mnogo sam putovao i proučavao galerije, zbirke i klasike... studirao djela drugih, posebno engleskih i francuskih, ali i slikara Turske, čak, recimo. Da, išao sam i u Carigrad, zanimalo me tursko slikarstvo zbog različitosti svojih stilova, humanističkih poruka i vizije. U Lon-donu sam zavelo tadašnje najveće portretiste: Opreha, Veveira, Shanona, Maingasa i, osobito, Filipa de Lasloa. De Laslo mi je pred svima poklonio svoj portret s prijateljskom posvetom - bio je veoma ponosan na to. Kao da je dobio dar od Boga, ostvario vrhunac svoje ambicije.

- Išli ste putem kojim su išli i ovi majstori? - bilo je logično, a i očito, sudeći po načinu na koji je evocirao uspomene na njih.

- Ostao sam vjeran tome smjeru, bezrezervno - potvrdio je kao nešto što se podrazumijevalo. - S takvom sam se koncepcijom vratio u Tuzlu, a potom... 1933. je za mene bila godina kada me pariška preporuka odvela u Beograd, na dvor Karađorđevićevih.

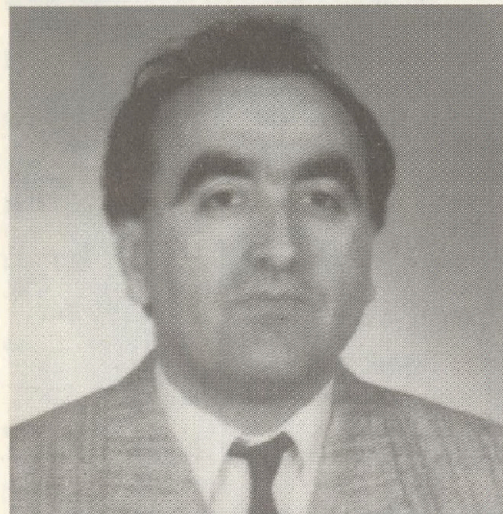
(NASTAVIT ĆE SE)

FILOZOFSKI FAKULTET U TUZLI

Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli osnovan je Odlukom o osnivanju Filozofskog fakulteta u Tuzli koju je donijela Skupština Okruza Tuzla 1993. godine, a potvrdila je Skupština R BiH svojom Odlukom o preuzimanju prava i obveza osni-vača prema Filozofskom fakultetu u Tuzli 1994. godine.

Prof. dr. Enver Halilović, dekan

Fakultet je osnovan kao novoosnovana visokoškolska ustanova, prerastanjem Pedagoške akademije u Fakultet. Pedagoška akademija u Tuzli osnovana je Zakonom o pedagoškim akademijama 1969. godine. Ovim Zakonom je reguliran prestanak rada Više pedagoške škole u Tuzli, osnovane 1960. godine, čija su sredstva, prava i obveze prenjeta na Pedagošku akademiju. Osnivanjem Filozofskog fakulteta, prestala je s radom Pedagoška akademija u Tuzli.

Nastava je organizirana za redovite i izvanredne studente i izvodi se u okviru studijskih odsjeka.

Osnivanjem Filozofskog fakulteta upotpunjena je jedna praznina u sistemu visokog obrazovanja na području Tuzlanskog kantona, stvorena je mogućnost mladim ljudima svoje sklonosti lakše ostvariti i ovome kraju omogućiti drugačiji i brži razvoj u novom mileniju. Ako kultura i umjetnost ponajbolje ističu duhovnost jednog naroda, onda Filozofski fakultet ima posebnu ulogu i značaj u afirmiranju bosanske duhovnosti prije svega u bližoj okolini, a potom i šire. Osobitost Filozofskog fakulteta u Tuzli je u njegovoj strukturi, koja obuhvaća prirodne, društvene i humanističke znanosti pa je i inkorporiranost Filozofskog fakulteta u druge u okviru Univerziteta vrlo značajna. (dr. S. Latifagić).

Pedagoška akademija u Tuzli bila je jedan od glavnih stubova Univerziteta u Tuzli, odnosno visokoškolskog sustava u sjeveroistočnoj Bosni. I u otežanim uvjetima ova institucija uspješno je realizirala postavljene zadatke.

Prateći suvremene trendove u osuvremenjivanju nastave i organizaciji visokoškolskih ustanova u svijetu, ali i promjene političkog ekonomskog i drugog karaktera, Akademija se u svom višedecenijskom radu uvijek prilagođavala novonastalim uvjetima i pravovremeno vršila transformaciju uvodeći nove kvalitativne sadržaje

primjerene potrebama vremena čak i u ratnim uvjetima.

Najteži period u povijesti Pedagoške akademije i Filozofskog fakulteta bio je upravo period agresije na BiH, od 1992. do 1995. godine. U tom prijelomnom vremenu za cijelu Bosnu i Hercegovinu i njen narod, u svim oblastima života, pa tako i u obrazovnom sustavu, desile su se krupne promjene koje će otvoriti nove stranice povijesti.

Filozofski fakultet je za cijelo vrijeme agresije obavljao svoju djelatnost. Izuzimajući kraće prekide zbog intenzivnog granatiranja grada, i usprkos objektivnim teškoćama, nastavni proces se odvijao kontinuirano. Čak su i u ratnom periodu uvedeni novi kvalitativni sadržaji.

Prema dostignutom stupnju razvitka ove visokoškolske ustanove, danas na Filozofskom fakultetu obrazuju se kadrovi na slijedećim studijskim odsjecima:

- Odsjek: Bosanski, hrvatski i srpski jezik i književnost
- Odsjek: Historija/Povijest
- Odsjek: Geografija/Zemljopis
- Odsjek: Engleski jezik i književnost
- Odsjek: Njemački jezik i književnost
- Odsjek: Žurnalistika/Novinarstvo
- Odsjek: Razredna nastava
- Odsjek: Predškolski odgoj i obrazovanje
- Odsjek: Matematika
- Odsjek: Fizika
- Odsjek: Biologija
- Odsjek: Kemija
- Odsjek: Tjelesni odgoj
- Odsjek: Tehnički odgoj i informatika
- Odsjek: Pedagogija i psihologija.

Filozofski fakultet u Tuzli, nakon ove izvršene transformacije, umnogome se približio visokoškolskim standardima u razvijenim zemljama Europe.

Nastavljajući tradiciju svoji prethodnica, Više pedagoške škole i Pedagoške akademije, Filozofski fakultet je postao jedna od najvažnijih visokoškolskih institucija na području Tuzlanskog kantona, a i znatno šire. Pogotovu stoga što je ovo prva visokoškolska ustanova na kojoj se

izučavaju društvene znanosti, što ranije nije bio slučaj, jer su u Tuzli postojali uglavnom fakulteti za tehničke i tehnološke znanosti.

Na Fakultetu (VPŠ, Akademiji) steklo je višu spremu preko 8.000 studenata, a visoku oko 100 studenata.

U nastavi sudjeluje 96 nastavnika i 55 asistentata. Doktorat znanosti ima 93 nastavnika, a magisterij 25 asistentata.

Dekan Fakulteta je dr. Enver Halilović, redoviti profesor.

Knjižnica Filozofskog fakulteta nastavak je ranije knjižnice (biblioteke) Više pedagoške škole i Pedagoške akademije.

Knjižnica i Čitaonica su moderne namjenske prostorije.

Knjižni fond je djelomično preuzet iz knjižnih fondova Više pedagoške i Učiteljske škole, a dijelom je popunjavao poklonima i donacijama građana, radnih organizacija i znanstvenih institucija, te kupovinom knjiga i drugim vidovima nabavke.

Knjižni fond Knjižnice sačinjava 32.405 knjiga i 1.162 časopisa iz svih znanstveno-nastavnih oblasti.

Filozofski fakultet ostvaruje veoma uspješnu suradnju s visokoškolskim i znanstvenim ustanovama BiH i u inozemstvu (Europa i USA).

Velika pozornost se posvećuje izdavačkoj djelatnosti na Fakultetu, a nastavnici i asistenti objavljuju radove u stručnim i znanstvenim časopisima u zemlji i u inozemstvu.

Od svih fakulteta Univerziteta u Tuzli, najviše ima prijavljenih srednjoškolaca za studij na Filozofskom fakultetu. Primjera radi, na 40 mjestu odsjeka Pedagogija i psihologija konkuriralo je 540 kandidata.

Na Fakultetu studira više od 3.505 studenata. Kao najmlađi fakultet Univerziteta u Tuzli, Filozofski fakultet razvio je bogatu znanstveno istraživačku djelatnost, uspostavio suradnju sa drugim znanstvenim i kulturnim institucijama, pokrenuo svoju izdavačku djelatnost, te tako u potpunosti opravdao svoje postojanje.

Priredio: J. N.

NAPRETKOVI STIPENDISTI NA TEČAJU NJEMAČKOG JEZIKA U BEČU

Igor BANOVIĆ

Dana 30. kolovoza 2000., u ranim jutarnjim satima krenula je ispred hotela "Tuzla" mala grupa "Napretkovih" stipendista na put za Beč gdje se održavao intenzivni tečaj njemačkog jezika. Studenti: Vedrana Šimić, Tea Petrović, Igor Kovačević, Dalibor Ilić, Mladen Bosankić i Igor Banović sa nestrpljenjem su čekali ovaj dan i puni entuzijazma i euforije krenuli na dugo išće-kivani put.

Na bečkom kolodvoru je studente dočekaao gospodin Filip Zloušić, predsjednik bečke podružnice HKD "Napredak". Nakon upoznavanja sa kodeksom ponašanja i dužnostima svakog pojedinca lucidni gospodin Zloušić je obavijestio studente o rasporedu predavanja i izvannastavnih aktivnosti.

Na poziv bečke podružnice su se, s tuzlanskim stipendistima našli i stipendisti iz drugih krajeva BiH tako da su međusobna upoznavanja i druženja postajala neizostavnim dijelom dana.

U jednom takvom ozračju i iz takvog suživota mladih ljudi rodio se i očvrstnuo "Napretkov" duh koji su naši domaćini demonstrirali.

Zajedništvo, uzajamna pomoć i upućenost jednih na druge su postale najveće vrijednosti i spoznaje koje treba afirmirati i promicati. Ovo, iako, "šareno" društvo, sastavljeno od studenata različitih profila sraslo je u jednu homogenu cjelinu koja se na vrhuncu zajedništva morala raspasti. Svatko od studenata je nešto dao, a nešto dobio. Introvertirani su se socijalizirali, dominantni i glasni su postali demokratičniji i uviđavljivi... Toliko o druženju. Sada nešto i o Beču.

Beč, grad-spomenik, vrelo nadahnuća i oaza poklonika barokne umjetnosti prihvatio je stipendiste pod svoje okrilje i učinio da se nostalgija za kućom raspline kao davno zaboravljeni san. Studenti impresionirani monumentalnom ljepotom i izrazom grada Beča, te skorim "melting potom" nacija nisu osjećali nikakvu tjeskobu i naelektriziranost u međuljudskim odnosima različitih etničkih grupacija, apostrofiranih nedavnim političkim trvenjima u ovoj zemlji. Beč ima puno za dati. Mnogobrojni dvorci, poznati muzeji, glazbene dvorane su samo jedan mali dio široke turističke ponude grada Beča. Posjete dvorcima (Schoenbrunn, Belvedere) su studentima približili svu raskoš i iznimnost barokne umjetnosti i nerijetko bi kome zastao dah pred nekim od impozantnih kulturnih svjedočanstava austrijske kulturne baštine. Unutar zidina ovih dvoraca nalaze se izložene slike najvećih baroknih umjetnika (Rubbens, Brueghel...). Iz ove cjelokupnosti bečke monumentalne ponude bi ipak trebalo izdvojiti katedralu Sv. Stjepana, zaštitni znak grada Beča, koja predstavlja najznačajniji gotički relikv u Austriji sa tornjem u visini od 156 m.

Stipendisti su bili u prilici sve ovo vidjeti, ali i mnogo više, u prvom redu, zahvaljujući inventivnom gosp. Zloušiću koji se, čak, i u Austriji nije prestao boriti za boljitak svoga naroda. Zadnji dan boravka u Beču bila je upriličena ekskurzija u južnu Austriju gdje su studenti mogli vidjeti poznate crkve u Tullnu, Melku, Kremsu te liniju na kojoj se prostirao bivši rimski limes na području Austrije.

Ne bi trebali zaboraviti niti cilj i svrhu ovog putovanja u Beč, a to je intenzivni tečaj njemačkog jezika koji su svi studenti završili s diplomama i prigodnim poklonima za one najmarljivije.

Na kraju ovog putovanja svi studenti su bili jedinstveni u ocjeni o uspjehu priredene ekspedicije i podržavanju skupova sličnog karaktera, a u cilju međusobnog upoznavanja i komunikacije.

JEZIČNI SAVJETI

UČEŠĆE ILI UDIO

Prof. dr. Mile MAMIĆ

U vezi s glagolom **dijeliti** postoji imenica **dio** (koja se često javlja u liku **udio**), gen. **dijela** (**udjela**). Čovjek koji ima kakav dio pri nekoj diobi je **dionik**, a žena je **dionica**, što kolodira s gospodarskim nazivom **dionica** za akciju. Kako je najčešće više takvih **dionika**, onda svaki od njih može biti i **sudionik**, tj. **dionik** zajedno s drugima. Takav **sudionik** ili **dionik** može svatko postati bez ikakve svoje zasluge, bez vlastitoga truda, rada i zalaganja.

Možemo također zajedno s nekim raditi, truditi se oko čega, **djelovati** zajedno s kim. Odatle i glagol **sudjelovati**. Tu je dakle bitna aktivnost onoga koji sudjeluje. Muška osoba koja sudjeluje naziva se **sudionik**, a ženska je **sudionica**, a to se preklapa s onim sudionikom i sudionicom gdje nije bilo nikakve vlastite djelatnosti nego su stjecajem drugih okolnosti postali sudionicima. Došlo je dakle do miješanja dviju osnova: **dio** i **djelo**. Bilo bi jasnije da je izravni tvorbeni veza s glagolom **sudjelovati** pa od toga načinjena imenica **sudjelovatelj**, **sudjelovateljica**, ali je ipak običnije i u tom značenju riječ **sudionik** i **sudionica**. I u drugim jezicima pojavljuje se element koji odgovara našoj riječi **dio** i kad se radi o ovom drugom, pravom **sudjelovanju**, npr. njem. **teilnebm**.

Osim te zbrke pojmova i naziva koja je nastala miješanjem tih dviju osnova, ona se još povećava prihvaćanjem nekih staroslavenizama koji su pod srpskim utjecajem prodirali i u hrvatski jezik. To su ove riječi: **učešće**, **učestvovati**, **učesnik**, **učesnica**, **učesnički**, **učesništvo**, zatim **saučešće**, **saučesnik**, **saučesnica**, **saučesnički**, **saučesništvo**. I mi imamo pravo na čirilo-metodsku baštinu i sačuvali su nam se do danas neke riječi s osnovom **čest** koja znači dio u riječima **čestica** i **pričest**. Te su nam riječi potrebne i naše su, a one druge s osnovom **-čest** - nisu nam potrebne jer imamo svoje. Sve te dakle riječi možemo zamijeniti našima: mjesto **učešće** upotrijebit ćemo riječ **sudjelovanje** ili katkad **udio** ili pak **sučut**, **suošjećanje**, ovisno o tome što nam kad bolje odgovara; mjesto **učestvovati**, **učesnik** i **učesnica** bit će bolje upotrijebiti riječ **sudjelovati**, **sudionik**, **sudionica**. Tužnu prijatelju izrazit ćemo **sučut** a ne **saučešće**, a banci ćemo dati **udio** a ne **učešće**, ako je to uvjet za davanje zajma. Tu se je **učešće** nepotrebno raširilo. Valjalo bi svakako dati prednost našoj riječi **udio**. Ti nepotrebni staroslavenizmi koji su nam došli preko srpskoga ostaju samo stilskom zalihom, ali nisu riječi koje bi se i neutralno mogle upotrebljavati u hrvatskome književnom jeziku. One dakle ne pripadaju njegovu normalnom fondu.

BIH ŽELI NAPUSTITI 62 POSTO MLADIH

*** Za gotovo 100 milijuna konvertibilnih maraka namijenjenih zapošljavanju ne zna se kamo su otišle.**

Najavljeno obećanje federalnog premijera kako će zaposlenih u Federaciji BiH prošle godine biti 50.000 više, nije ostvareno. Prema statističkim podacima zaposleno je samo 5000 ljudi, a status golemog broja radnika na čekanju, također, je neznatno promijenjen na bolje. A oni sa čekanja teško će naći posao. Na čekanju mogu dobiti i otkaz, a s otkazom i nisku otpremninu. Neki drže kako je izostankom konkretnih programa zapošljavanja u Federaciji BiH izostalo i otvaranje 60.000 radnih mjesta za koja su navodno postojala sredstva. Za gotovo 100 milijuna konvertibilnih maraka namijenjenih zapošljavanju ne zna se kamo su otišle. Istraga je krenula u krivom smjeru, pa službene informacije o kočničarima otvaranja radnih mjesta uskoro ne možemo ni očekivati.

Četiri godine čekanja za visokokvalificirane

I dok se raspravlja o tome na kojoj razini ustrojiti instituciju koja će pomoći pri zapošljavanju, brojni s ovdašnjih burza rada sve

više razmišljaju o odlasku iz BiH, a osobito mladi. U BiH visokokvalificirani mladi ljudi posao čekaju u prosjeku više od četiri godine, a brojni su intelektualci već prešli i 35. čekajući na burzama te se više i ne ubrajaju u mladež.

Stoga podatak da sve više intelektualaca napušta BiH i odlazi u inozemstvo ne bi trebao čuditi odgovorne jer se od njihovih obećanja ne može živjeti.

"Kako spriječiti odlazak mladih iz BiH" bila je i tema sindikalaca. Rečeno je kako će se boriti za to da se mladima u BiH otvori mogućnost za rad i mijenjanje sadašnjega nepovoljnog stanja gdje im se umjesto radnih mjesta nudi odlazak iz zemlje. No, mladi napuštaju BiH jer ne vide bolju budućnost, a kada budu vidjeli sigurnije sutra vjerojatno će razmišljati o ostanu, istaknuli su mladi na spomenutom sastanku.

Europa rado uvozi mlade intelektualce

Mladež iz BiH od 35 godina, uglavnom visoko-obrazovane, prihvaća većina zemalja.

Jedno je od pitanja koje su mladi sindikalci postavili znaju li dužnosnici BiH što gube odlaskom mladih kadrova? Pitali su i o mogućnostima sprječavanja odlaska mladih.

Odgovorni tvrde kako je to moguće ako se mladima omoguću posao, ali i ističu kako mladi moraju shvatiti kako trenutačna stabilnost radnog mjesta nije kao ranije. Tu se krug zatvara, jer mladi će, kako se tvrdi, imati budućnost, ali nitko ne zna kada, a možda tada više ne budu mladi.

Stoga 62 posto mladih želi napustiti BiH, a mladi sindikalci poručuju kako će se odlučno suprotstaviti svima onima koji u sklopu svojih nadležnosti ne čine dovoljno da mladima u BiH omoguće normalan život. Obvezu nadzora zapošljavanja od prije godinu dana ima i Porezna uprava u svrhu naplate prihoda za punjenje fondova. Tako je u prvim mjesecima nadzora u suradnji s drugim inspekcijama otkriven veliki broj neprijavljenih radnika. U pojedinim županijama utvrđeno je kako na svakoga trećeg ili četvrtog poslodavca dolazi po jedan neprijavljeni radnik.

M. STANKOVIĆ, Večernji list

OKRUGLI STOL O POVRAATKU U BANJALUČKU REGIJU I BOSANSKU POSAVINU

Pitanje povratka u banjalučku regiju i bosansku Posavinu mora se rješavati na intenzivniji način i u međusobnoj suradnji vlasti u Hrvatskoj, BiH i međunarodne zajednice. Sada su na potezu političari, rekao je predsjednik Hrvatskog državnog sabora Zlatko Tomčić 6. rujna na Okruglom stolu o povratku u banjalučku regiju i bosansku Posavinu. Okrugli stol je održan pod pokroviteljstvom predsjednika Sabora.

Sudionici okruglog stola, među kojima su bili predstavnici Sabora i Vlade, Federacije BiH, veleposlanici i predstavnici vjerskih zajednica, zaključili su, između ostalog, kako se moraju stvoriti okolnosti koje će omogućiti povratak prognanih i izbjeglih osoba, jer je povratak u svoj dom jedno od temeljnih ljudskih prava i uvjet izgradnje stabilne regije.

Zaključeno je da se od vlada Hrvatske i BiH, te međunarodne zajednice zahtijeva donošenja konkretnih odluka o povratku. Sudionici okruglog stola založili su se za nastavak započete rasprave, te najavili održavanje sastanka u Sarajevu i Banja Luci. Potaknuto je i osnivanje mješovitih parlamentarnih odbora za povratak u Hrvatskoj i BiH, koji bi trebali donijeti zaje-

dničku inicijativu za povratak. Na temelju prijedloga izneseni na okruglom stolu, od Hrvatskog državnog sabora zatraženo je osnivanje radne skupine koja će sistematizirati prijedloge i izraditi detaljne zaključke, koji će se potom predati hrvatskoj Vladi, Vijeću ministara BiH, međunarodnim organizacijama i veleposlasticima.

"Povratak na svoje ognjište, temelj je stabilizacije odnosa u regiji", istaknuo je Tomčić. Podsjetio je kako je Hrvatska nakon zadnjih izbora učinila značajne pomake u rješavanju povratničkog problema, te naglasio da je spremna smjestiti sve koji se ne žele vratiti (u BiH), te da svatko ima slobodu odlučiti gdje će živjeti.

Ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske Tonino Picula istaknuo je kako pitanja prava na dom, povratak i ostanak ne smiju biti pitanja političke manipulacije, jer su to temeljna ljudska prava. Ocijenio je i kako bi dio međunarodne zajednice mogao koristiti Miloševićev režim kao izgovor da se povratak ne intenzivira. BiH je "otvorena rana" i nedovršeni projekt međunarodne zajednice, a Hrvatska će uporno pregovarati i poticati povratak kućama u BiH, zaključio je Picula.

Potpredsjednik Sabora Zdravko Tomac kritički se osvrnuo na Daytonski sporazum, naglasivši kako pet godina nakon Daytonu izbjeglice iz banjalučke regije i bosanske Posavine sve više gube prava u Hrvatskoj, a nemaju mogućnosti da ostvare svoja prava u BiH. Ocijenio je kako je nakon Daytonu situacija u BiH "zaleđena". Daytonski sporazum zreo je za političko preispitivanje, ocijenio je Tomac. Napomenuo je kako je Daytonski sporazum bio nužan da bi se zaustavio rat, te je napravljen kompromis, ali sada je situacija takva da se mora ići naprijed i poništiti rezultati etničkog čišćenja.

Banjalučki biskup Franjo Komarica istaknuo je kako očekuje konkretne rezultate i provedbu u djelo zaključaka, jer je porazna činjenica da se oni ne provode.

Pozdravljajući dogovor hrvatskog ministra vanjskih poslova i premijera srpskog entiteta u BiH Milorada Dodika o povratku, biskup Komarica je napomenuo kako su dosadašnji rezultati povratka porazni, jer se u posljednjih šest mjeseci vratilo svega 474 Hrvata u Republiku Srpsku, a u posljednje četiri godine samo 1090 Hrvata. (KTA/HINA)

SLAVLJE 100 GODINA POSTOJANJA ŽUPE U BOSANSKOM ŠAMCU

U svetoj godini Velikog jubileja 2000. godina od rođenja Isusa Krista, župa Presvetog Srca Isusova u Bosanskom Šamcu proslavila je u subotu 16. rujna 100 godina postojanja. Ova velika obljetnica odvijala se pod geslom "Srce Isusove mire i pomirenje naše" daruj nam mir! Svečanu koncelebriranu misu predvodio je mons. dr. Franjo Komarica, biskup banjalučki. Za vrijeme svete mise blagoslovljen je privremeni liturgijski

prostor - "Dvorana posljednje večere" - koji je preuređena stara dvorišna zgrada s vjeronaučnom dvoranom. Također je blagoslovljeno i zvono za ovu župu čija težina iznosi 230 kilograma. Misno slavlje pjevanjem je uljepšao crkveni zbor iz župe Vođinci kod Vinkovaca.

Župa je osnovana 1900. godine, a crkva koja je izgrađena 1925. godine u ratu 1993. je porušena. Župi su pripadala sela Prud i Zasavica. Selo Prud postaje samostalna župa 1990. godine, a selo

Zasavica sa svojom devastiranom crkvom Duha Svetoga filijala je župe Bosanski Šamac. Za vrijeme rata od 1992. do 1997. godine u župi nije bilo župnika. Od 1997. do 1999. godine župnik je dolazio povremeno i slavio svete mise na mjesnom groblju. Za Božić 1999. godine župnik se vratio za stalno i počeo s obnovom župne kuće i dvorišne zgrade. Dvorišna zgrada je obnovljena, a radovi na obnovi župne kuće su u tijeku. (KTA)

SARAJEVSKI KATEDRALNI ZBOR "JOSIP STADLER" NASTUPIO U JELAŠKAMA

Župna zajednica u Jelaškama imala je čast biti domaćinom katedralnom zboru "Josip Stadler" iz Sarajeva. Pod ravnanjem velečasnog Marka Stanušića zbor je nastupio s polifonim kompozicijama, te nakon mise još izveo par skladbi, zaključivši Handelovom "Alelujom". Mnoštvo je uživalo u prekrasnim interpretacijama svjetski poznatih majstora. Župnik je u propovijedi naglasio kako je časno i plemenito pjevati Bogu na slavu iz ljubavi, nasuprot onima koji imaju jedini cilj materijalnu dobit i osobnu karijeru. Misa nije koncert, a može se i slušajući slaviti Boga.

Svi nazočni doživjeli su duhovno osveženje i radost susreta oko Isusa Krista. Nakon misnog slavlja pjevači su imali susret sa župljanima ove povijesne župe čiji korijeni sežu čak u 16. i 17.

stoljeće. Iz Jelašaka je podrijetlom otac bosanske književnosti fra Matija Divković. Župa Jelaške je Hrvatska-katolička oaza, jer susjedne župe su udaljene jedan sat vožnje automobilom. Ukupno sedam sela sačinjava ovu župu: Borkovica, Dištica, Careva Čuprija, Stipin Han, Grgići, Maoča i Stojacići. Kroz ovaj kraj protječe rijeka Krivaja, koja je postala okupljalište turista iz okolnih gradova. Sama župna crkva je smještena na jednom proplanku, pa izgleda kao grad na gori. - Pjevači su bili oduševljeni krajolikom, netaknutom prirodom i prekrasno uređenim dvorištem, u kojem cvjeta 300 ruža.

Katedralni zbor "Josip Stadler" broji tridesetak (35) vrsnih pjevača, od kojih neki pjevaju u sarajevskom Narodnom kazalištu. Zbor djeluje od 1996. godine. U njegovom sastavu su vjernici

katolici - uglavnom Hrvati iz svih župa grada Sarajeva. Glavna zadaća im je pjevati Bogu na slavu. Voditelj zbora je velečasni Marko Stanušić. U zboru je još jedan svećenik i časna sestra. Uz sve svoje obveze nađu vremena za probe i nastupe. Jedan od pjevača ovako je rekao: "Zajedničko nam je da volimo pjevati i da nam je Bog dao sluh i glas, pa pjevamo njemu u čast".

Do danas su izdali dvije kasete duhovnih pjesama, a treća je u pripremi. Tiskali su i pjesmaricu, najbolju te vrste na hrvatskom govornom području, prikladnu za katoličke zborove. Nastupili su diljem Bosne i Hercegovine. Zapaženi su njihovi nastupi u Njemačkoj - katedrala u Kölnu, Belgiji, Nizozemskoj.

Ilja ORKIĆ

PRVI SVJETSKI KONGRES PERINATALNE MEDICINE U TUZLI

U Tuzli je od 09. do 12. rujna održan Prvi svjetski kongres perinatalne medicine uz prisutnost velikog broja poznatih svjetskih znanstvenika iz ove oblasti.

Istaknuto je, da u svijetu umire oko 600.000 žena godišnje zbog trudnoće ili trudničkih komplikacija. Skoro 97% tih bolesti može se spriječiti najosnovnijim bazičnim pretragama, kao što je mjerenje tlaka, pregled mokraće i makar jedan ultrazvučni pregled.

U Bosni i Hercegovini od 1.000 novorođenčadi umire dvanaest. Najveća smrtnost novorođenčadi

u BiH je u bihačkoj, zeničkoj i goraždanskoj regiji. U Tuzli je stanje bolje (14 promila). Slovenija sa 4,9 promila smrtnosti novorođenčadi spada u sam svjetskih vrh, dok je Hrvatska na europskom prosjeku oko 8 promila. Najnižu smrtnost ima Japan sa svega 4 promila.

Na kongresu je bilo mnogo saopćenja, znanstvenih i stručnih radova. Ovaj kongres je okupio vodeće svjetske stručnjake iz 45 zemalja, među kojima je bio i utemeljivač perinatalne medicine g. Erih Saling iz Njemačke, zatim g. Asim Kurjak

iz Zagreba, poznati svjetski stručnjak i predsjednik Svjetske asocijacije za perinatalnu medicinu.

Kongres je završio TUZLANSKOM DEKLARACIJOM, koja je pozvala sve autoritete i sve ljude dobre volje da pomognu u sprječavanju velike smrtnosti majki i novorođenčadi.

Organizacija ovog kongresa je bila povjerena Univerzitetском kliničkom centru u Tuzli - Ginekološkoj akušerskoj klinici, na čelu s načelnikom g. doc. dr. Zlatanom Fatušićem, koji je i predsjednik Udruženja perinatologa BiH.

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO NAPREDAK TUZLA, NA TEMELJU PRAVILNIKA FONDA ZA STIPENDIRANJE I POTPORU ĐACIMA I STUDENTIMA RASPIŠUJE

NATJEČAJ

za stipendiranje i potporu đacima i studentima u školskoj 2000./2001. godini.

Pravo na natječaj imaju đaci i studenti s visokim uspjehom ostvarenim u prethodnoj godini školovanja. Osim uspjeha u školovanju prema Pravilniku fonda za stipendiranje, posebno se vrednuje materijalno stanje kandidata prijavljenih na natječaj kao i tip visokoškolske ustanove, te posebni kriteriji određeni Pravilnikom fonda za stipendiranje i potporu đacima i studentima HKD "Napredak" iz Tuzle.

Kandidati za natječaj dužni su priložiti slijedeće dokumente:

- molbu s kratkim životopisom
- jednu fotografiju
- potvrdu o upisu u slijedeću školsku godinu
- popunjen natječajni formular HKD Napredak.

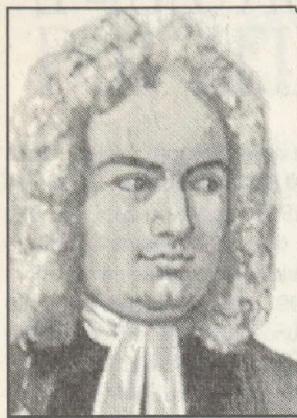
Natječaj je otvoren od 5. - 25. listopada 2000. godine.

Upravni odbor, po svršetku natječaja, odlučuje koliki će biti broj stipendista po tipu škole ili visokoškolske ustanove.

Prijave za natječaj predaju se na adresu: HKD Napredak (Fond za stipendiranje), Kazan mahala 2, Tuzla.

Informacije se mogu dobiti na telefon: 035 237-171.

ZAKON PAUKOVE MREŽE

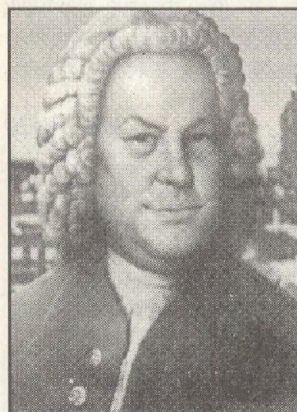
"Otac" "Guliverovih putovanja", književnik Jonathan Swift u svim svojim djelima napadao je i ras-krinkavao svu podlost i pokvarenost društva na početku 18. stoljeća.

Tako je i u "Guliverovim putovanjima" koje se čini kao jedna draga i milozvučna priča, on zapravo napada čovjeka prikazujući ga kao sasvim maleno, sitno stvorenje s puno nedostataka.

Jednom je zamalo završio u zatvoru kad je polemizirao sa šefom lokalne policije u nekom gradiću. Policajac mu je uporno govorio kako su zakoni jednaki za sve i tako se i primjenjuju, našto mu je ogorčen Swift odgovorio:

"Govorite gluposti, jer tako morate da bi sačuvali službu, ali i sami znadete: Zakoni su poput paukovih mreža - mogu uhvatiti samo male mušice, ali ose i stršljeni uvijek se izvuku!"

NAOPAČKE

Jedan od najslavnijih i najplodnosnijih skladatelja ozbiljne glazbe, Johann Sebastian Bach, majstor preludija i fuga, svoje bogato znanje i iskustvo prenosio je na svoje brojne učenike.

Jednog dana dugo i uporno pokušavao je odgonetnuti kompoziciju jednog mladog autora. No, iz glasovira su izlazili nekakvi čudni, uhu nepodnošljivi tonovi. Jedan učenik, koji je htio "ispasti važan", upita majstora:

"Oprostite, maestro, da niste možda note okrenuli naopačke?"

"I to sam već pokušao, mladiću, ali tako je još gore!"

MRTVA PUBLIKA

Veliki njemački kompozitor, autor brojnih opera zasnovanih uglavnom na staroger-manskim mitovima i junacima, Richard Wagner (1813.-1883.), često je znao ugostiti mla-

de talentirane glazbenike i kompozitore i s njima popričati o njihovim djelima.

No, jednom mu je nekoliko dana zaredom dosađivao neki posve mladi glazbenik, moleći ga da pogleda njegovu kompoziciju nazvanu bombastično - "Mrtvima". Na kraju je Wagner popustio, pregledao uradak i pozvao mladića.

"Znate, mladi gospodine, reći ću vam otvoreno. Vaše djelo, u to sam posve siguran, doživjet će veliki uspjeh samo pod jednim uvjetom: Ako se izvede pred onima kojima je namijenjeno!"

LAKO JE BOGATIMA BITI POŠTEN

Francuski spisatelj Alexandre Dumas (sin) (1824.-1895.) bio je dosta pravičan čovjek i nije volio "preseravanja onih koji imaju, nad onima koji nemaju", kako bi uvijek govorio pred nekolicinom svojih najvjernijih prijatelja.

Nakon jedne obilate večere na koju je morao ići iako mu se nije išlo, u salonu je jedna grupica istomišljenika vodila žučno razgovor o ponašanju i vladanju. Jedan od njih bio je najglasniji: "Da, gospodo, činjenica je i istina, da ljudi bez novca i doma uglavnom krše pravila i principe pravilnog i poštenog vladanja".

Ne mogavši to više slušati, Dumas im reče: "Što vi zapravo hoćete, gospodo? Trebalo bi vam biti jasno da je punoj vreći lako stajati, a znamo što se zbiva s praznom!"

Svi su zašutjeli i razišli se.

VOZAČ SVE ZNA

Bivši američki predsjednik, a prije toga general i zapovjednik savezničkih snaga u 2. svjetskom ratu. Dwight David Eisenhower vrlo je cijenio i uvažavao svog vozača Georgea. Kada su za to doznali ostali, često su znali upitati Georgea: "Hajde, reci nam, ti si dobar s generalom pa sigurno znaš - kad će završiti rat?"

"Ja to zaista ne znam, ali čim mi general nešto bude rekao, ja ću vas odmah obavijestiti".

Nakon desetak dana pojavi se George među prijateljima.

"Gospodo, sada ću vam priopćiti nešto vrlo važno...". I tu napravi pauzu.

"Hajde, brzo nam reci", navaljivali su.

"Eto, jutros kad sam ustao iz kreveta pozvao me general i upitao: "George, što mislite kad će ovaj prokleti rat već jednom konačno završiti?"

UKAZ O VJETROVIMA

Rimski car Klaudije poznat je u povijesti ponajprije po svojoj prvoj ženi Mesalini, raskalašenici i razvratnici, koja je puno utjecala na poteze i postupke svog supruga pa tako neizravno i na svu vlast u Carstvu. Sam Klaudije često je govorio: "Ego Claudius imperator et deus et uxor mea Messalina" ("Ja, Klaudije car i bog i žena moja Mesalina").

Manje je poznato da je Klaudije bio vrlo obrazovan čovjek, puno je čitao i vjerovao je svim novima saznanjima.

Izdao je poseban carski ukaz kojim je ozakonio da svi uzvanici na najsvečanijim gozbama i prijemima slobodno i glasno mogu puštati - vjetrove. On sam s tim nije nikad imao probleme, unatoč obilnim količinama jela i pića koje je svakodnevno uzimao. Ukaz je donio kad je doznao da je na jednom njegovom prijemu pozlilo jednom starom senatoru koji se zbog pristojnosti prema caru i drugim uzvanicima, satima se sustezao ispustiti vjetrove koji su mu se nakupili u crijevima.

VOJNICI BABYSITTERI

Vladar Monaka knez Rainier, često je sa svojom prelijepom (pokojnom) suprugom, bivšom filmskom glumicom Grace Kelly, običavao šetati svojom kneževinom u pratnji osiguranja iz redova malobrojne monaške vojske.

Jednog dana primijetio je da u njegovoj blizini nema niti jednog vojnika. Odmah je pozvao svog ministra obrane i ljutito ga upitao:

"Što se događa? Ne vidim da itko brine o sigurnosti moje supruge i mene? Gdje su vojnici?"

Ministar je odmah objasnio o čemu se radi.

"Vaše Veličanstvo, vi zahtijevate da se brojno osiguranje uvijek brine o sigurnosti vaše djece, a zahtijevate i da vaša palača bude besprijeorno čista. Vidite, u ovom trenutku polovica vojnika i časnika mete dvorište vaše rezidencije, a druga polovica otišla je s vašom djecom u šetnju!"

FENIKS

- U stara vremena debljina je bila u modi. Debele žene i muškarci smatrani su uzorima ljepote. Tako i kod starih Slavena, riječ krasota prvobitno je označavala debljinu.

- U 1. svjetskom ratu protivničke strane često su prisluškivale telefonske razgovore. Kako bi doskočili neprijatelju, Amerikanci su među veziste uvrstili pripadnike indijanskog plemena Navajo čiji jezik nitko nije mogao razumjeti, pa ni neprijatelj.

TIHO, TIHO DOLAZI NAM JESEN

Čini li se i vama da je vrijeme oopet nekako požurilo i da je jesen stigla prerano? Jer, nije tome tako davno kad smo puni predsjedjenog elana pozdravili prvi dan proljeća, radosni što priroda, nakon dugih zimskih mjeseci, ponovno nudi obećavajuće zelene pupove, mladu travu i sve ono što je u našoj svijesti čvrsto i neporecivo povezano s buđenjem novog života, početkom i svakako nadom. Nasuprot tome, jesen je izvjesnost, doba kad se već sve zna i kad su očekivanja svedena na najmanju mjeru, a njezin prvi dan samo je najava skorog kraja jer velik kotač mjena samo što nije prešao puni krug.

Možemo, posve prozaično i matematički točno, svoditi račune; na kraju krajeva, kako smo sijali, tako ćemo i žeti. Romantičniji se mogu prepustiti

plimnom valu jesenske sjete pa lamentirati o prolaznosti, smislu i besmislu; ruku na srce, ima li za koga bolje inspiracije nego što je uvelo, smežurano lišće nekog kišovitoj jesenskog dana.

Slikarsko će oko uživati u bogatstvu jesenskih tonova, punih i toplih, jer priroda umire raskošno i bez suzdržavanja, a paleta je u zenitu.

Košare pune jabuka i šljiva, zrele dunje, zimnica uredno složena u smočnici, berba u vinogradu, kestenjar na ulici - sve to miriše na jesen. Baš kao i zvuk piljenja drva "gospoja zelja i krumpira", dovikivanje berača po klijetima, svadbena zvona u ritmu tradicije - prava jesenska simfonija, istodobno i dur i mol, sjeta i pučka radost...

OSTAVLJANJE PLODOVA ZA ZIMU IZ NAŠEG VRTA

Prema svemu onome čemu se posveti mnogo vremena, ljubavi i truda, obično se ima sasvim poseban odnos. To važi i za dobro i lijepo urađen vrt i sve što je u njemu sijano, sađeno, zalijevano i brižljivo nadgledano tijekom razvoja. Kada plodovi sazru, vrtlar je nagrađen za svoj trud oko njih. Ako usjeve ošteti suša, tuča ili jesenska kiša, a bude nedovoljno sunca, prinosi mogu biti nešto manji, ali će ipak pridonijeti vrtlaru još veću radost.

Za kvalitet povrća, bobičastog i drugog voća veoma je važno vrijeme skupljanja i ostavljanja. Suviše rano obrani proizvodi nisu dovoljno ukusni i sadrže manje vitamina, mineralnih materija i šećera. Samo nekoliko sunčanih dana može sve to popraviti. Pri ostavljanju proizvoda za zimu treba paziti da se ne oštete. Oštećene proizvode treba što prije uporišiti, kako bi se spriječilo daljnje propadanje. Krastavci su zeleni, a glatki. Krumpir se vadi kada se biljke počnu sušiti. Bijeli luk je zrelo.

I doba dana, kao i dani povoljni za određene vrste povrća, važni su za kvalitet i dobro održavanje proizvoda preko zime. Salata ima najveću vrijednost ako se odsječe ujutro još pokrivena rosom. Po suhom vremenu treba brati bilje, jagode, grah, paradajz i krastavce. Beru se prije podne, a, ako to nije moguće, onda predvečer.

Za zdravu ishranu najkvalitetniji su svježi proizvodi koji se svježi donose iz vrta i odmah upotrebljavaju. Za zadovoljavanje svojih potreba preko zime nastoje da svoje proizvode sačuvate na način koji će im u najmanjoj mjeri oštetiti vitaminsku vrijednost, ukus i aromu.

ZA OSTAVLJANJE PROIZVODA IZ VLASTITOG VRTA KORISTI SE PET NAČINA:

1. Kad god je to, s obzirom na klimu moguće, povrće treba ostaviti na gredicama i otuda ga uzimati po potrebi.
2. Drugi dobar način jeste da se proizvodi sklone od mraza u podrumu, na pripremljenu toplu gredicu ili u takozvani klimatski sanduk napolju.
3. Duboko zamrznuti proizvodi sačuvati će se u zamrzivaču.

4. Povrće se može ostaviti kao klasična zimnica, ukuhavanjem ili steriliziranjem u teglama.
5. Proizvodi se mogu osušiti.

Kad je riječ o povrću koje se može ostaviti na gredicama, treba voditi računa o lokalnim zimskim uvjetima, naročito u najnižim zimskim temperaturama. Ponegdje se napolju mogu ostaviti zimska vrsta kelja, poriluk, celer, mrkva. Treba ih zaštititi nasipanjem zemlje, a po potrebi lišćem i plastičnom folijom.

Najbolja temperatura u podrumu na kojoj će se održati kvalitet proizvoda iznosi zimi između +1 i +4 stupnja C. Vлага treba biti 75 do 90%. Zato je u podrumu najpogodnije tlo od nabijene zemlje. Ako je zrak suh, zimnicu treba pokriti plastičnom folijom da bi se što manje isušila.

Krumpir će sačuvati svoj kvalitet sve dok ne proklija. Krumpir treba svakog tjedna rukama dobro promiješati jer se promjenom položaja klijanje usporava.

Korjenaste vrste povrća: mrkva, cikla, repa, cma, rotkva i drugo ostat će svježe ako se zakopaju u

vlažan pijesak. Prije ostavljanja ne treba ih prati jer će početi trunuti.

Ako nemate odgovarajući podrum, morat ćete čuvati napolju. U zemlju u vrtu ukopajte takozvani klimatski sanduk od eternita ili stiropora. Na gornjem dijelu treba imati prorez za zrak. Povrće treba razdijeliti po manjim korpama ili sandučićima, a zatim poredati u veliki klimatski sanduk. Za voće treba imati poseban sanduk, jer ono nepovoljno djeluje na ukus povrća. Sanduk treba pokriti i zaštititi zbog vlage i miševa.

Topla gredica u vrtu također je pogodna za čuvanje proizvoda, ako se iznutra dobro izolira od hladnoće. Važno je spriječiti da hranu ne nagrizaju miševi i da je kiša ili snijeg ne kvasi.

Duboko zamrzavanje graška, graha, karfiola, malina i drugog, bolje je od klasičnog ukuhavanja, odnosno stavljanja u tegle. Zamrzavanjem se očuva više hranjivih materija nego raznim toplim postupcima sterilizacije. Sve što se zamrzava treba zamrznuti bez dodavanja šećera.

Sve što može ostati svježe ne treba konzervirati, jer se najbolje materije gube pod djelovanjem toplote.

Ukiselite dosta kupusa. Između slojeva nabijenog i posoljenog kupusa pospite razne mirišljave i ljekovite trave, naročito kim i bobice kleke. Kiseo kupus, pogotovo prijesan, zimi je najzdravija hrana zbog vitamina i minerala koje sadrži.

Pojedini proizvodi se mogu osušiti i spremati za zimu. Crni i bijeli luk treba isplesti u vijence. Vijence objesiti u suh podrum ili na tavan.

Osušiti i dovoljno mirišljavih trava i drugog bilja za upotrebu u kuhinji.

GINEKOLOŠKO SAVJETOVALIŠTE "MEDIC"

Prof. dr. Nisveta Alispahić
specijalista za ginekologiju i akušerstvo

U Ginekološkom savjetovalištu "Medic" prof. dr. Nisveta Alispahić možete obaviti: ginekološki pregled, kontrolu trudnoće, ispitivanje i liječenje neplodnosti, dijagnostiku (ultrazvuk, PAPA, kolposkopija, spermogram, test na trudnoću, pregled vaginalnog sekreta).

Ginekološko savjetovalište radi ponedjeljkom srijedom i petkom, od 9 do 12 i 17 do 19 sati, a subotom od 9 do 13 sati.

Na telefone

090 - 149 - 514 i 217-927

možete zakazati posebno vrijeme samo za vas.

Tuzla, Batva, Ive Andrića br. 11.

SRCE

* Kardiovaskularne bolesti - ubojice broj jedan. Mit ili stvarnost?

* Kod nas uzrokuju smrt 52 posto ukupno umrlih ljudi!

Svako dijete koje se rodi u novom tisućljeću ima pravo da do dobi od 65 godina živi bez bilo koje kardiovaskularne bolesti. To je, dakako, ideal kojem vlade svih zemalja svijeta i nacionalni zdravstveni sustavi moraju težiti. A da bi se postigao ovaj zdravstveni cilj za buduće generacije, i da bi se potaknulo zdravstveno prosvjećivanje sadašnje generacije, Svjetska kardiološka federacija inicirala je globalnu akciju prevencije kardiovaskularnih bolesti. U cijelom svijetu, ove godine prvi put, **24. rujna obilježen je Svjetski dan srca.**

Bolest od koje umire svaki drugi čovjek

Kardiovaskularne bolesti golem su javno zdravstveni problem, jer su to bolesti koje praktički poprimaju epidemijske razmjere. Puno smo puta čuli konstataciju kardiovaskularne bolesti - ubojica broj 1'. Je li to mit ili stvarnost?

Kardiovaskularne bolesti uzrokuju smrt 4 milijuna ljudi svake godine u Europi, što je 48 posto svih smrti. Dakle, to su bolesti od kojih umire svaki drugi čovjek. Kardiovaskularne bolesti glavni su uzrok i rane smrti, zatim glavni su uzrok smrti žena u svim europskim zemljama, te glavni uzrok smrti muškaraca, također, u svim europskim zemljama s iznimkom Francuske.

Kako bolest nastaje?

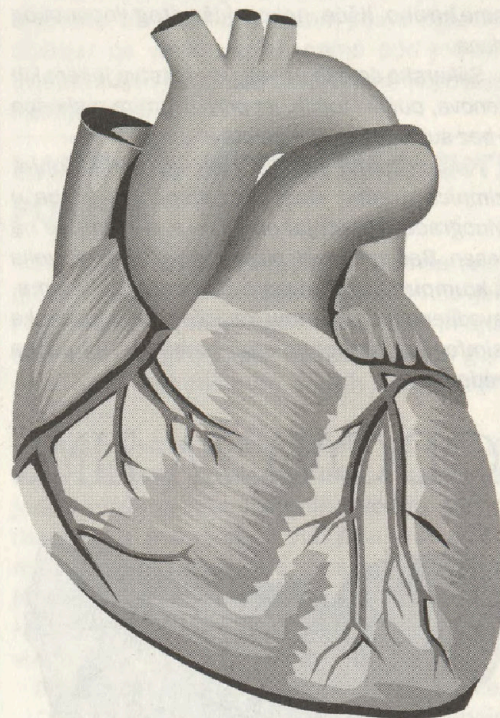
Koronarna bolest na jednak način nastaje i razvija se u oba spola: masne naslage - ateromi - suze promjer koronarnih arterija koje dovode krv u srčani mišić, zbog čega slabi njihova funkcija. Ateromi na koronarnim arterijama lako puknu pa na tom mjestu nastaje ugrušak. On može potpuno prekinuti dotok krvi koronarnom arterijom u pojedine dijelove srčanog mišića, izazivajući time srčani udar (infarkt srca).

"Ženski" i "muški" simptomi

Koronarna bolest može u žena proći neprimijećena jer one, prema tvrdnjama nekih stručnjaka, osjećaju drukčije simptome nego muškarci. Na što, dakle, treba obratiti pozornost?

Žene

- Stezanje u prsima (koje se može širiti uz lijevu ruku ili prema donjoj čeljusti, vratu i obrazu)
- Izrazita tjeskoba ili jaki umor
- Otečene noge i gležnjevi
- Otežano disanje
- Lupanje srca ili hladan znoj
- Gubitak apetita
- Mučnina ili vrtoglavica
- Bol u gornjem dijelu trbuha ili u leđima

Muškarci

- Jaka bol u prsima (koja se često širi preko ramena i niz ruku)
- Pretjerano znojenje hladnim znojem
- Mučnina
- Zadah ("nedostatak zraka")
- Iznenadni ubrzani rad srca

Ako mislite da netko upravo doživljava srčani napad, bez oklijevanja nazovite hitnu pomoć. Navedite bolesnika da u međuvremenu žvače aspirin (osim ako nije alergičan na njega) jer to može pomoći da se smanji oštećenje srca izazvano srčanim napadom.

I blagi simptomi - mogu navijestiti početak infarkta srca. Posebno valja obratiti pažnju na osjećaj težine ili bol u prsima. Prolazi li u mirovanju a pojačava se pri naporu, upozorava vas na mogući infarkt srca koji se može spriječiti pravodobnom stručnom pomoći. Slušajte svoje tijelo kad vam pokušava nešto reći, oslušajte svoje srce i ne čekajte da bol postane jaka.

Ključ za zdravo srce

Jedite manje životinjske masti - Hrana s mnogo zasićene masti životinjskog podrijetla povišuje razinu kolesterola u krvi i dovodi do ateroskleroze. Životinjske masti (maslac, vrhnje, punomasni sir) te crveno meso, slaninu, svinjsku mast, paštete, jaja i sličnu hranu zamijenite bijelim mesom peradi, maslinovim uljem i većim količinama ribe.

Prestanite pušiti - Dim cigarete prisiljava srce na pojačan rad, steže krvne žile, uklanja kisik iz krvi i oštećuje stijenke žila, čime pridonosi bržem začepljenju koronarnih, ali i drugih arterija aterosklerotičnim naslagama.

Alkohol pijte vrlo umjereno - Istraživanja pokazuju da jedna čašica žestokog pića ili čaša vina dnevno čak donekle smanjuje rizik obolijevanja od koronarne bolesti srca. No, nedvojbeno je dokazano da veća količina povećava rizik. Stoga, ako pijete alkohol, pijte vrlo umjereno.

Jedite voće i povrće - Ispitivanja pokazuju da povećan unos voća i povrća - najmanje pet obroka dnevno - štiti od koronarne bolesti. Pri tome obrok znači jedna jabuka ili kruška ili pak jedna šalica borovnica, ribiza i sl.

Jedite zob i zobenu kašu - Pokazalo se da te namirnice donekle snižuju razinu kolesterola u krvi i time štite krvne žile.

Održavajte normalnu tjelesnu težinu - Što više suvišnih kilograma nosite, to napornije vaše srce mora raditi. Pretilost također povećava rizik obolijevanja od šećerne bolesti, koja pak znatno povećava rizik za koronarnu bolest.

Smanjite unos soli - Sol povišuje krvni tlak, što povećava opterećenje srca, a i rizik od ateroskleroze.

Smanjite razine stresa - Stres podiže krvni tlak i srčani puls. Naučite kako se opustiti.

Redovito vježbajte - Tjelovježba jača srce, potiče krvotok, snižuje krvni tlak, smanjuje sklonost zgrušavanja krvi i nastanka ugrušaka te podiže razinu zaštitnog HDL-kolesterola u krvi. Stoga najmanje svaki drugi dan treba vježbati po 30-45 minuta dok se ne zadišete (trčanje, plivanje, bicikl...). Rjeđe i kraće vježbanje nema puno smisla.

Upoznajte svoje rizike - Ako su se u vašoj obitelji javljali koronarna bolest, infarkt srca ili moždani udar prije 50. godina života, ili visoki kolesterol i povišeni krvni tlak, vjerojatno ste u rizičnoj skupini. Obavijestite o tome svog liječnika i redovito mjerite krvni tlak i razinu kolesterola u krvi.

"Tihi" infarkt

Statistike otkrivaju da su žene sklonije "tihim" srčanim udarima koji ne izazivaju bol ni druge tipične simptome. Takvu se vrst infarkta obično može otkriti tek uz pomoć elektrokardiograma (EKG), na kojem će se vidjeti promjene koje ukazuju da ste doživjeli infarkt. Dakle, možda neće biti sljedećeg, težeg srčanog napada.

Također, postoje jasni dokazi da su među ljudima s povećanim rizikom razvoja koronarne bolesti (pušači, dijabetičari, ljudi s povišenim krvnim tlakom te oni kojima su bliski rođaci umrli naglom smrću u 50-tim godinama života) žene ugroženije od muškaraca. Veća je i vjerojatnost da će žena umrijeti nakon prvog infarkta srca. Nije jasno zašto je to tako, premda je najlogičnije objašnjenje da su, u prosjeku, žene starije od muškaraca kad dožive prvi infarkt pa stoga i osjetljivije, a i obraćaju manje pozornosti na rizike jer je uvriježeno krivo mišljenje da "žene teže dožive infarkt".

IN MEMORIAM

SJEĆANJE

IVO PETROVIĆ
02. 10. 1991.
- 02. 10. 2000.

S ljubavlju i poštovanjem
Marica, Tea, Gabriela, Ivona,
Ivo i Jure

OBAVIJEST O SMRTI

Duboko potreseni bolom javljamo svim rođacima prijateljima i znancima žalosnu vijest, da nam je

KATA (rod. ČOLIĆ) TADIĆ
iz ŠIKARE

umrla nakon duže bolesti u 80. godini života i sahranjena je 20. rujna 2000. godine na groblju u Ljepunicama.

Počivala u miru Božjem!

TUGUJUĆI: sinovi Tadija i Srećko, kćerke Zora, Anka, Slavica, Štefica i Marica, unučad, snahe, zetovi, brat Ivo, sestre Mara, Delfa, s Anela, te ostala rodbina i prijatelji.

ZAHVALA

Iskreno zahvaljujemo rodbini, prijateljima i znancima, posebno fra Petru Matanoviću, gvardijanu i fra Franji Martinoviću, župniku, na toplim riječima utjehe, lijepom cvijeću i dostojanstvenom ispraćaju na vječni počinak naše majke i sestre.

Zahvalna i ožalošćena obitelj

TUŽNO SJEĆANJE

Na voljenu majku, baku, prababu, svekrvu i punicu

TADIĆ (rod. PAVELIĆ)
MARIJA udova ANTE

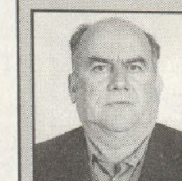
05. rujna 1999.
05. rujna 2000.

S ljubavlju i poštovanjem
čuvamo uspomenu na tebe.
TVOJI NAJMILIJU

TUŽNO SJEĆANJE

DŽINIĆ (rod. PEJIĆ) ANA
03. 10. 1999.
- 03. 10. 2000.

DŽINIĆ STJEPAN

02. 05. 1986.
- 03. 10. 2000.

Uživajte u Božjem kraljevstvu, onako kako smo mi uživali u vašem zagrljaju.

Vječno ćete živjeti u našim srcima.
TVOJI: Mijo, Radojka i Nada.

TUŽNO SJEĆANJE

VEDRANA KNEŽEVIĆ
15. 10. 1999. - 15. 10. 2000.

Ne možemo se pomiriti s tim da je uvenuo cvijet jedne tako poletne mladosti i da se ugasio čaroban sjaj u dragim očima.

Vječno ćeš živjeti u našim srcima. Mi ćemo čuvati drage uspomene i beskraju ljubav prema tebi.

TVOJI NAJMILIJU: mama, tata, sestre Manda i Vikica sa obitelji.

Draga Vedro vrijeme prolazi, ali sjećanje na tebe ne blijedi. Tvoj osmijeh i prijateljstvo živjet će sa mnom vječno.

TVOJA PRIJATELJICA SEKA

Zanimljivosti

- Najmarljiviji graditelj među sisavcima, dabar, ne voli raditi nepotrebne poslove. Ukoliko je mjesto na kojem se nalazi stablo koje treba i srušiti za gradnju njegovih brana isuviše udaljeno, on do "gradilišta" prokopa kanal kroz kojeg ga onda transportira vodom do mjesta gradnje.
- Postojbina sarme (mljeveno meso omotano listom kiselog kupusa ili loze), jest Perzija. K nama je dospjela posredstvom turskih osvajača što govori i sam naziv: Sarmak - turski: uvijati, omotavati.
- Običaj kupovanja nevjesta raširen je još i danas kod nekih primitivnih naroda na Kamčakti, u Zapadnoj Africi, sjevernoj Aziji i u Patagoniji. Mladoženja ne "plaća" svoju buduću suprugu novcem, već mora kod budućeg tasta odraditi besplatno od

jedne do četiri godine. Sve ovisi o materijalnom stanju nevjeste, o njezinoj radnoj sposobnosti, godinama starosti i naravno - o ljepoti.

• Prvi čovjek koji je poletio u svemir, ruski astronaut Jurij A. Gagarin, bio je visok samo 164 centimetara, a najdraži pisac bio mu je naš nobelovac Ivo Andrić.

• Nenadmašni američki pjevač i skladatelj Bob Dylan obožavao je (na početku karijere) tadašnju rock zvijezdu Little Richarda, pa je nosio frizuru poput njega, a prvu pjesmu (baladu) koju je uopće napisao i objavio, posvetio je slavnoj francuskoj filmskoj glumici Brigitte Bardot.

• Najtraženija, najtraženija i najprodavanija enciklopedija u Hrvata jest dječja enciklopedija "Svijet oko nas" koja je u devet izdanja tiskana u 500 tisuća primjeraka.

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO NAPREDAK, NA TEMELJU PRAVILNIKA FONDA ZA STIPENDIRANJE I POTPORU DACIMA I STUDENTIMA "I. ANDRIĆ - V. PRELOG" RASPIŠUJE

NATJEČAJ

za stipendiranje i potporu studentima u školskoj 2000./2001. godini

Pravo na natječaj imaju studenti s visokim uspjehom ostvarenim u prethodnoj godini školovanja. Osim uspjeha u školovanju prema Pravilniku Fonda za stipendiranje, posebno se vrednuje materijalno stanje kandidata prijavljenih na natječaj kao i tip visokoškolske ustanove.

Kandidati za natječaj dužni su priložiti sljedeće dokumente:

- molbu s kratkim životopisom
- jednu fotografiju
- uvjerenje o uspjehu u prethodnoj godini školovanja
- potvrdu o upisu u sljedeću školsku godinu
- popunjen natječajni formular HKD Napredak

Natječaj je otvoren od 15. rujna 2000. godine do 15. listopada 2000. godine

Upravni odbor, po svršetku natječaja, odlučuje koliki će biti broj stipendista po tipu škole ili visokoškolske ustanove.

Prijave za natječaj predaju se na adresu:

Napretkov Fond za stipendiranje, Titova 56, 71000 Sarajevo.

Informacije se mogu dobiti na telefone: ++387 33 447 223

Prednost za dobivanje stipendije ili potpore u tekućoj 2000./2001. školskoj godini imaju kandidati koji su u protekloj godini imali stipendiju ili potporu a ostvarili su visoke rezultate u protekloj 1999./2000. godini.

DRUŠTVO "HRVATSKI DOM" TUZLA UDRUGA "HRVATSKA ŽENA" TUZLA

OGLAS

PRI DRUŠTVU "HRVATSKI DOM", ODNOSNO UDRUZI "HRVATSKA ŽENA", VRŠIMO UPIS NA OBUKU PLESA I IGARA ZA MLAĐI I SREDNJI UZRAST, KAO I OBUKU PREDŠKOLSKOG UZRASTA - POD NAZIVOM "IGRAONICA - RADIO-NICA".

MOLIMO SVU ZAINTERESIRANU DJECU I OMLADINU DA SE PRIJAVE U PROSTORIJE HRVATSKOG DOMA, SVAKIM RADNIM DANOM OD 9,00 DO 16,00 SATI.

SKANDINAVKA

AUTOR: ROBERT STRAUS	VRLO ČUDAN, IZUZETAN	ŠUMSKA KREDA	RADNICI GRADJEVNE STRUKE	UPRKOS SVEMU	SREDIŠTE VRTNJE	OBJEKT OD NASUTE ZEMLJE	OKRUGLO SLOVO	KOPITAR SRODAN KONJU	DRUGE, OSTALE	MNOŠTVO PTICA	ELEMENT ASTATIN	TIP CITROENA	HRVATSKI BLAZENIK, KANONIZIRAN 1995. GOD.	PRVI VOKAL	EGIPATSKI BOG SUNCA	NEKAD MOĆAN INDIJANSKI NAROD	KOJI NE OSJEĆA SREĆU
IZGLED CRTE LICA																	
KRIVULJA OVALNOG OBLIKA						PROKLETSTVO ŽENSKO IME								ANICA U PRIMORJU RIJEKA U ITALIJI			
UFANJE, UZDANICA					GRAD U MAĐZARSKOJ CJelokup- nost			VRSTA GLAZBALA DIO TUJELA							KONJSKA SILA ULIČICA U DALMACIJI		
KRAT. ZA "OPSEG"		AKTIVNOST NAČIN PONAŠANJA						POKAZNA ZAMJENICA VRSTA MAJMUHA				STARO IME KORCULE KINESKO MUŠKO IME					
MARLJIVOST				HRAPAVA, GRUBA GOVORNICI				ŽENSKO IME KRAT. ZA LESOTO								ENERGIJA SIEVERNI JELEN	
ENGLJSKI KNJEZNIK THOMAS STEARNS						GRAD U BAVARSKOJ NORVEŠKA					NIŽI KLERIK VISINA						
SASTAVNI VEZNIK			RURSAK NADZORNIK U MUZEJU (MN)					ŽIVO BIĆE						VRSTA PAPICE OKRUTAN			
DIVLJA STEPSKA OVCA																KRAT. ZA VIJETNAM OTROVNI ALKALOID	
OTOK U JAVANSKOM MORU						UŠKOPLE- NICI											VRSTA SIRA
ŠESTI TON GLAZBENE LIJESTICE		VOČNI NAPITAK VRSTA PUZA															
AMERIČKI GLODAVAČ, NUTRIJA																RADIUS MALA RIBARSKA MREŽA	
GRAD U PORTUGALU																	
TRKAČI NA KRATKE STAZE																	
SKANDINAV. AVIO KOMPANIJA				TEMPO BILJKA MILOGLAD													
POGLAVAR NEKIH SAMOSTANA							GORA U BUGARSKOJ	PRVO SLOVO ABECED	NAG, NEODJEVEN	GLAZBENA DRAMA	RADIONICA SODA-VODE	UZ, TIK	OTOK U ALEUTIMA	SLUČAJNO SE POJAVITI			
ELEMENT RADIJ			RUJANSKI BLAGAN BDM. UGLED											OGANJ (LAT.) STRAŠILA			
IZBACIVATI IKRU								POPUSTLJIVI VRSTA LIKERA								CENTURJI BOLEST VINOVE LOZE	
RIMSKI BROJ: 900		PROPELER RIMSKI BOG LJUBAVI							ZAKON (LAT.) GRAD U GRČKOJ				GLUMA (SPAN.) KEMIJSKI SPOJ				NAJFINIJI SLOJ SALA
PUŠČANO ZRNO					TINKTURA ZA APETIT ABLATIV					STUPE INDUSTRIJ. TRG. PODUZEĆE						FRANCUSKA KUČAC SLIČAN PČELI	
RIMSKI NAZIV LJUBLJANE						OBRI ANTUN NALIS					HIDROKLORID ZEMLIŠNA MJERA						
CIGANIN						VODA STAJAJUĆA "AMPER"				SEOSKA PODRUČJA TONA				STARO IME OTOKA VISA URAN			
NESTVARNOST											AKONTACIJA						

Hrvatski Glasnik

Glasilo
Hrvatskog kulturnog društva
"Napredak" Župe Soli
List za kulturu i društvena
pitanja

Osnivač i izdavač: HKD Napredak • Ravnatelj: Petar Matanović • Glavni i odgovorni urednik: Juraj Novosel
• Lektor: Marica Petrović • Uredništvo: Petar Matanović, Juraj Novosel, Marica Petrović, Romeo Knežević,
Martin Antunović, dr. Miroslav Petrović, Zvonko Bosankić • Adresa: Tuzla, Kazan mahala 2 Tel/fax: 075-237-171
• Kompjutorska priprema i tisak: "PrintCom" D.O.O. Grafički inženjering Tuzla • Račun: ZZPP Tuzla: 12200-
678-34618 - HKD Napredak - za Glasnik • List je upisan u evidenciju javnih glasila u Republičkom komitetu za
informacije pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993. • Na temelju Mišljenja Ministarstva obrazovanja, nauke,
kulture i sporta TPŽ broj 10/1-483-9/98., list Hrvatski glasnik je javno glasilo, te prema članku 19. točka 13. Zakona
o porezu na promet proizvoda i usluga - ne plaća porez. • Cijena za inozemstvo 3 DEM • List izlazi mjesečno •
Tekstovi i fotografije se ne vraćaju

štampa HEIDELBERG
repro speedmaster
SCREEN scanner
osvjetljivač
osvjetljavanje
do B2 formata
mogućnošću max.
formata 50x100cm

§ FIDUCIA

DRUŠTVO JEDNOG LICA ZA PRUŽANJE POSLOVNIH USLUGA
STRUČNI I KONSULTATIVNI POSLOVI
VEZANI ZA OSNIVANJE I RAD PODUZEĆA
RUDARSKA 72 • TEL.: 282 - 549

Kodak EXPRESS FOTO COLOR ŽUNIC

EXPRESS color laboratorij

Laboratorij 1, Tuzla, Džafer Mahala br. 46, Tel. 34-364

Laboratorij 2, Tuzla, Korzo, Tel. 075/235-899

Laboratorij 3, Tešanj

Laboratorij 4, Gračanica

S nama Vaše uspomene
nikad ne blijede!

Kodak EXPRESS

Gospodarska BANKA

Sarajevo

Direkcija:
71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
Tel.: 387 71 207-023, 207-022
Fax: 387 71 444-605

Poslovnica:
71000 SARAJEVO, M. Tita 56
Tel.: 387 71 203-910
Fax.: 387 71 442-959

NAPREDAK OSIGURANJE d.d. SARAJEVO

POSLOVNA JEDINICA TUZLA

SVE VAŠE BRIGE PODIJELITE S POLICOM
NAPREDAK OSIGURANJA

Tuzla, Bulevar 15. maja b.b.
Tel./fax: ++387 75 282 227

Pivara Tuzla

Nek Vam je u kući
sve zdravo i živo
nazdravlje i s čejfom pijte
Tuzlansko pivo

Sa jednog izvora
za cijelu porodicu

Osnovan 1992.godine
I ♥ FM RADIO
Kameleon
102.7 MHz

(++387-75) BOSNIA & HERZEGOVINA, TUZLA

Marketing: 250-261, 250-262, 250263 http://www.kameleon.deltacom.ba
Centrala: 250-055 (tel/fax) radio.kameleon@deltacom.ba

*ključ
uspjeha*

tuzlanska banka d.d.

Javno komunalno preduzeće
CENTRALNO GRIJANJE

TUZLA

Ull. Krećanska broj 1

75000 Tuzla

Bosna i Hercegovina

Tel: ++387 75 283 443

Fax: ++387 75 281 391

E-mail: cen.gri@bih.net.ba

PLIVA

PREDSTAVNIŠTVO SARAJEVO

Trg heroja 10, 71000 Sarajevo

Tel. ++ 387 71 65 11 33, 65 39 29

Fax. ++ 387 71 65 39 86

TUZLA
Salineatrans

Vrši usluge prijevoza putnika

Telefoni: Tuzla 239-438; 239-350

Zagreb 01-615-6911;

615-6906.

BOSNA
OSIGURANJE d.d.

SARAJEVO - FILIJALA TUZLA

Direkcija: Hadži Bakirbega Tuzlića 3 (Korzo)

Tel./fax: 387 75 281 211, 281 212 • Direktor: 282 533

Filijala: Albina Herljevića 8 (Slatina)

Tel./fax: 387 75 283 248, 282 408 • Rukov.: 282 220

OBITELJSKI RADIO

**98.7
FM**

**98.7
FM**

VALENTINO

STUDIO TEL: ++387 86 (76) 750 500

MARKETING TEL/FAX: ++387 86 (76) 750 447

DAMM

D.O.O. PODUZEĆE ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU I USLUGE TUZLA

Tuzla, Rudarska 71

Tel: ++387 (0)75 282-620, 281-429

Fax: ++387 (0)75 282-071